

Picémara Wâdé na é wii wà Luka Bétapoo popai

Wailàapà na wii tii bëeni?

Wà Luka, pwi dotée (côo *Kolosé* 4.14), na é pâra wiâ Paulo (côo *Apostolo* 16.10 ma 2 *Timotéo* 4.11). É pwi *Grec. Munaa wàé co pwi âboro na wii naa na *Tii Pwicíri, na câé caa pwi *Juif. É mudàra diri ê pwina rà ina ma wii goo Iésu wà tèpa *paâjupâraê, â é wii târa tòimiri. (Côo Luka 1.1-3.) Pai wii tii kêe, âna paari pâ, é pwi âboro na é pwi a *câmu.

É wii wiidà?

Nabibiu kâra *naja 60 ma 65, béaa kâra pai tanoori wàra ê ville Iérusaléma na ê naja 70.

É wii tâî?

Tà pwi jè âboro na nee Théophile, pwi âboro imaina naa jaa tèpa *Roma, na rà pitûâ naa napô naawê. É jèe pwi a cèikî naa goo wà Iésu *Kériso, â é jèe picòo ê pâ muru goro ê cèikî (1.4). Ê nee *Théophile* âna pai ina wèe pâ ‘Wà pwina é meaari Pwiduée’. Pwiri ucina mwara goo diri tèpa cèikî na rà wâru, na càra caa tèpa Juif, â na rà wâro wâgòroigé jii napô *Judée.

Cina é wii?

É paari wà Luka pâ, ê pâara cèikî kâjè naa goo Iésu, âna muru na cimwü ma âjupâra.

Dà ère é tii bëeni?

Tii kà Luka, âna tii na tâbawêe goro wâro kà Iésu, jii pâra tii. Wâru pâ nee tii naa naporomee 10-18, na nye tiàu na *Tii kà Mataio*, ma *Mareko*.

Wà Luka, âna é paari pâ, wà Iésu Kériso, âna é pwi âboro na é tâbawêe. É piwiâ ê pai tâa kà Iésu ma wà tèpa âboro, ma pimeaari kêe târa (4.18-19; 19.41).

Wà Iésu, âna é dau meaari tâpé na ticè nii kàra ma tâpé na pipwaée kàra:

- tèpa pwa maga (17.12-19);
- tâpé na ticè kàra (16.19-31);
- pa ilàri (7.43-48);
- pa ilàri dàpwà (7.11-17);
- tèpa tò mwani—tèpa âboro na rà èpàrirà tèpa jènererà (18.9-14);
- tâpé na èpà wâro kàra (7.36-50).

Na pâara kà Iésu, âna piticémuru naa goo pa ilàri jii tèpa paaao. Êco na jè côo naa na *Tii kà Luka* pâ, câé caa niimiri wàrapwiri wà Iésu. Â wà Luka, âna é wii nee pa ilàri na rà pâra wiâ Iésu (8.2-3; 24.10). É piwiâ mwara wà Luka naa na tii bëeni ê pâ pwi bëepwiri:

- ê pwapwicîri, âna muru na dau maina naa na wâro kà Iésu (5.16);
- wakè kâra Nyuâaê Pwicîri naa na wâro kà Iésu (côo 1.80) ma tèpa âboro kà Pwiduée;
- wakè kà tèpa angela (naporomee 1, 2).

Pai pitàgoo tii kà Luka

Pitèpa Iésu ma pai maina too kêe (1.1-2.52)

Ipwabwàtié târa wakè (3.1-4.13)

Wakè kà Iésu naa Galilée (4.14-9.50)

Autapoo goo (4.16-5.16)

Rà tapoo cicaraé wà tèpa pitûâ (5.17-6.11)

É pacâmuri tèpa câmu kêe (6.12-49)
 Wailàapà pwi Iésu bëepwiri? (7.1-50)
 É pwa ucina na é pacâmuri tèpa âboro (8.1-21)
 Dau pwa pâtâma Iésu (8.22-56)
 Pai tâa kàra ma tèpa 12 a câmu kêe (9.1-50)
 É tapoo pâra dàra Iérusaléma (9.51-19.27)
 É pacâmuri tèpa âboro kêe
 É patêre tèpa pitûâ na rà cicaraé
 É wacié inapàpari pai o bà kêe
 Wakè kêe naa Iérusaléma (19.28-21.38)
 Pai bà ma wâro cônâ kêe (22.1-24.53)

É inapàpari tii kêe wà Luka

¹⁻³ Bwàcù'gà, co pwi ukai Théophile. Go wii ê tii bëeni, ba na go piwiâ tâgà diri pâ muru na é jèe pwa wà Pwiduée naa jaabà, gée na càùru pai pitèpa wà Iésu*. Wâru tèpa *paâjupâra na rà côo pâ muru bëepwiri, â rà inapàpari, â rà picémara ê *Picémara Wâdé. Â wà pâra tâpé, âna pwa na rà piwiâ naa na tii. Â wâgo mwara, âna go mudàra bwàti, ba na go wii tòimiri ê jèkutâ ba kâgà, goro diri pâ muru bëepwiri. ⁴ Ba na wàrapwiri, âna gà o mwa bàra côoina pâ âjupâra ê popai na ia gà tòpi.

Zakaria ma Elisabeth

⁵ Na pâara na é ukai naa *Judée wà Héroda†, âna pwa pwi jè âboro wê, na ina gooé pâ Zakaria. É pwi a pwa ârapwaailò, gée na pubu kà Abia. Â napwa

^{1:1-3} Apostolo 1.1 * ^{1:1-3} Gée na càùru pai pitèpa wà Iésu—Grec:
 Gée na autapoo goo. † ^{1:5} Héroda—Héroda na nee ‘Héroda Maina’.
 Côo mwara Neeremuru (Vocabulaire) naa pwâadàra tii.

tô wâdèe, Élisabeth, âna tô gòobàra *Arona. ⁶ Â cau wàilu, âna ru *tàrù na ara Pwi Ukai Pwiduée. Ba ru pitêre dàra diri pâ naëà, ma ê pâ pitûâ kêe, â nye ticè cène pâri ma pitèiru goo. ⁷ Èco na nye ticè èpo kàru, ba càcaa pâri ma é pièrù‡ wà Élisabeth. Â jèe cau pwanümaru.

É cai Zakaria pwi jè angela

⁸ Na jè tòotù, â wà Zakaria, âna é pwa wakè kêe na *Wâra pwapwicîri kà Pwiduée. Ba nye tòotù na rà wakè na i pubu kêe. ⁹ Wiâra ê pai pwa kà tèpa pwa *ârapwaailò, â rà picàù noo kâra tii, ba na rà pitòrigari pwi âboro gée goorà, na ée tò naa na ére na dau pwicîri, naa na Wâra pwapwicîri. Â naawê, âna é cîri *encens* [pâ dà na ûrea na jè cîri] ba na âraimeai tà Pwiduée.

Â, na tòotù bëepwiri, âna wâru noo kâra tii kà wà Zakaria. Â é too nau pwa ê wakè kêe. ¹⁰ Â, na é gére cîri i *encens* [naa gó béreca] â dau wâru tèpa âboro§ na rà gére pwapwicîri boo góroigé. ¹¹ [Una é gére wàrapwiri wà Zakaria] â é nye cipaparié kaa, wà pwi jè *angela kà Pwi Ukai, na é coo góro étò kâra i béreca. ¹² Â é pò wà Zakaria, â dau wâgotêe, [â é pwukùru].

O pwa pwi èpo'gà

¹³ Èco na é ina têe wà pwi angela pâ: «Gà cibwaa nama wâgotâgà, co Zakaria! Ba é jèe têre ê pwâra pwapwicîri kàu wà Pwiduée. Â wà tô wâdàgà, âna

‡ **1:7** Càcaa pâri ma é pièrù—Stérile. Rà ina mwara wà tèpa ijiao pâ: Ilàri mwari. **1:9** Exode 30.7 § **1:10** Wâru tèpa âboro—Grec: Diri ê Ba {kà Pwiduée}.

[éé mwa nyarana, â] ée mwa pitàmari pwì èpo'gà, â
gà mwa pitunee têe pâ Ioane. ¹⁴ Â gâù mwa puràra,
ma ipwàdée. Â o mwa wâru mwara tâpé na rà o
ipwàdée goo. ¹⁵ Ba wà pwina naîgà, âna ée mwa pâ
nau pwì âboro na dau imaina na ara Pwi Ukai. Â o
pwicîri na é wâdo dipâa ma cè jawé gòo. Ba ée jèe
nye dipitirié kaa ê *Nyuââê Pwicîri na é bwaa tâa
nanaa nyaa kêe.

¹⁶ «Dau wâru tâpé gée na ê Ba *Isaraéla, na ée
mwa tòimirirà, ba na rà wâjué cônâ dari Pwi Ukai,
Pwiduée kàra. ¹⁷ O tâa gooé ê pâtàmara ê Nyuââê
Pwicîri, pwacèwii *péroféta Élia biu. Â ée mwa
tòimiri ma pwabwàti ê Ba kêe, béaa kâra pai tèepaa
kà Pwi Ukai. [Ba o càcaa góori, â ée jèe tèepaa.] Â
gée goo pwina naîgà, âna wà tèpa caa, âna rà o naa
nûmarà naa goo tèpa naîrà*. Â wà tâpé na càra
caa pitêre dà Pwiduée, âna rà o mwa pinünüma,
pwacèwii tèpa âboro na rà *târù na ara Pwiduée.»

Go wànau târa pai cèikî kô?

¹⁸ É ina wà Zakaria tà pwì angela pâ: «Go wànau
târa pai cèikî kô, naa goo ê pwina gà ina? Ba go jèe
po dau ijiao, â wà mwara wâdòo, âna é jèe jiitâmu.»

¹⁹ Â é tòpi têe pâ: «Ico pwini! Wâgo, âna wâgo
angela Gabriel, â go pwì a coo ara Pwiduée, ba na
go piâboro kíri kêe. Â wàé na é cùruo me, ba na go
inapàpari tâgà ê popai wâdé bëeni. ²⁰ Wâdé na gà
tâmogòori pâ, diri ê pâ muru na go ina tâgà, âna o

1:15 Nombres 6.3 **1:17** Malachie 3.1,24, 4.5–6; Mataio 17.11–13

* **1:17** 4e phrase—é, O pwa pinaanapô naa nabibiu kà pa nyaa ma
caa, ma tèpa naîrà. **1:19** Daniel 8.16, 9.21

mwa tèepaa, na pàara na é jèe tòpò wà Pwiduée. Âco na wâgà, âna cágà caa cèikî naa goo! Â gà côo, gà o ciô, tiagoro ê tòotù na o mwa coo diri ê pwina go ina tâgâ!»

²¹ Na pàara na ru gére pitùra na, wà Zakaria ma wà pwi angela, âna rà gére tapacîê wà tèpa âboro. Â rà pò [ma pitawèerirà] pâ, cina górié dò wâ. ²² Ùna é mwa bàra còobé [gée na ére na dau pwicîri] âna é jèe ciô. Â é po pwa ineremuru târa, goro iê. Â rà pâra na tâmogòori pâ pwa cè pwina é côo, cèna me gée goo Pwiduée. ²³ Nabwé, â é tubanabwé ê wakè kêe wà Zakaria, naa na i Wâra pwapwicîri, â é pâra naa pwârawâ kêe.

É nyarana Élisabeth

²⁴ Gée na càùé, â wà tô wâdèe Élisabeth, âna é nyarana. Â é nye tà tâa pwârawâ naa na 5 parui. Â é nye tà niimiri pâ, ²⁵ ‘É dau wâdé ba kôo wà Pwi Ukai. Ba ia go po dau kamu, ba nye tô a ticè èpo kôo. Â é meaario, â é jèe dàgòtù ê pwâra kamu kôo.’

Inapàpari pai pitèpa Iésu

²⁶ É jèe nyarana wà Élisabeth naa na 6 parui. Â, na pàara bëepwiri, â wà Pwiduée, âna é panuâ wà pwi angela kêe, wà Gabriel, naa Nazareth wâ Galilée, ²⁷ naa jaa tô jè èpo llàri, na nee Maria. Wà tôobà, âna ru ipwa câbewâdé[†] ma wà pwi âboro, na ina gooé pâ Ioséfa, pwi gòobàra pwi ukai *Davita.

^{1:27} Mataio 1.16,18 [†] ^{1:27} Ipwa câbewâdé—Wâjaa tèpa Juif, âna càcaa pai ina wèe pâ, ru ipuu naima.

28 Â é piâpàparié‡ pwi angela, â é ina têe pâ: «Cidòri nyuâagà, co Maria! Ba wà Pwi Ukai Pwiduée, âna é jèe *pwényunuâarigà goro ê pimeaari kêe, â é wâjaagà.»

29 Â é pò wà Maria, ba câé caa tâmogòori ê pwina é ina têe. Â é pinünüma ma pitèi pâ: ‘Cina é pacidòri nyuââo wà Pwiduée?’

30 Â é ina têe wà pwi angela pâ: «Gà cibwaa nama wâgotâgà, co tôoni! Ba é ipwàdée googà wà Pwiduée, â é pitòrigarigà. **31** Â gà o nyarana, â gà o pitàmari pwi nari èpo pao, â gà mwa pitunee têe pâ Iésu§. **32** Wàé, âna wàé pwi âboro na dau imaina na ara Pwiduée. Â o pitunee têe pâ ‘*Pwina naï Pwiduée na é dau wâdòiti’. Â wà Pwiduée, Pwi Ukai kêe, âna ée mwa naa têe ê pwâra ukai kà Davita, pwi jojoroé. **33** Â ée pwi ukai kâra Ba Isaraéla dàrà góiri awé. Â ê pitûâ kêe, âna o nye ticè pwâadèreè.»

34 Â é ina wà Maria tà pwi angela pâ: «Gona êpwiri, âna o wànau târa cè pai tèepaa wèe?! Ba câbu caa pé ipuu ma pwi éao, ma cè pwi jè pao!»

O mwa wàrapwiri géé goro Nyuââê Pwicîri

35 É tòpi têe wà pwi angela pâ: «Ê Nyuââê Pwicîri, âna ée mwa boome naa gògà, â ê pâtâma Pwiduée na é dau wâdòiti, âna ée mwa wâjaagà*. Â ê pwi nari èpo na gà o mwa pitàmariê, âna wàé kaa na é

‡ **1:28** Piâpàparié—é, Pièpàparié. **1:31** Ésaïe 7.14; Mataio 1.21–23

§ **1:31** Iésu—Pai ina wèe naa na hébérù pâ, wà Pwi Ukai, âna é pa-udòjè. **1:32** 2 Samuel 7.12,13,16; Ésaïe 9.6 * **1:35** Ée mwa boome naa gògà... Grec: Ée mwa cajipigà pwacèwii ê ânuuê.

pitòrigarié wà Pwiduée, â o mwa ina gooé pâ Pwina naî Pwiduée.

³⁶ «Gà côô, wà tô jèneregà, Élisabeth, na ia jèe mu ina naa gooé pâ: “O jèe càcaa pitàmari”! Êco na ée mwa pitàmari pwi jè nari èpo. Ba é gére nyarana ni—jèe 6 parui kêe. ³⁷ Ba nye ticè cèna pwacoé tà Pwiduée!»

³⁸ Â é tòpi têe wà Maria pâ: «Go tô ênawéna kà Pwi Ukai. Â go nye pwa co ê câbewâdé kêe!»

Â, na wàrapwiri, â é còpòo jiié i pwi angela.

É cai Élisabeth wà Maria

³⁹⁻⁴⁰ Pàra tòotù gée na càùé, â é piwàcî pâ wà Maria, nau cai wà Élisabeth. (Ê village kêe, âna é tâa gòroja na jè ére gée goo Judée.)

⁴¹ Üna é têre pwâra pwabwàcu kà Maria wà Élisabeth, â é nye gù kaa i pwi èpo naa nanaaê. Â wà Élisabeth, âna nye dipitirié kaa ê Nyuâaê Pwicîri, ⁴² â é tomara too pâ: «Wà Pwiduée, âna é dau pwényunuâarigà jii diri pa èpo ilàri, â é pwényunuâari mwara ê èpo bëepwiri gére wâgoogà! ⁴³ Po dau muru na maina ba kôo! Ba gà me naa jao, wâgà tô nyaa kà Pwi Ukai kôo!

⁴⁴ «Gà côô co tô béeò, üna go têre pwâratûra'gà, â é ipwàdée i pwi èpo kôo, â é gù ni nanaaô! ⁴⁵ Cidòri nyuâagà! Ba gà jèe cèikí pâ, ée mwa pacoo ê pwina é ina tâgà, wà Pwi Ukai.»

Nyabi kà Maria

⁴⁶ É ina wà Maria pâ:
«Ipwàdée pwâranümoo!

Go pwamaina Pwi Ukai!

47 Puràra pwâranüümoo!

Ba é upao gée na èpà
wà Pwiduée Caa.

48 É câbapwamuru naa gooò,
tô ênawéna kêe,
na go po dau kîri.

Rà o cau ina pâ:

“Pwényunuâari wà tôoni!”

49 É paari nii kêe
wà Pwina é dau maina.
É pitu tôo goro iê étò,
wà Pwina é pwicîri.

50 Maina pai wâdé kêe,
dàra góiri awé,
ba kà tèpa âboro;
tà tâpé na rà papwicîriê.

51 É wakè goro pâtâmee.
Tadidiri tèpa cuâcâda.

52 Téura pwâra ukai,
kà tâpé na rà maina.
Caa pagòtù too
tâpé na rà kîri.

53 É naa neemuru
tâpé na ticè kàra.

É pawâjuépiri
tâpé na pwa kàra,
ma ticè êre îrà.

54 É pitu târa Ba kêe,
pwi Ba Isaraéla,

pwi ênawéna kêe.
 É ciburà meaarié.
 55 É ipwataâboro
 tà tèpa jojorojè,
 tà *Abéraama,
 ma tèpa gòobèrè diri.
 É pacoo auina kêe,
 dàrà góiri awé. Nabwé!»

56 Wà Maria, âna é tâpo tâa jaa Élisabeth, naa na
 âracié parui. Â géewê, â é wâjué naa jaaé.

Pai pitèpa Ioane Pwi a piupwaa

57 Tèepaa naa na pàara na ée pitàmari† èpo na,
 wà Élisabeth, â é pitàmari pwi âboro èpo pao. 58 Â
 wà tèpa tàmwünyabwerié ma wà tèpa jènereê, âna rà
 têre pâ é pwényunuâarié wà Pwi Ukai. Â rà capai
 ipwàdée diri, naima ma wàé. 59 Â gée na càùru
 caapwi nadàpàra pwapwicîri, â rà me, ba na rà
 pwa *kamaî tà i pwi nari èpo [wiâra è *Naèà kà
 Moosé]. Â nümarà na rà naa têe i nee caa kêe, wà
 Zakaria, 60 éco na é ina târa wà tô nyaa kêe, pâ:
 «Bwa, o pitunee têe pâ Ioane.»

61 Â rà ina têe pâ: «Gorodà? Nye ticè jèneregà, cèna
 é popa ê neere âboro bëepwiri.»

62 Â rà po pwa ineremuru tà pwi caa kêe, Za-
 karia, ba na rà tawèerié pâ, o nümee na é picipa
 nee.

Nee âna o Ioane

1:55 Genèse 17.7; Michée 7.20 † 1:57 Pitàmari—Accoucher,
 donner naissance à (enfant). 1:59 Genèse 17.12; Lévitique 12.3;
 Luka 2.21

63-65 É pwa ineremuru târa wà Zakaria, ba na rà naa têe ê noo kâra tii, ba na é pwa tii naa na. Â é wii pâ ‘Ioane’. Â géewê, âna é nye tûra cônwâ kaa, â é pwamaina Pwiduée.

Â rà pò diri [tâpé na rà têreê] â wâgotâra. Â rà piwiâ ê jèkutâ goo, na diri pâ ére wâ górojaa, wâ napô Judée. **66** Â wà diri tâpé na rà têre ê popai bëepwiri, âna rà dau pinünüma, â rà ina pâ: «Ée! O po dau maina awé ê pwina ée mwa pwa, wà pwi nari èpo bëepwiri!» Ba wà Pwi Ukai, âna é wâjaaé.

É pwamaina Pwiduée wà Zakaria

67 Wà Zakaria, pwi caa kà i pwi nari èpo, âna dipitirié ê Nyuââê Pwicîri, â é inapàpari ê popai na é naa têe wà Pwiduée. Â é ina pâ:

68 «Pwamaina Pwi Ukai,
Pwiduée kâra ê Ba,
ê Ba Isaraéla.
Ba é pa-udòjè,
tipijè jii èpà kâjè.

69 Dau pwa pâtâma
wà pwi a-upajè,
pwi góobârà Davita,
pwi ênawéna kêe.

70 Jèe nye góiri
ê pai ina kêe pwiri.
Ba rà inapàpari
tèpa péroféta
na é pitòrigarirà.

71 Ba é jèe ina pâ:

“Go o mwa pa-udòwà
jii tèpa pièpàriwà.”

⁷² Maina pimeaari kêe
tà tèpa jojoorojè.

É nye pacoo diri kaa
auipwataâboro kêe,
⁷³ na é naa tà Abéraama,
wà pwi jojoorojè,
naa na pimeaari kêe.

É gére ina naa goojè, pâ:
⁷⁴ “Go upa tèpa naîgà,
jii tèpa pièpàrirà.

Rà o piénawéna kôo;
o càcaa wâgotàra.

⁷⁵ Rà o wâdé na arao,
â o târù pwâranümarà,
na diri pai wâro kâra
wâni góropuu.” Nabwé.»

⁷⁶ Â wà Zakaria, âna é fame ê popai bëeni [goo
wà pwina naîê, Ioane]: «Wâgà pwi nari âboro èpo
bëeni, âna:

Gà o pwi Péproféta:
Gà o ipa popai
kà Pwiduée Caa,
na é tâdòiti.
Gà o pâbéaa
kà wà Pwi Ukai;
pwabwàti naigé kêe.

77 Gà o ina târa Ba kêe:

Ée mwa pa-udòwà,
[ba na guwà wâro].

Ée mwa pwanauri
ê pâ épà kàwà.

78 Maina pai wâdé kêe!

É tèepaa marijè;
é name ê pwéelaa,
pwacèwii pai tèepaa
kâra dapàra tòotù.

79 É èù mari tâpé
na râ tâa na bâutê,
bâutê kâra pwâra bà.

É tòcia târa naigé
naa na pinaanapô.
Nabwé.»

É pimaina too Ioane

80 Wà i pwi âboro èpo, Ioane, âna é pimaina too, â pimaina pâ ê pâtâmara Nyuââê Pwicîri naa gooé. Â é wâro namaré‡, tèepaa naa goro i pwi tòotù, na ée mwa ipaarié târa pwi Ba Isaraéla.

2

Pai pitèpa Iésu

Mataio 1.18-25

1-2 Na pâara napô bëepwiri, âna é pwi kupénoo na Syrie wà Quirinius, â wà Auguste, âna é pwi ukai kâ tèpa *Roma. Â é tûâri wà Auguste pâ, na pûra diri ê jéûru âboro wâna diri pâ napô [na tâa na ê

1:77 Jérémie 31.34 **1:78** Ésaïe 60.1-2 ‡ **1:80** Namaré—Désert.
Ére na aupiticia. Râ ina mwara wà tèpa ijiao pâ: Naa gòromweedà.

pwâra ukai kêe]. (Â mwa nye piêcè kaa na rà pwa pwi bëepwiri.) ³ Â diri ê pâ âboro, âna rà jèpa ipiina naa na jèpa village ma ville kà tèpa jojoororà, ba na rà wii ê neerà.

⁴⁻⁵ Napwa naa goo wà Ioséfa, âna é còpò gée Nazareth wâ Galilée, ba na é pâra naa Bétéléma wâ napô *Judée, nau wii ê nee. Ba ia é pitèpa naawê wà ukai *Davita, wà pwi jojoroé. Â é popa wiâê wà Maria, tô wâdèe, na é gérè nyarana, ba é tapacî [pwi ciiri] èpo* kêe.

⁶ Na ru tâa Bétéléma, â tèepaa me pâara, na ée jèe pitàmari èpo wà Maria. ⁷ Â é pitàmari pwi ciiri èpo kêe. Â é cajipié naa na pé kupétuu, â é papuué naa na aunaa uti kâra macii, ba ticè autâa kàru[†] [ba po dau wâru âboro].

Tèpa wéaari mutô

⁸ Na pwi bàrane-bà, na pwi jè ére gòrojaa géewê, âna pwa tèpa âboro na rà wéaari pâ mutô kâra naawê.

⁹ Â é nye tèepaa me kaa, pwi jè *angela kâ Pwi Ukai, â é coo ararà. Â nye pwéelaa bëepirà kaa ê muugère kâ Pwi Ukai. Â nye dau wâgotàra kaa.

¹⁰ Â é ina târa wà pwi angela pâ: «Guwà cibwaa nama wâgotàwà. Ba go pame tâwà ê popai na wâdé; popai na rà o dau ipwâdée goo, wà diri tèpa âboro! ¹¹ Ba na pwi ne bëeni, âna pitèpa *pwi a pa-udòwà, naa na village kâ Davita. Âna wà pwi

* **2:4-5** Ciiri èpo (é, ciàra èpo)—Premier-né. † **2:7** Ticè autâa kàru—Grec: Ticè autâa kàru wâna ê wâ, na rà mu tâa wê wà tèpa pârame.

*Mesia[‡], Pwi Ukai [na ia guwà tapacié gée na biu].
12 Wàéni câmu, ba na guwà o côoinaê: Guwà o pâmari ê ji nari èpo na cajipié goro pé kupétuu, â papuué naa na aunaa uti kâra macii.»

13 Na nye wàrapwiri kaa, â rà nye tèepaa boome kaa gée *napwéretòotù, pàra tèpa angela na rà dau wâru. Â rà cibèepi i pwi angela. Â rà nyabi ma ipwamaina Pwiduée:

14 «Ipwamaina Pwiduée,
 nidò naa napwéretòotù!
 Bèe ma dàrébòo
 naani góropuu!
 Moo ma awé
 ba kà diri tâpé
 na wâdé têe wàilà!»

Rà pâra nau cai i èpo

15 Gée na càùé, â wà i tèpa angela, âna rà còpòo jii tèpa wéaari mutô, â rà wâjué too côwâ naa napwéretòotù. Â wà tèpa wéaari mutô, âna rà pi-inà târa pâ: «Jè pâra naa Bétéléma, ma jè jèe côo cai ê pwina tèepaa, na é gére ina tâjè wà Pwi Ukai.»

16 Â rà nye piwâcî kaa, â rà pâmari wà Maria, ma wà Ioséfa, ma i ji pwi nari èpo na é gére puu na ê aunaa uti kâra macii. **17** Ùna rà côoê, â rà pâra nau piwiâ târa diri ê pâ âboro, i pwi ia é ina târa wà i pwi angela. **18** Â wà diri tâpé na rà têre, âna rà dau pò goo.

19 Â wà Maria, âna é nye po tâmaari diri ê pâ namuru bëepwiri, â é dau pinünüma naa goo.

[‡] **2:11** Mesia—Kériso naa na pâ Tii Pwicîri naa na popwaalé. (Côo Ioane 1.41.) **2:14** Luka 19.38 **2:19** Luka 2.51

20 Nabwé, â wà i tèpa wéaari mutô, âna rà wâjué còwâ [dari ê pubu macii kàra]. Â rà dau nyabi ma pwamaina Pwiduée, goro diri ê pâ muru na rà côo ma têre. Ba nye po cau coo diri, i pwi ia é ina tarâ wà i pwi angela.

Paari Iésu naa na Wâra pwapwicîri

21 Gée na càùru caapwi nadàpàra pwapwicîri, â wà Ioséfa ma Maria, âna ru popa pâ i pwi èpo kàru, ba na pwa *kamaî têe, [wiâra ê *Naèà kà Moosé]. Â ru nama nee pâ Iésu, i pwi neere âboro na ia é jèe mara ina i pwi angela, béaa kâra ê pai nyarana kà Maria.

Ru panuâê tà Pwiduée

22-24 Tèepaa me ê pàara, na wà Maria, âna é pwa i *ârapwaailò târa pai pinuwa§ [gée na càùru pai pitàmari èpo kêe]. Ba jèe wii naa na Naèà kà Moosé pâ: *Wâdé na é naa du ârailu déamu, é, du ârailu déajée.*

Lévitique 12.8 Èkaa na ru pâ naa

na *Wâra pwapwicîri na *Iérusaléma wà Maria ma wà Ioséfa, ba na ru wàrapwiri. Â ru popa pâ wiâru mwara i èpo kàru, ba na ru naaê tà Pwi Ukai. Ba jèe wii mwara naa na ê Naèà kà Pwi Ukai, pâ: *Wà pwi ciàra èpo paao, âna kà Pwi Ukai.*

Exode 13.2

É pwamaina Pwiduée wà Siméon

25 [Na pwi pàara bëepwiri] na Iérusaléma, âna pwa pwi jè âboro na nee Siméon, pwi âboro na é tarù,

2:21 Luka 1.31 **2:22-24** Lévitique 12.1-8; Exode 13.2,12

§ **2:22-24** Ârapwaailò târa pai pinuwa—Wiâra ê pwapwicîri kà tèpa Juif, âna wâdé na é pwa ârapwaailò bëepwiri wà tô ilàri, 40 tòotù gée na càùru ê pai pitàmari èpo kêe. Côo mwara Pinuwa naa na Neeremuru (Vocabulaire) naa pwâadàra tii.

ma pitòimirîê na ara Pwiduée, â tâa göé ê Nyuâaê Pwicîri. Â é nye tà tapacîri ê pai tèepaa kà [pwi Mesia] pwi a pa-udò ê Ba *Isaraéla.

26 Â é ina têe ê Nyuâaê Pwicîri pâ: «Gà têre co Siméon, gà o bwaa nye côo pai tèepaa kà pwi Mesia kà Pwi Ukai Pwiduée, béaa kâra pai bà'gà!» **27** Â é cùrué pâ naa na i Wâra pwapwicîri. Â nye na ji pwi pàara bëepwiri kaa, na wà du nyaa ma caa kà Iésu, âna ru gére popa me i èpo kàru, [ba na ru paarié tà Pwi Ukai] wiâra ê Naèà. **28** Â wà Siméon, âna é tâma i pwi nari èpo, â é pwamaina Pwiduée, ma ina pâ:

29 «Nabàni, co Pwi Ukai,
âna [go ipwàdée]
wâgo pwi ênawéna'gà!
Gà popao naa jaagà
naa na pinaanapô'gà.
Ba gà jèe pacoo
auinabéaa'gà.

30-31 À cùrué me naa jaabà
pwi a pa-udò diri ê pâ Ba;
Â go jèe côoê, wàé.

32 Pwi pwéelaa kâra ê gòropuu diri.
Pwényuâa kâra ê Ba,
ê Ba'gà, Isaraéla.»

33 Wà du nyaa ma caa kâra i èpo, âna ru pò goo ê pwina é ina naa gooé wà Siméon.

34 Â nabwé, â é *pwényu-nyuâariru, â é ina tà Maria, pâ: «Ê pwi èpo'gà, âna ée mwa pwi câmu kâra ê Ba Isaraéla. Â o wâru tâpé na rà o cicaraé, â rà o pâiti jii Pwiduée. Â o wâru mwara tâpé na rà o cimadò gée gooé ma rà o pâmari Pwiduée*. **35** Â o mwa pwéelaa goo ê pâ aunünüma na wâbinyiri kà tèpa âboro. Â napwa naa googà, co tôoni, âna gà o nye dau maagé côo gooé, pwacèwii na tòtée pwâranümagà goro tauwa.»

É pwaolé tà Pwiduée wà Anne

36-37 [Na pwi pâara bëepwiri, âna] é tâa na Wâra pwapwicíri wà tô jè ilàri *péroféta, na nee Anne, tô èpo kà Phanuel, gée na wâao kà Asser. (Wà tôoni, âna ru pitâa ma wà pwi éaé naa na 7 naja, â é bà jiié. Â é jèe jiitamu naa na ê pai dàpwà kêe. Â jèe po 84 naja kêe nabà.) Â é mu nye tà tâa na Wâra pwapwicíri, naa ne ma pwaa. Â é piénawéna tà Pwiduée naa na *ipwanya—é panuâ ija, ba na é pwapwicíri bwàti. **38** Â é tèepaa me, na pwi pâara na rà tâa wê wà Siméon, [ma wà ji pwi nari èpo, ma wà du nyaa ma caa kêe]. Â é pwapwicíri wà Anne, ma pwaolé tà Pwiduée. Â é pwa jèkutâ goo Iésu tà diri tâpé na rà tapacíri ê pai tèepaa me kà pwi [Mesia, ba] na é upa Iérusaléma.

Rà wâjué cônâ naa Nazareth

39 Wà du nyaa ma caa kà Iésu, âna ru pacoo ê pwina ina naa na Naèà kà Pwiduée—[muru na mu

2:34 Ésaïe 8.14; Mataio 21.42; 1 Pétér 2.8 * **2:34** Â o wâru tâpé na rà o cicaraé... Grec: È wâni târa ê pai tûu, ma pai dàgòtù tâpé na wâru na Isaraéla. **2:39** Mataio 2.23

pwa naa tèepaa ê nari èpo]. Ûna ru gére pacoo diri, â ru wâjué côwâ naa jaaru, naa Nazareth wâ napô Galilée.

É pimaina too Iésu

40 É pimaina too Iésu, i pwi nari èpo, naa na pai tâmogòorimuru, ma tâmanga. Â ê *aupwényunyuâari kà Pwiduée, âna nye tà wâjaaé.

Iésu na 12 naja kêe

41-42 Nye câmaajé tà du nyaa ma caa kà Iésu, na ru pâra naa Iérusaléma, na diri ê pâ naja, naa goro pwapwicîri, na tòotù *Paséka. Ûna 12 naja kà Iésu, â é pâra wiâru. **43** Gée na càùru ê pwapwicîri, â ru jèe wâjué côwâ, êco na, napwa naa goo Iésu, âna é tà tâa Iérusaléma. Â tà càru caa côo pâ tiàué, **44** ba ru tà niimiri pâ, é wâjaa pâra tèpa bérerà goro pâra wii naigé.

Êco na, gée na càùru caapwi tòotù, â [ru côo pâ tiàué. Â] ru tapoo mudèe, nabibiu kà tèpa jènereru ma tèpa béreru. **45** Ûna càru caa pâmariê â ru wâjué côwâ naa Iérusaléma nau mudèe. **46** Na bêâracié kâra tòotù, â ru mwa pâmariê naa na Wâra pwapwicîri, na é gére tâaboo naa nabibiu kà tèpa pacâmu tèpa *Juif. Ba é gére têrerà ma pitawiârà [goro ê *Tii Pwicîri]. **47** Â wà diri tâpé na rà têreê, âna rà po dau pò goo pai tâmanga kêe ma pai tòpi kêe.

Go wakèri neemuru Caa kôô

48 Ûna ru côoê wà du nyaa ma caa kêe, â ru nye dau pò kaa gooé, â é ina têe nyaa kêe pâ: «Pwiini,

gorodà na gà pwa tâbu na wàrapwiri? Gà côo, wàibu ma caa'gà, âna dau wâgotâbu. Â [bu wâjué cônâ, ba na] bu mudâgà!»

49 Â é tòpi taru pâ: «Gorodà na gâu mudò? Gona gâu ipwanauri pâ, wâdé na go wakèri ê pâ neemuru Caa kôo? Êkaa na go wâni na wâ kêe.»

50 Êco na càru caa tâmogòori ê pwina é pwa na é ina taru.

51 Gée na càùé, â rà wâjué cônâ ma wâé naa Nazareth. Â é nye dau pitère dà du nyaa ma caa kêe. Â wà nyaa kêe, âna é nye tà naa nümee naa goo diri ê pâ muru bëepwiri. **52** Â é pimaina too wà Iésu, â imaina mwara ê autâmogòrimuru kêe. Â rà dau wâdéarié wà Pwiduée, ma wà mwara tèpa âboro.

3

*Wakè kà Ioane Pwi a piupwaa
Mataio 3.1-17; Maréko 1.1-11; Ioane 1.19-28*

1 Jée 15 naja, na é pwi ukai kà tèpa *Roma wà Tibère. Â, na pwi pâara bëepwiri, âna wà Ioane, âna é tapoo inapâpari ê popai kà Pwiduée. Wâilà-ni tèpa kupénoo kà ukai Tibère napwiri:

Wà Ponce Pilato, kupénoo naa napô Judée;
Wà *Héroda Antipas, naa Galilée;
Wà Filipo (pwi aéjii kà Héroda Antipas) naa Iturée ma tia Traconite;
Wà Lysanias, naa Abilène.

² Â wà Hanne ma wà Caïphe, âna ru du *ukai kà tèpa pwa ârapwaailò. Â naa na pàara bëepwiri, âna wà Ioane, pwina naî Zakaria, âna é tâa namaré. Â é patùraé wà Pwiduée, [ba na é inapàpari ê popai kêe].

É picémara pai pinünüma

³ Wà Ioane, âna é pâ naa na diri ê pâ ére gée goo nairiwâ Ioridano. Â é inapàpari tà tèpa âboro pâ: «Guwà pinünüma ma guwà biiwà. Â guwà pwa ma *upwaawà, ba na paari pâ pitòotéri ê wâro kàwà. Â, na wàrapwiri, â ée mwa pwanauri ê pâ èpà kàwà wà Pwiduée.» ⁴ Ba jèe wiî naa na tii kà *péproféta Isaia pâ:

*Pwa pwi âboro naa namaré
na é tomara too:*

*“Ée me Pwi Ukai!
Pwabwàti ê naigé!
Pwa ma bàracaari
pwi ére na ée pâ wê!
⁵ O pwaai pâ autâgòro;
tébapuu nyi autoo;
tébatàrù aucìu naigé;
tébabàracaari aupâra kêe.*

*⁶ Rà o côo pâ âboro
pàtâma Pwi Ukai.*

*É me nau pa-udòjè,
wà Pwiduée Caa.”*

Ésaïe 40.3-5

O pitèi tèpa âboro!

7 Wâru pâ âboro na rà medari Ioane, ba na é upwaarà [naa nairiwâ]. Â é ina [tà pâra tâpé gée goorâ] pâ: «Guwà têpa nari dòea, ma têpa pwâ! Wailàapà na ina tâwâ pâ, guwà o udò jii ê pitèimuru ma wârimuru, na ée mwa naa tâwâ wà Pwiduée?

8 Bwa! Guwà mara pwa cè tûâ cène wâdé, târa ma o paari pâ guwà jèe pitòotéri ê wâro kâwâ! Â gona guwà tà niimiri pâ, guwà udò, gée goo na wà *Abéraama, âna é pwijojoorowâ? Bwa! [Piticémuru naa goo.] Ba [wiàna nûmee, â] o pâri wà Pwiduée ma é bii ê pâ atü bèeni, ma rà o têpa gòobâra Abéraama!

9 «É jèe tà pwabwàti ê gi kêe [wà Pwiduée]. Â ée mwa tépâgà naa na wâé diri ê pâ upwâra na càcaa wâdé ê pâ pwêe, â ée mwa cîri naa na ânye!»

Guwà pwa cè tûâ cène wâdé!

10 Ê auwâru gée goo tâpé na rà têre Ioane, âna rà tawèerié, pâ: «Dà cène o pâri ma bà pwa, ma bà o pitòotéri ê wâro kâbâ?»

11 Â é tòpi târa pâ: «Wiàna ârailu ârabwée'gà, â gâ naa jèpwi tà pwina ticè têe. Â wiàna pwa utimuru'gà, â gâ naa tà pwina ticè têe.»

12 Â pwa pâra têpa *tò mwani wâripû, na rà me mwara, ba na é upwaarà wà Ioane. Â rà tawèerié pâ: «Pwi a pwa pupûra, dà cène o pâri ma bà pwa?»

13 Â é tòpi târa pâ: «Na guwà tò mwani wâripû [ba kâ têpa Roma] â guwà cibwaa popa [ba kâwâ] cè mwani cène piwéna jii ê âji wâripû.»

14 Â wà mwara pàra tèpa coda, âna rà tawèeri Ioane pâ: «Â wàibà, âna o dà cèna bà o pwa?»

Â é tòpi tàra pâ: «[Guwà naaco pai pwa kàwà na èpà tèpa âboro.] Guwà cibwaa pwa kûu tara, â guwà cibwaa tacoo goorà, ba na rà naa mwani tawà. Wâdé na guwà ipwàdée co goro ê wâriwà.»

É inapàpari pai tèepaa kà Iésu

15 Édiri tèpa âboro, âna rà tapacîri naa na ipwàdée cè pwina o tèepaa, â rà pitawèerirà jècaa pâ: «Gona wà Ioane, âna pwiri nye wàé kaa pwi *Mesia [—wà *pwi a pa-udò na jè tapacîe gée na biu]?»

16 Â wà Ioane, âna é inapàpari tara diri pâ: «Wâgo, âna go upwaawà goro jawé. Éco na wà pwina ée mwa me pwicò kôo, âna dau pwa pàtâmee jii. Â càcaa pâriô, ma go tipi ê otàpwe goro ê du wâraâê [ba é Pwi Ukai]. Â wàé, âna ée mwa upwaawà goro ê Nyuââê Pwicîri ma ânye*. **17** Â é jèe nye tè pwabwatié, ba na é [pitèi tèpa âboro. Â ée mwa naaitiri tâpé na rà wâdé jii tâpé na rà èpà, pwacèwii pai] pinaaitiri ê pudòro upwâra jii ê parawée. Â é tòimiri ê pudòé, â é cîri parawée naa na ânye na ticè pwâadère.»

18 Wâru pai pwa kà Ioane na wàrapwiri, târa ma é patùra ê Ba [kà tèpa *Juif] ma inapàpari tara ê *Picémara Wâdé.

Càcaa wâdé tè Héroda

3:16 Apostolo 13.25 * **3:16** Upwaawà goro...ânye—Pitèimuru kà Pwiduée, é, picètitiri ê èpà jijè. (Côo note goo Mataio 3.11.)

19 Wà Ioane, âna é jèe ciburà ina tà kupénoo Héroda pâ, càcaa wâdé ê tûâ kêe. Ba ru ipâra ma Hérodiade, tô wâdà pwi aéjii kêe, â wâru mwara pâra muru na èpà na é pwa. **20** Â [gée goo ê pwina é ina wà Ioane, â] é tòpòé naa na karapuu wà Héroda. Â, na wàrapwiri, â wà Héroda, âna é âjagò mwara goro ê pâ tûâ kêe na dau èpà.

É upwaa Iésu wà Ioane

21 Na pâara na é upwaa wà tèpa âboro na wà Ioane, â wà mwara Iésu, âna upwaaé. Ûna é gére pwapwicîri, â nye tâpiri kaa ê napwéretòotù, **22** â é nye boome kaa naa góé ê Nyuââê Pwicîri, pwacèwii ê déamu. Â é têre ê pwâratùra me gée napwéretòotù, na ina têe pâ: «Gà Pwina naïô [na caapwi col] na go dau meaarigà. Wâgà kaa âna go jèe nye pitòrigarigà, ba dau wânümoo googà.»

Tèpa jojooro Iésu Kériso

Mataio 1.1-17

23 Na é gére wâna 30 naja wà Iésu, â é tapoo inapàpari ê Picémara Wâdé. Naa na aunimiri kè tèpa âboro, âna nye pwina naï Ioséfa. [Wailà-ni tèpa jojooroé]:

Wà Ioséfa,
 âna é pwina naï Héli,
24 na é pwina naï Matat,
 na é pwina naï Lévi,
 na é pwina naï Melki,
 na é pwina naï Jannaï,

na é pwina naî Ioséfa,
25 na é pwina naî Matatias,
na é pwina naî Amos,
na é pwina naî Nahoum,
na é pwina naî Esli,
na é pwina naî Nagai,
26 na é pwina naî Mahath,
na é pwina naî Matatias,
na é pwina naî Séméin,
na é pwina naî Yosec,
na é pwina naî Yoda,
27 na é pwina naî Yoanan,
na é pwina naî Résa,
na é pwina naî Zorobabel,
na é pwina naî Chéaltiel,
na é pwina naî Néri,
28 na é pwina naî Melki,
na é pwina naî Adi,
na é pwina naî Kosam,
na é pwina naî Elmadam,
na é pwina naî Er,
29 na é pwina naî Yéchoua,
na é pwina naî Éliézer,
na é pwina naî Yorim,
na é pwina naî Matat,
na é pwina naî Lévi,
30 na é pwina naî Siméon,
na é pwina naî *Juda,
na é pwina naî Ioséfa,
na é pwina naî Yonam,
na é pwina naî Éliakim,
31 na é pwina naî Méléa,

na é pwina naî Menna,
 na é pwina naî Matata,
 na é pwina naî Natan,
 na é pwina naî *Davita,
³² na é pwina naî Jessé,
 na é pwina naî Obed,
 na é pwina naî Booz,
 na é pwina naî Sala,
 na é pwina naî Nachon,
³³ na é pwina naî Aminadab,
 na é pwina naî Admine,
 na é pwina naî Arni,
 na é pwina naî Hesron,
 na é pwina naî Pérès,
 na é pwina naî Juda,
³⁴ na é pwina naî Iakobo,
 na é pwina naî Isaaka,
 na é pwina naî Abéraama,
 na é pwina naî Téra,
 na é pwina naî Nahor,
³⁵ na é pwina naî Seroug,
 na é pwina naî Réou,
 na é pwina naî Péleg,
 na é pwina naî Éber,
 na é pwina naî Chéla,
³⁶ na é pwina naî Quénan,
 na é pwina naî Arpaxad,
 na é pwina naî Sem,
 na é pwina naî Noa,
 na é pwina naî Lémek,
³⁷ na é pwina naî Matusalem,

na é pwina naî Hénok,
 na é pwina naî Yéred,
 na é pwina naî Malaléel,
 na é pwina naî Quénan,
³⁸ na é pwina naî Énos,
 na é pwina naî Seth,
 na é pwina naî *Adamu,
 na é pwi jojooro âboro, na é tòpò wà Pwiduée
 naani gòropuu[†].

4

É tacai Iésu wà Caatana *Mataio 4.1-11; Maréko 1.12-13*

¹ É wâjué côwâ wà Iésu gée nairiwâ Ioridano. Â ê Nyuâaê Pwicîri, âna é tâa góé, â é popaé pâ naa namaré. ² Â é tâa wê wà Iésu naa na ê 40 tòotù. Â é pwa ma tacaié naawê wà *Caatana, pwi a cicarajè. Â, na pwi pâara-bâ, âna câé caa ija wà Iésu, â é dau copwa. ³ Â é pâdarié wà Caatana, â é ina têe pâ: «Wiàna gà *Pwina naî Pwiduée, â gà bii ê pwi atü bèeni, ma poloa!»

⁴ Â é tòpi têe wà Iésu pâ: «Jèe nye wii naa na *Tii Pwicîri, pâ: *Câé caa wâro co goro poloa wà pwi âboro.*» *Deutéronome 8.3*

⁵ Â é popaé too kaamwara naanidò [gòrojaa] wà Caatana. Â é nye paari têe kaa, na ji pâara bëepwiri, diri ê pâ napô ma mwaciri gòropuu. ⁶ Â é ina têe pâ: «Go o mwa naa tâgà ê muugère kâra diri pâ

3:38 Genèse 4.25-26 [†] **3:38** Adamu... Grec: Adamu, na é pwina naî Pwiduée. **4:4** Deutéronome 8.3

mwaciri bëeni, bau aupitûâri* naa goorà, ba jèe naa tôo. Â pâri ma go naa, wiâra câbawâdé kôo. ⁷ Â go mwa cau naa tâgâ diri, wiàna gà tuù jùrugâ arao ma gà ipwamainaô.»

⁸ Â é tòpi têe wà Iésu pâ: «Jèe nye wii naa na Tii Pwicîri, pâ: *Gà ipwamaina Pwi Ukai Pwiduée'gà, â nye wàé co, na gà ipwa âboro kîri kêe.*» *Deutéronome 6.13*

⁹ Â é nye popa Iésu, pâ naa *Iérusaléma. Â é popaé too naa gòro pûru *Wâra pwapwicîri. Â é ina têe pâ: «Wiàna gà Pwina naî Pwiduée, â gà êgò géeni! ¹⁰ Ba jèe wii naa na Tii Pwicîri pâ:

*Ée mwa tûâri
tà tèpa *angela kêe,
wà Pwi Ukai Pwiduée,
ba na rà wéaarigâ.*

¹¹ *Rà mwa tapigâ.
O càcaa tanoori âgà
naa gòro atü.*»

Psaume 91.11-12

¹² Â é tòpi têe wà Iésu pâ: «Bwa. Ba jèe nye wii naa na Tii Pwicîri pâ: *Gà cibwaa pigàdà†Pwi Ukai Pwiduée'gà.*» *Deutéronome 6.16*

¹³ Una é jèe tacaié diri wà Caatana, â é pâra jiié. Â é tapacîri mwara cè jè tòotù.

* **4:6** Aupitûâri—Rà ina mwara wà tèpa ijiao pâ: Auipâdipopai.

4:8 Deutéronome 6.13-14 **4:10** Psaume 91.11-12 **4:12**

Deutéronome 6.16; 1 Korénito 10.9 † **4:12** Pigàdà—Provoquer.

4:13 Hébéro 2.18, 4.15

*É tapoo wakè kêe Iésu
Mataio 4.12-17; Maréko 1.14-15*

¹⁴ Wà Iésu, âna dipitirié ê Nyuâaê Pwicîri, â é wâjué côwâ naa napô Galilée. Â rà jèe tapoo pwa jèkutâ gooé naa na diri ê pâ ére. ¹⁵ É pacâmuri tèpa âboro naa na pâ *wâra pitapitiri, â rà dau inaê ba wâdé‡.

É wâjué me côwâ naa na village kêe

¹⁶ É wâjué me côwâ wà Iésu naa Nazareth, wâna ia é maina naawê. Â naa [na tapoo] *tòotù pwicîri, âna é tò naa na wâra pitapitiri, wàra na mu nye câmaajé têe. Â é cimadò, ba na é pûra ê Tii Pwicîri.

¹⁷ Â é ilari jii pwi jè ênawéna§ ê tii kà *péproféta Isaia. Â é pwara, â é pitòrigari ê pâ popai, [na é pûra tarâ]:

¹⁸ *É wâgò-o Nyuâa Pwi Ukai.*

É pitòrigario;
é panuâô pâ†,
ma go pame Popai Wâdé
tà tâpé na ticè kâra.
Go inapàpari ê tarù‡
tà tèpa pwa karapuu;
pai niâ kà tèpa bwi;*

‡ **4:15** Pi-inaê ba wâdé—Rà ina mwara wà tèpa ijiao pâ: Pinabawâdée. **4:17** Ésaïe 61.1-2 § **4:17** Â é ilari jii pwi jè ênawéna—Grec: Â naa têe. *

4:18 Pitòrigari—Grec: Oint. (Oindre, âna wicèpwiri.) Rà wicèpwiri ê l'huile naa gò ê pûru pwi ukai, târa tòpò pwâra ukai kêe, ba na é tòpi ê aupwényunuâari ma nii kà Pwiduée târa wakè kêe. † **4:18** É panuâô pâ—Pàra Tii Pwicîri naa na grec, âna rà naagée pâ popai bèeni: Ma go nama wâdé côwâ tâpé na tòina pwâranümarà. ‡ **4:18** Tarù—Pai ina wèe naani pâ: Liberté (pai tipi).

pai tipi tâpé na piirà.

¹⁹ *Wàéni ê pàara kêe
na o inapàpari ê pimeaari;
pai wâdé kà Pwi Ukai.*

Ésaïe 61.1-2

²⁰ É pipîri i tii wà Iésu, â é naa côwâ tà i pwi ênawéna, â é tâaboo. Â rà gére po niâriê diri ê pâ âboro naa na i wâra pitapitiri. ²¹ Â é ina tarâ pâ: «Guwà jèe nye têre ê auinapàpari kâra ê Tii Pwicîri. Â nabâni, âna jèe pacoo [na arawà diri].»

Tàutàra gooé

²² Rà picagòtù Iésu ma pi-inaê ba wâdé, ba rà po dau pò goro ê pâ pwâratûra kêe na pwényuâa. [Êco na, gée na càùé] â rà tapoo pi-ina tarâ pâ: «[Gorodà na wàrapwiri ê pai tûra kêe? Na nye pwi âboro pwacèwijiè.] Ba nye pwina naî Ioséfa!»

²³ Â é tòpi tarâ pâ: «Guwà jèe nye têre ê pâ namuru na go pwa na Capernaüm. Â nûmawà na go pwa mwara cèna ipaiwà, naani napô kôo.

«Pwiri guwà o ina tôô ê ucina bèeni: “Ico pwi dotée, gà pinama tiàu ê maagé’gà côwâ.”

²⁴ «Êco na go ina tâwà pâ: “Wà pwi péroféta, âna càcaa pitòpié bwàti naa na napô kêe.”

²⁵ «Âjupâra, [ba ipaiwà] na pàara kà péroféta *Élia. Ba ia càcaa coo boo cè popaa, â pwa copwa na maina, naa na diri ê napô, naa na âracié naja â góobèreè. Â po dau wâru ê pa dàpwà na napô

4:22 Mataio 13.54-57; Maréko 6.2-6 **4:22** Luka 3.23; Ioane 6.42

4:24 Ioane 4.44 **4:25** 1 Rois 17.1,7

*Isaraéla, [na rà copwa]. **26** Êco na wà Pwiduée, âna câé caa panuâ Élia, ba na é pitu târa cè caapwi dàpwà, wâ Isaraéla, [napô kêe]. Â é nye panuâê pâ naa jaa tô jè dàpwà na village Sarepta, naa na jè ére goro Sidon.

27 «Â guwà jèe niimiri cai mwara wà péroféta Élisée. Ba é pwa ma tiàu maga kà Naaman co, pwi âboro gée Syrie. Êco na dau wâru wà tèpa pwa maga na Isaraéla.»

28 Una rà têre pwiri, wà tèpa âboro naa na i wâra pitapitiri, â rà po dau putàmu naa goo Iésu. **29** Â rà nye cimadò kaa, â rà dàtié too, naanidò gòro i jaa, na tâa wê i village kàra§. Â rà pwa na rà tüe tâbâtù niboo. **30** Êco na é nye pâ nabibiu kàra, â [câé caa ipacè naa goorà. Â] é pâra jiirà.

*É pacâmuri tèpa âboro â é nama rà wâdé cônâ
Mataio 8.14-17; Maréko 1.21-39*

31 É tèepaa wà Iésu naa Capernaüm, village wâ Galilée. Â é tò naa na wâra pitapitiri, na jè tòtòù pwicîri. Â é pacâmuri tèpa âboro. **32** Â rà pò goo ê pai tûra kêe wà tâpé na rà gére têreê. Ba pwa pâtamara ê popai kêe na é pacâmurirà goo.

É tü târa duée

33 [Na é gére tûra wà Iésu] â é tò naa na wâra pitapitiri ê pwi âboro na pwa duée gooé. Â é wiikau burà ina pâ: **34** «Ée! Iésu gée Nazareth, nye ticè cèna gà pwa jaabà! Gà me na tubaèpà tâbà? Go tâgéré

4:26 1 Rois 17.8-16 **4:27** 2 Rois 5.1-14 § **4:29** Naanidò gòro i jaa... Village na bari naa gòrojaa, goro jènere pé atü na dau catòpâgà.

4:32 Mataio 7.28-29

côoinagà, ba wâgà pwi âboro, na é pitòrigarigà wà Pwiduée, â é panuâgà me!»

35 Â é nye kànari kaa i pé duée, wà Iésu, ma ina têe pâ: «Gà târi pwâgà, â gà còobé gée goo pwi âboro bëeni!»

Â i pwi duée, âna é tüboo i pwi âboro, na ara diri tâpé na rà tâa wê. Â é còobé gée gooé, â câé caa tubaèpà têe.

36 Â nye po dàpàgà târa diri ê pâ âboro, â rà pitawèerirà jècaa, ma ina pâ: «Gà côo, wà pwi âboro bëeni, âna pwa pâtâmara ê pwina é ina. Â é pitûâ târa mwara pâ duée, â rà pitîre dèe, â rà còobé!»

37 Â nye pâra kaa ê jèkutâ goo Iésu, pitiri ê napô bëepwiri.

É nama tiàu maagé kà tèpa âboro

38 É còobé gée na wâra pitapitiri wà Iésu, â é pâra naa jaa Simona Pétérue. Â rà ina têe wà tâpé na rà gére tâa wê, pâ, wà tô nyaa kà wâdâ Simona, âna é dau maagé, ba é pitòoka, â rà ilari jiié pâ, na é pitu têe. **39** Â é medarié wà Iésu, â é cùué boo. Â é pacoo ê maagé kêe. Â nye tiàu jiié kaa ê pitòoka! Â é cimadò â é naa èrà.

40 Na capàto na bàrane*, âna rà popa medari Iésu diri tèpa maagé. Â é tòpò îê naa gorà diri, â nye tiàu kaa ê pâ na jèpapara maagé kàra. **41** Â rà còobé mwara pâ duée gée goo tâpé na wâru. Â rà tomara too i pâ duée, ma ina pâ: «Wâgà Pwina naï

* **4:40** Na bàrane—Grec: Gée na càùru ê pai duu kâra ê tòtotù. Jèe nabwé tòtotù pwicîri kàra na capàto na bàrane. **4:41** Mataio 8.29; Maréko 3.11-12

Pwiduée.» Êco na é papwicîri jiirà ba gòo na rà tûra. Ba rà jèe tâmogòori pâ wàé, âna é pwi *Mesia, [wà *pwi a pa-udò na é cùru me wà Pwiduée].

É inapàpari Picémara Wâdé

⁴² Na dàuru kêe, â é còobé gée na village wà Iésu, â é pâra naa na jè ére na ticia wê. Êco na rà pâra nau mudèe wà tèpa âboro, ba na rà ilari jiié pâ, na é bwaa tâpo tâa jaarà.

⁴³ Êco na é tòpi târa pâ: «Bwa. Ba wâdé na go inapàpari ê *Picémara Wâdé goro ê Mwaciri kà Pwiduée, naa na pâra village. Ba wâépwiri majoroé ma go boome.»

⁴⁴ Â é pâpitiri wâ *Judée[†], â é picémara ê Picémara Wâdé, naa na pâ wâra pitapitiri.

5

É todà tèpa tapoo câmu kêe

Mataio 4.18-22; Maréko 1.16-20

¹ Na jè tòotù, âna é tâa niboo bàrawià Galilée* wà Iésu. Â é picémara ê popai kà Pwiduée. Â wâru pâ âboro na rà cibèepié, ba na rà têreê. ² Â é côô ê du wânga, na ru gére tâa niboo najawé mwünyabweri bàrawià. Ba rà gére boo gée gò i tèpa pwa puà, â rà gére nuwa i puà kàra.

³ Â é too naa gò i jè wânga, wânga kà Simona Pétérû. Â é ina tà Simona [ma wà tèpa bée] pâ: «Guwà tâpo cètùu boopaé i wânga.»

4:44 Mataio 4.23 [†] **4:44** Judée—Pàra Tii Pwicîri naa na grec, âna rà ina pâ: Galilée. **5:1** Mataio 13.1-2; Maréko 3.9-10

* **5:1** Galilée—Grec: Génésareth. Côô mwara Nawià Galilée naa na Neeremuru (Vocabulaire).

Â é tâaboo, â é tapoo pacâmuri mwara tèpa âboro.

⁴ Una é gére tûra diri, â é ina tà Simona [ma wà tèpa bée] pâ: «Guwà toome, ba na jè tâpo dau boo naa na numwiri. Â guwà mwa bàra panuâ i pâ puà kâwâ.»

⁵ Â é tòpi têe wà Simona pâ: «Ico pwí a pwa pupûra, gâ côo: Bâ jèe nye wakè kaa, diri na pé ne bèeni, â nye ticè cèna bà taa. Éco na, gée goro pai ina'gà tâbâ, â go o pwa.»

⁶ Â [râ too naa góro i wângâ, â râ tâpo boopaé] â râ panuâ i pâ puà. Â nye dau wâru kâa ê pâ ârawéâ na râ coo na. Â pwa na tidâpa i pâ puà. ⁷ Â râ piara dà tèpa bérâ na râ tâa góro i jè wângâ, ba na râ pitu târa. Â pwa na wâbé i du wângâ goro ârawéâ, â ru pwa na ru mwü.

⁸⁻¹⁰ Â po dau wâgo tà wà Simona ma wà diri tèpa bée—wà Jacques ma wà Ioane, tupédu naî wà Zébédée, ma wà pârà tâpé. Â é tûu jùrué ma cigòboo na ara Iésu wà Simona, â é ina têe pâ: «Pwi Ukai, gâ cibwaa coo jaa! [Ba gâ pwí âboro pwicîri] â wâgo, âna go pwí âboro na go épâ!»

Â é tòpi têe wà Iésu pâ: «Gâ cibwaa nama wâgotâgâ. Ba tapoo nabâni, âna gâ o pwí a pwa-puâri âboro.»

¹¹ Â râ [wâjué côwâ naa bàrawiâ, â] râ dàti too naa góromwari i du wângâ. Â gée na càùé, â râ naaco diri, â râ pâra wiâ Iésu.

*É nama tiàu maagé kâ du 2 âboro
Mataio 8.1-4, 9.1-8; Maréko 1.40-2.12*

Pwi a pwa maga

12 Ûna é tâa na jè village wà Iésu, â é tèepaa me wà pwi jè a pwa maga[†]. Ûna é côô Iésu, â é tùu jìrué ma cigòboo na araé, â é ilari jiié pâ: «Wiàna nye nümagà, â gà o nama tiàu maagé kôo.»

13 Â é tùu pâ îê, â é tu naa gooé, â é ina têe pâ: «Nümoo! Wâdé na tiàu ê maagé'gà!»

Â nye po tiàu jiié kaa ê maagé kêe, â é jèe wâdé.

14 Â é ina têe wà Iésu pâ: «Gà cibwaa pwa jèkutâri. Â gà pâra nau ipaarigà tà pwi a pwa ârapwaailò, â gà naa [tà Pwiduée] i pwi *ârapwaailò na ia é ina wà *Moosé naa na i *Naèà kêe. Ba naa wàrapwiri, â rà o côô diri wà tèpa âboro pâ gà jèe wâdé.»

15 Éco na dau ipâra pâ ê jèkutâ goo Iésu. Â mu dau wâru tâpé na rà mu me marié, nau têreê, ma ilari jiié pâ, na é nama tiàu ê pâ maagé kàra. **16** Â é mu pâra acari, naa na pâ ére aupiticia, ba na é pwapwicîri.

Pwi a pitâbwamwa

17 Na jè tòotù, âna é pacâmuri pâ âboro wà Iésu. Â wà pâra tèpa *Farasaio ma *dotée goro ê Naèà, âna rà gére têreê. Ba rà medarié, gée na pâ village gée Galilée ma *Judée, ma gée *Iérusaléma. Â ê pâtâma Pwi Ukai Pwiduée, âna é tâa gò Iésu, ba na é nama tiàu maagé kà tèpa âboro.

18 Â rà tèepaa me ê pâra âboro, na rà pitûri me goro aupuu ê pwi âboro na é pitâbwamwa. Ba nümarà na rà popaé too naa na i wâ, ma tòpòé na

[†] **5:12** Maga—Lèpre. Wà tèpa Juif, âna rà miiri tèpa pwa maga.

5:14 Lévitique 14.1-32

ara Iésu. ¹⁹ Êco na ticè pai pwa wèe, majoroé ê pai wâru wàra ê âboro. Â rà tâmee too naa gòrowâ[‡], â rà dàgòtù ê jè ére gòrowâ. Â rà panuâê boo gorô ê aupuu kêe, na ara Iésu, ma wà tèpa âboro na rà cibèepié.

²⁰ Â é pò goo ê cèikî kà tèpa âboro bëepwiri, wà Iésu, â é ina tà pwi a pitâbwamwa pâ: «Pwiini, jèe pwanauri ê pâ èpà'gà.»

²¹ Wà tèpa Farasaio ma tèpa dotée gorô ê Naèà, âna rà pi-inà târa pâ: «Kaa! Wàilàapà pwi âboro bëeni, na é [nama ipaiwàilu ma wà Pwiduée ma] pinabaèpà[§] ê nee! Wàilàapà na tâmogòori ma é pwanauri ê pâ èpà? Na nye wàco Pwiduée!»

²² Êco na é nye tâmogòori wà Iésu ê pwina rà niimiri, â é ina târa pâ: «Gorodà na wàrapwiri ê pâ pwâranümwà? ²³ Piticècoé na go ina têe pâ: “Jèe pwanauri ê pâ èpà'gà” jii na go ina têe pâ: “Gà cimadò, â gà pâra*!” ²⁴ [Â wiàna pâri ma go nama é pâra, na arawà diri] â guwà mwa tâmogòori pâ, pwa târù kà *Pwina naîri âboro, ma é pwanauri ê pâ èpà naani gòropuu.»

Â é ina tà pwi a pitâbwamwa pâ: «Go ina tâgà ni pâ: Gà cimadò, â gà popa ê aupuu'gà, â gà pâra naa jaagà.»

²⁵ Â é nye cimadò kaa, naa nabibiu kâra i pâ âboro. Â é popa ê aupuu kêe, â é pâra naa pwârawâ kêe, â é pwamaina Pwiduée.

[‡] **5:19** Gòrowâ—Pwa gorô puu, â po bàracraari bwàti, â pâri ma jè pâra gò. Côo Mataio 24.17. **5:20** Ésaïe 43.25; Luka 7.48 [§] **5:21** Pinabaèpà (é, pi-inà ba èpà)—Dire du mal de. * **5:23** Côo note goo Mataio 9.5. **5:24** Ioane 5.8

26 Â rà dau pò goo wà diri tâpé na rà côo pwiri.
 Â nye po dàpágà târa, â rà nye pi-inà cùuru pâ: «É!
 Nye dau ité kaa ê pâ pwina jè côo nabà!»

Â rà pwamaina Pwiduée.

*É todà Lévi (Mataio) wà Iésu
 Mataio 9.9-13; Maréko 2.13-17*

27 Gée na càùé, ûna é pâra wii naigé wà Iésu, â
 é côo wà Lévi, pwi a *tò mwani wâripû, na é tâa
 na wâra wakè kêe. Â é ina têe wà Iésu pâ: «Gà me
 wiâô!»

28 Â é pò ma cimadò wà Lévi, â é panuâ diri, â é
 pâra wiâê.

29 Gée na càùé, â é pwa ê pi-ijà na maina wà Lévi,
 naa jaaé, ba na é pwamaina wà Iésu. [Â é todà Iésu
 ma wà tèpa *câmu kêe.] Â wâru pâ âboro na rà pi-
 ijà naima ma wàilà—wà tèpa tò mwani, ma wà pâra
 tâpé mwara.

30 Â rà tâa wê mwara wà pâra tèpa Farasaio. Â
 wà pâra tâpé gée goorà, âna rà tèpa dotée goro ê
 Naëà. Â rà cau pikûuri tèpa câmu kêe, â rà ina târa
 pâ: «Kaa! Gorodà na guwà picaaija ma pibéewà ma
 tâpé na èpà ê wâro kàra, ma wà tèpa tò mwani?»

31 Â é ina târa wà Iésu pâ: «Càra caa bu dotée wà
 tâpé na rà wâdé. Â nye wàco tâpé na rà maagé.
32 Câgo caa me, nau todà tâpé na rà niimiri pâ wâdé
 ê wâro kàra. Bwa! Go me nau todà tâpé na rà
 tâmogòori pâ èpà ê wâro kàra, ba na rà biirà, ma
 pitòotéri ê wâro kàra.»

Popai goro ipwanya

Mataio 9.14-17; Maréko 2.18-22

³³ Rà tapoo patûra Iésu wà tèpa Farasaio, [goro è *ipwanya—pai panuâ ija na jè ji pàara, ba na jè pwapwicîri]. Â rà ina têe pâ: «Wà tèpa câmu kà *Ioane Pwi a piupwaa, âna rà tâgérè ipwanya, ma pwapwicîri. Â ipaiwà naa goo tèpa câmu kâbà. Â wà tèpa câmu'gà, âna rà nye ija ma wâdo. [Gorodà na càra caa ipwanya?]»

³⁴ Â é tòpi târa pâ: «Gona rà o ipwanya, wà tâpé na jè todàra naa goro ê piéa, na é bwaa tâa jaarà wà pwi a piéa? Bwa! Na pàara na é bwaa tâa jaarà, â rà pi-ija ma wâdo. ³⁵ Èco na o mwa me ê tòtotù na ée mwa pâra jiirà wà pwi a piéa. Â géewê, na rà o mwa bâra ipwanya.»

³⁶ Â é ina târa mwara ê ucina bèeni wà Iésu, pâ: «Nye ticè jè âboro, cèna é dàdàpa ê gòobàra ê ârabwée na bwaa bwùu, ma é taiti naa goro ê ârabwée na jèe dòroé. Ba o jèe dànoori i ârabwée na bwùu, â o càcaa ipaiwà i du noo kâra imwaano, naa goro i ârabwée na jèe dòroé.

³⁷ «Guwà côô ê *wâra jawé na pwa goro parawére maciit†: Câjè caa popa ê dipâa na bwaa âmuê, ma jè upwâwii ê wâra jawé na jèe dòroé. Ba o taaò i wâra jawé, [ba pwacoé ma é tèe]‡. Â o tubatiàu i dipâa bau i wâra jawé. ³⁸ Bwa! Wâdé na jè tòpò ê dipâa na bwaa âmuê, naa na ê wâra jawé na bwaa bwùu. ³⁹ Èco na wà tâpé na rà mu wâdo ê dipâa na jèe góiri,

^{5:34} Ioane 3.29 † ^{5:37} Wâra jawé... Côô ê ânuuru i wâra jawé na Mataio naporomee 9. ‡ ^{5:37} Pwacoé ma é tèe—Côô note goo Maréko 2.22.

âna tautàra goro ê dipâa na bwaa âmuê. Ba rà ina pâ: “Dau wâdé nûmara ê dipâa na jèe gòiri§.”»

6

*Pwi apooro tòotù pwicîri
Mataio 12.1-14; Maréko 2.23-3.6*

¹ Na jè *tòotù pwicîri, âna rà pâra wii ê naigé na tapàgà na aupwanapô wà Iésu ma wà tèpa *câmu kêe. Â wii naigé, â rà tâpo pétâ pâ pwâra blé wà tèpa câmu. Â rà iitiri naa na îrà, â rà uti ê pudòé.

² Wà pâra tèpa *Farasaio, âna rà [côorà, â rà] ina târa pâ: «Tàpéebà, gona cina guwà pwa na wàrapwiri? Âna muru na papwicîri, na ê tòotù pwicîri*!»

³ Â é tòpi târa wà Iésu pâ: «Gona câguwà caa pûra naa na Tii Pwicîri ê pwina é pwa wà pwi ukai *Davita? Ba, na jè tòotù, â rà copwa, wâilà ma wà tèpa bée, â nye ticè cène rà uti. ⁴ Â é tò naa na wâra pwapwicîri pwa goro imwaano[†]. Â é pa ê poloa, na naa tà Pwiduée, â é ija. Â é pa, â é nama rà ija mwara wà tèpa bée. Êco na ê poloa-bà, âna nye wàco wà tèpa pwa *ârapwaailò, na pwa târù kâra ma rà ija.»

§ **5:39** Munaa ucina goo wà tèpa pitûâ kà tèpa Juif na tautàra goo ê ârapupûra kà Iésu. **6:1** Deutéronome 23.26 **6:2** Ioane 5.10 * **6:2** Muru na papwicîri... Dau pwicîri tà tèpa Juif na rà wakè na tòotù pwicîri, â rà niimiri pâ iitiri pwiri blé naa na îrà, âna ‘wakè’. **6:3** 1 Samuel 21.1-6 **6:4** Lévitique 24.5-9 † **6:4** Wâra pwapwicîri pwa goro imwaano—Grec: Wâ kà Pwiduée. Côo Neeremuru (Vocabulaire).

5 Â é ina mwara wà Iésu pâ: «Wà *Pwina naîri âboro, âna é pwi apooro ê tòotù pwicîri.»

É nama tiàu maagé na pwi tòotù-bà

6 Na jè tòotù pwicîri, â é tò naa na *wâra pitapitiri wà Iésu. Â é pacâmuri tèpa âboro. É tâa wê mwara wà pwi âboro na bà ê îê.

7 Â wà tèpa *dotée goro ê Naèà ma wà tèpa Farasaio, âna rà côô bwàti wà Iésu, pâ, pwiri é pwa ma é wâdé cônâ wà pwi âboro bëepwiri, na tòotù pwicîri? Ba rà mudàra cè pai pwa wèe, ba na rà o mwa pitòtié.

8 É tâmogòori ê auniimiri kàra, wà Iésu â é ina tà pwina bà i îê pâ: «Gà cimadò, â gà me naani, na ara diri pâ âboro.»

Â é cimadò wà pwiiybà, [â é me naa jaa Iésu, na ara pâ âboro].

9 Â é ina wà Iésu tà tâpé na rà tâa wê pâ: «Wàna? É *tarù na tòotù pwicîri, na jè pwa pwina wâdé, é na jè pwa pwina èpà? Wâdé na jè pawâro pwi âboro, é, wâdé na jè panuâê ma é bà[‡]?»

10 Â é po niârirà diri wà Iésu. Â é ina tà i pwi âboro pâ: «Gà patarù ê îgà.»

Â é patarù i îê, â é nye wâdé kaa.

11 Â rà nye dau putàmu kaa wà tèpa Farasaio ma wà tèpa dotée goro ê Naèà. Â rà pitûra goro cè pwina rà o pwa tà Iésu.

*É pitòrigari tèpa 12 apostolo kêe
Mataio 10.1-4; Maréko 3.13-19*

[‡] **6:9** Panuâê ma é bà—Grec: Tanooriê.

12 Na jè tòotù, âna é too wà Iésu, naa gòrojaa. Â é pwapwicîri tà Pwiduée, tiagoro pwaa. **13** Una pwaa, â é todà diri tâpé na rà mu pâra wiâê. Â é mwa pitòrigari gée jaarà tèpa 12 âboro, na é nama neerà pâ *apostolo. **14** Wailà-ni:

Simona—é pitunee têe wà Iésu pâ Pétérus;
 André, wà pwi jiié;
 Jacques;
 Ioane;
 Filipo;
 Barthélemy;
15 Mataio;
 Toma;
 Jacques, pwina naî Alphée;
 Simona, pwi Zélote§;
16 Jude, pwina naî pwi jè âboro na nee Jacques*;
 Judas Iscariote, wà pwina ée mwa icuri† Iésu.

*Wâru âboro na rà medari Iésu
 Mataio 4.23-25*

17 Rà wâjué boo côwâ gée gòrojaa, wà Iésu ma tèpa 12 apostolo kêe. Â rà coo na ére na tâbwâti. Â dau wâru pâ âboro na rà medarirà—wà tâpé na rà mu pâra wiâ Iésu, ma pâra tèpa âboro gée Iérusaléma ma gée na diri napô *Judée; ma gée na ére bàrawià wâgoro jènere du ville Tyr ma Sidon. **18** Ba rà cau me, ba na rà têre Iésu, â ba na é pwa ma tiàu maagé kàra. Â é tû târa mwara pâ duée na wâru. **19** Â wâru

§ **6:15** Zélote—Pwi âji âboro Judée na nümee na é paëgò tèpa Roma gée napô kêe. * **6:16** Jude... Nee mwara Thaddée. (Côo Mataio 10.3; Maréko 3.16-19.) † **6:16** Icuri—Trahir. Rà ina mwara wà tèpa ijiao pâ: Ipwa tûâ têe.

tàpé na pwa na rà tu naa gooé. Ba pwa ê pàtàmee na tâa gooé, â nye cau tiàu maagé kàra.

*Ipupûra kà Iésu
Mataio 5.1-12,43-48, 7.1-29*

Cidòri nyuâa

20 É tabiié wà Iésu dà tèpa câmu kêe. Â é ina tara pâ:

«Cidòri nyuâawà, wâguwà na ticè kàwà, ba o mwa kàwà é *Mwaciri kà Pwiduée!

21 Cidòri nyuâawà, wâguwà na guwà copwa ni, ba guwà o mwa pwàro!

Cidòri nyuâawà, wâguwà na guwà i ni, ba guwà o mwa ipwàdée.

22 Cidòri nyuâawà wiàna rà pièpàriwà, ma tàutàra goowà, ma piècaariwà, ma tobapwâwà, gée goo [na guwà tèpa âboro kôo, wâgo] Pwina naîri âboro. **23** Ba wà tèpa jojoororà, âna rà nye wàrapwiri tà tèpa *péroféta. Â go ina tâwà pâ: Guwà ipwàdée ma piêgòtùru, ba o maina pumara wakè‡ kàwà naanidò *napwéretòotù!»

O pwa aré ma tòina kà pàra tâpé

24 «[Wàéni popai kôo naa goowà] wâguwà na pwa kàwà:

O pwa aré ma tòina kàwà. Ba jèe nye êkaa ê ipwàdée kàwà ê neemuruwà ni, â o jèe nye êkaa ê jara ipwàdée kàwà.

6:21 Psaume 126.5-6; Ésaïe 61.3; Auinapàpari 7.16-17 **6:22**

Ioane 15.19, 16.2; 1 Pétér 4.14 ‡ **6:23** Pumara wakè—Récompense.
Rà ina mwara wà tèpa ijiao pâ: Câmaê.

25 O pwa aré ma tòina kàwà, wâguwà na guwà pwàro. Ba guwà o mwa copwa.

O pwa aré ma tòina kàwà, wâguwà na guwà ipwàdée ni. Ba guwà o mwa i ma pijinünü.

26 O pwa aré ma tòina kàwà, wâguwà na rà pi-inawà ba wâdé wà tèpa âboro. Ba [o dau maina ê wârimuru kàwà jii] wà tèpa péproféta a pwâ, na ia rà nye dau pi-inarà ba maina wà tèpa âboro.»

Gà meaari tèpa èpàrigà!

27 «Guwà tào tamaariô, [wiàna nümwà] na guwà têre: Gà meaari tâpé na rà èpàrigà, â gà pwa na wâdé tâ tâpé na rà miirigà. **28** Â gà *pwényunyuâari tâpé na rà pinajajaigà. Â gà pwapwicîri ba kâ tâpé na rà pi-inabaèpàgà. **29** Â wiàna é tamagéri jè upwaégà wà pwi jè âboro, â gà panuâ têe mwara jèpwi. Â wiàna é popa cimiici'gà, â gà naa têe mwara ê palito'gà. **30** Wiàna é ilari jiigà cè jè muru, wà pwi jè âboro, â gà naa têe. Â wiàna é popa ê jè neemurugà, â gà cibwaa ilari pâ, na é pitôowâri. **31** Üu, go ina tâwà pâ: Gà pwa tâ pâra tâpé ê pâ muru na nümagà na rà pwa tâgà.»

32 Ba wiàna gà wâdéari co tâpé na rà wâdéarigà, â cina gà tapacîri cè câmagà [jii Pwiduée]? Ba wà tèpa âboro èpà, âna rà nye pwa mwara ê pwiiibà. **33** Â wiàna gà pwa na wâdé tâ tèpa béegà, â cina guwà tapacîri cè câmagà? Ba wà tèpa âboro èpà, âna rà nye pwa mwara ê pwiiibà! **34** Â wiàna gà naa mwani co tâ tâpé, na rà o mwa pitôowâri, â cina gà tapacîri

cè câmagà? Ba wà tèpa âboro èpà, âna rà nye pwa mwara ê pwiiibà!

³⁵ «Guwà têre! Gà meaari tâpé na rà èpàrigà, â gà pwa na wâdé târa, â gà naa tà tèpa âboro, naa goro piticémuru naa goo[§]. Ba wiàna gà wàrapwiri, â o dau maina ê câmagà na ée mwa naa tâgà wà Pwiduée, na é wâ napwéretòotù. Ba [gà paari goro ê càragà bëepwiri pâ] gà pwi âji naîê. Ba wàé, âna é meaari tâpé na càra caa pwaolé têe, ma tâpé na rà pwa na èpà. ³⁶ Êkaa na wâdé na gà pimeaari, pwacèwii pwi Caa'gà na é pwi a pimeaari.»

Gà cibwaa pitèi pàra tâpé!

³⁷ «Gà cibwaa pitèi [ma pitòti] pàra tâpé, â o câé caa pitèigà wà Pwiduée. Â gà pwanaurirà, â wàé, âna ée mwa pwanaurigà. ³⁸ Â gà naa, [naa goro piticémuru naa goo] ba gà o tòpi. Ba o nye piâjagò tâgà côwâ. Â guwà o mwa tòpi pâ muru na piêdò ma piwéna. Ba o naa tâgà, pwacèwii ê pai naa kâgà tâ pàra tâpé*.»

³⁹ É ina târa ê ucina bëeni wà Iésu, pâ: «Gona wà pwi a bwi, âna pâri ma é popa pwi jè a bwi? Bwa! Ba ru o cau tûu naa na pwêe! ⁴⁰ Â go ina tâwà pâ: Wà pwi a câmu, âna câé caa piwéna jii pwi a

§ **6:35** Naa...naa goro piticémuru naa goo—Rà ina mwara wà tèpa ijiao pâ: Naa imudi. **6:37** Mataio 6.14 **6:38** Maréko 4.24

* **6:38** Naa na grec, âna ucina goo ê mai (maïs) na jè wâri gée na aupwa jèna. Pwacèwii ê mai na wicèpwiri piticémuru naa goo, naa na pé cio, â gée na càùé, âna jèe ngarü ê cio, ba naa pwaaié bwàti, tiagoro na jèe ni pwêe i cio. **6:39** Mataio 15.14 **6:40** Mataio 10.24-25

pacâmuriê. Êco na, wiàna é dau câmu bwàti, â ée pâ nau pwacèwii pwi a pacâmuriê.

41-42 «Gà dau côo bwàti ê mapûpûru na wâna âraporomee pwi aéjii'gà. Â gà niâ jai ê diopwaa kâra pâara upwâra na âraporomeegà! Â gà wànau pai ina tâ pwi aéjii'gà pâ: “Nama go jèe patâjii i mapûpûru bëepwiri na âraporomeegà”?

«Gà pwi a-ipwacôwârimuru! À mara patâjii béaa ê diopwaa kâra pâara upwâra bëepwiri na âraporomeegà! Â géewê, mwa bàra pwéelaa tâgà cè pai patâjii wàra ê mapûpûru na âraporomee pwi aéjii'gà!»

Ê upwâra bau ê pwêe

43 «Ê upwâra na wâdé, âna [é nye tòpò pwêe na wâdé târa uti, â] pwacoé ma é tòpò pwêe na èpà. Â ê upwâra na èpà, âna [é nye tòpò pwêe na èpà, â] pwacoé ma é tòpò pwêe na wâdé. **44** Ba jè côoina i upwâra gée goro ê pwêe. Ba câjè caa pétâ pwâra î gée goro cè upwâra aru! Â câjè caa pétâ pwâra dipâa gée goro ê upwâra na pwa daaé! **45** È pâ muru na wâdé, âna me gée goo pwi âboro na é wâdé, ba wâdé pwâranümee. Â ê pâ muru na èpà, âna me gée goo wà pwi âboro na é èpà, ba èpà pwâranümee. Ba jè tûra, gée goo ê pwina é tâa na pwâranümajè.»

Ucina goo du wâ

46 «Gorodà na guwà po ciburà ina tôô pâ: “Pwi Ukai, Pwi Ukai!” â câguwà caa pitêre dòo? **47** [Guwà têre cai ê ucina bèeni]:

«Wà pwi âboro na é têre diri pâ popai kôo, â é pitêre dàra,⁴⁸ âna é pwacèwii pwi âboro na é bari ê wâ kêe. Â é îri boo tiagòro atü, ba na é tòpò naawê ê pâara wâ. Ûna ca ê jèpé, â é ti goro i wâ, â câé caa taura, ba bari naa gòro atü.⁴⁹ Â wà pwina é têre popai kôo, â câé caa pitêre dàra, âna é pwacèwii pwi âboro, na é pacima ê wâ kêe, âna ticè pâaé. Â ca i jèpé, â é ti goro i wâ, â é nye tûu kaa i wâ, â nye tanoori diri kaa.»

7

Pai cèikî kà pwi coda roma Mataio 8.5-13

¹ Ûna é gére ina diri pwiri tà tèpa âboro wà Iésu, â é wâjué me côwâ naa Capernaüm.²⁻³ Â wà pwi jè caa kâra coda roma, na é tâa wê, âna é têre jèkutâ goo Iésu. Â é panuâ pâdari Iésu pâra tèpa âboro imaina kà tèpa *Juif, ba na rà ilari jiié pâ, na é pwa ma tiàu maagé kà pwi ênawéna kêe. Ba é po dau maagé wà pwuibà, â é pwa na é bà. Â dau wânüma wà pwi caa kâra coda gooé.

⁴ Â rà pâdari Iésu wà tâpéebà, â rà tacoo gooé pâ, na é pitu tà i pwi caa kâra coda. Â rà ina têe pâ: «Gà côo, co pwi ukai, wà pwuibà, âna é pwi âboro na é dau wâdé. Â wâdé ma gà pitu têe.⁵ Ba é meaari ê Ba kâjè [wàijè tèpa Juif] tiagoro na é bari ê *wâra pitapitiri kâjè.»

⁶ Â é pâra wiârâ wà Iésu. Â ûna rà tèepaa mwünyabweri ê pwârawâ kà i pwi caa kâra coda, â wà pwuibà, âna é panuâ pâdari Iésu pâra tèpa bée, ba na rà pame têe ê popai bëeni: «Ico pwi ukai, càcaa

pâri naa gooò ma gà tèepaa naa pwârawâ kôo. ⁷ Â càcaa pâri naa gooò mwara na go pâdarigà. Wâdé na gà nye po tûra co, â o tiàu maagé kà pwi ênawéna kôo. ⁸ Ba wâgo, âna go pitêre dàrà pwi a pitûâ kôo, â go pitûâ kà tèpa coda. Â, na go ina tà pwi jèpwi pâ: “Gà pâra!” â é pâra. Â, na go ina tà pwi jèpwi pâ: “Gà me!” â é me. Â, na go ina tà tèpa ênawéna kôo pâ: “Guwà pwa ni!” â rà nye pwa.»

⁹ Â wà Iésu, âna é [dau pò ma] picâdiri i pwi caa kâra coda. Â é tabèrèè, â é patûra tèpa âboro na wâru, na rà gére pâra wiâê. Â é ina târa pâ: «Guwà têre bwàti: Câgo caa pâmari cè pwi âboro cêna maina cèikî kêe, pwacèwii pwini, tia na [mwara ê âji Ba kà Pwiduée] *Isaraéla.»

¹⁰ Una rà wâjué cônâ naa jaa i pwi coda wà tèpa bée, â rà pâmari i pwi ênawéna kêe, âna é jèe nye wâdé cônâ.

É nama é wâro cônâ pwi âboro

¹¹ Gée na càùé, â é pâra wà Iésu naa na village na ina goo wê pâ Naïn. Â rà pâra wiâê wà tèpa *câmu kêe, ma pâra tèpa âboro na wâru. ¹² Una rà gére tèepaa pâ naa na goropwârawâ naa na i village, â rà pâmari tèpa âboro, na rà po cia pâ pwi jè a bà naa na auipwâni. Nye wâé co tà nyaa kêe, â wâru âboro na pâra wiâ wà tôobâ.

¹³ Una é cônâ wà Pwi Ukai, â po dau maina ê pai meaarié kêe, â é ina têe pâ: «Tôoni, gà cibwaa i.» ¹⁴ Â é gée paé, â é tu naa goo i bòkòci*. Â wà i tèpa

* **7:14** Bòkòci (é, bòoci)—Cercueil.

kâa wèe, âna rà coo. Â é ina tà i pwi a bà pâ: «Pwiibà, gà tâcî. Ba go ina tâgà.»

¹⁵ Â é nye cimadò nau tâa kaa[†], â é tûra! Â é naaê boo wà Iésu, ma naaê tà nyaa kêe.

¹⁶ Â dau wâgo tà diri tâpé na rà tâa wê, â rà picâdiri Pwiduée. Â rà pi-inà târa pâ: «É boome na wakè jaajè wà Pwiduée! Ba é cûru me marijè wà pwi jè *péroféta kêe na dau imaina.»

¹⁷ Â rà pijèkutâri ê pwina é pwa wà Iésu, naa na diri ê pâ ère wâ *Judée ma wâbèepi.

É pwi Mesia na rà tapacîê

Mataio 11.1-6

¹⁸ Wà tèpa câmu kà *Ioane [Pwi a piupwaa] âna rà piwiâ têe diri ê pâ pwina é pwa wà Iésu. Â é todà tupédu ârailu wà Ioane, ¹⁹ â é panuâru pâdari Pwi Ukai, ba na ru tawèerié pâ: «Pwiri nye wâgà kaa pwi *Mesia, [*pwi a pa-udò] na ée mwa tèepaa? É, na bà bwaa nye tapacîri cè pwi jèpwi?»

²⁰⁻²¹ Â ru pâra, â na pwi pâara na ru pâdari Iésu na, â ru côô pâ é pwa ma tiâu maagé kà tèpa âboro na wâru. Â é tû târa pâ duée, â é pwa ma rà niâ cônâ, wà pâra tâpé na rà bwi. Â ru ina têe pâ: «É panuâbu medarigà wà Ioane, ba na bu tawèerigà pâ: Pwiri nye wâgà kaa pwi Mesia? É, na bà bwaa nye tapacîri cè pwi jèpwi?»

²² Â é tòpi târu pâ: «Gàu wâjué cônâ nau piwiâ tà Ioane ê pwina gàu côô, ma ê pwina gàu têre. Ba wà

7:15 1 Rois 17.23; 2 Rois 4.36 [†] **7:15** Ticè târa bòkòci. **7:16**

Luka 1.68 **7:19** Psaume 40.8; Malachie 3.1; Auinapàpari 1.8

7:22 Ésaïe 35.5-6, 61.1; Luka 4.18

tèpa bwi, âna rà jèe niâ; wà tâpé na rà bee, âna rà jèe pâra bwàti; wà tâpé na rà pwa maga, âna rà jèe wâdé; wà tèpa kee, âna rà jèe têrejè; â wà tèpa bà, âna rà jèe wâro côwâ; â wà tâpé na ticè kàrà, âna rà jèe tòpi ê *Picémara Wâdé. ²³ Cidòri nyuâa pwina é côoinaô, ma cèikî naa gooò‡!»

*É ina Ioane wà Iésu
Mataio 11.7-19*

²⁴ Ûna ru jèe wâjué côwâ wà tupédu a câmu kà Ioane, â é ina wà Iésu târa pâ âboro na rà gérê tâa wê, pâ: «Na ia guwà pâra naa namaré [nau têre Ioane] â dà cèna guwà pâra nau ucâri? [Pwi âboro na ipwaée kêe na é pwacèwii] ê bàra watü na pòbagù pwéretòtù? ²⁵ Bwa! Â gona dà na guwà pâra nau côo? Pwi jè âboro na é coona pâ ârabwée na po wâdé? Bwa! Wà tèpa âboro na wàrapwiri, âna rà tâa na ê wâra ukai, â dau wâru neemururâ! ²⁶ Nye dà cèna guwà pâra nau côo? Pwi jè péproféta? Üu kaa, â go ina tâwà pâ: Wà pwiibà, âna é pwi péproféta maina! ²⁷ Ba nye wà kaa Ioane, na é inaê wà Pwiduée, naa na *Tii Pwicîri, pâ:

*Go mwa panuâ paé
pwi a pa popai kôo.
Ée mwa pâbéaa'gà
ma pwabwàti naigé'gà.*

Malachie 3.1

²⁸ «Guwà têre bwàti: Nye ticè pwi jè âboro gòropuu, cèna é piwéna jii Ioane Pwi a piupwaa. Èco na

‡ ^{7:23} Grec: Cidòri nyuâa pwina càcaa tanooriê gooò, é, ...na câé caa tétâjioo. ^{7:26} Luka 1.76 ^{7:27} Malachie 3.1

go ina tàwà pâ: Wà pwina ée dau kiriwi naa na *Mwaciri kà Pwiduée, âna o [tâa têe ê pwina] mwa piwéna jii wà Ioane.»

29 Wà tèpa âboro na rà têre pwiri, ma tèpa *tò mwani wâripû§, âna rà jèe cau côô pâ, é wâdé ma *tarù wà Pwiduée. Â rà pâra dari Ioane, ba na é *upwaarà*. **30** Èco na, napwa naa goo wà tèpa *Farasaio ma wà tèpa *dotée goro ê Naèà, âna càra caa pitêre dàra ê câbawâdé kà Pwiduée, ba tàutàra na rà pâra dari wà Ioane ma é upwaarà.

Rà picocooribu ma Ioane

31 É ina mwara wà Iésu pâ: «Go ipwacèwii naa goro dà ê pâ âboro nabà? **32** Rà pwacèwii pâ nari èpo na rà gére ipuburirà naa na aupitapitiri, â [tàutàra dàra kòcò ma wà tèpa bérerà na rà pitakàna] ma ina tarà pâ:

“Bà tòjò† tàwà,
â tàutàwà dàra câbu.
Bà nyabiri tàwà
nyabi târa ipwàni,
â tàutàwà dàra i!”

33 «Ba é tèepaa me wà Ioane Pwi a piupwaa, â câé caa ija poloa, â câé caa wâdo dipâa, â guwà ina pâ:
“Pwa duéé gooé!”

7:29 Luka 3.12 § **7:29** Tò mwani wâripû—Pai ina wèè pâ, tâpé na èpà ê wâro kàra. Côô Neeremuru (Vocabulaire). * **7:29** Nee tii 29 ma 30, âna munaa popai kà Luka, wà pwi awii tii bëeni. Èco na, pwiri gòobâra popai kà Iésu. **7:30** Mataio 21.32 † **7:32** Tòjò—Grec: Upi kuruò.

34 «Una é jèe tèepaa me, wà *Pwina naîri âboro, â é ija ma wâdo [pwacèwii pàra tâpé]. Â guwà ina pâ: “Wà pwini, âna é dau pwi a wâdo ma pwi a-ija! Â é pabée tèpa tò mwani, ma wà pàra tèpa âboro èpà.”

35 «Êco na [âjupâra ê pwina jè mu ina pâ]: “Ê tàmanga‡, âna jè côo taaci naa na pwâra wakè kêe.”»

Tô ilàri na é wicèpwiri jawé ûrea naa gò Iésu

36 Na jè tòotù, âna é todà Iésu wà pwi jè Farasaio, ba na rà picaaija. Â rà tâaboo naa goro i taapà§, â rà tapoo ija. **37** Â é tèepaa me wà tò jè ilàri gòronaigé*, ba é jèe têre pâ é wêe wà Iésu. Â é pame ê wâra jawé atü na dau wâdé, na wâbé goro ê jawé ûrea. **38** Â é tûu jìrué ma cigòboo na ara Iésu, â é i. Â ê pâ nüru i kêe, âna rà tûuboo naa gò du â Iésu. Â é câtùra goro wàrapûruê, ma bwénüu ê du âê, â é wicèpwiri i jawé ûrea naa gò du âê.

39 Wà i pwi apooro pwârawâ, wà i pwi Farasaio, âna é côo pwiri, â dau èpà têe, â é niimiri pâ, ‘Wiàna wà pwini, âna é pwi jè péroféta [na é cùrué me wà Pwiduée] â pwiri é tâmogòori pâ wà tò ilàri bëeni, âna é tò ilàri gòronaigé. Êco na é nama é tu naa gooé wà tôoni.’

40 [Êco na é nye tâmogòori kaa ê auniimirí kêe] wà Iésu, â é ina têe pâ: «Pwini Simona, gà têre, ba pwa pwina nümoo na go ina tâgà.»

Â é tòpi têe wà pwini pâ: «Îgà.»

7:34 Luka 15.2 ‡ **7:35** È tàmanga kà pwi âboro—é, È tàmanga kà Pwiduée. § **7:36** Tâaboo naa goro i taapà—Côo note goo Luka 14.15. **7:37** Mataio 26.7; Maréko 14.3; Ioane 12.3 * **7:37** Tô jè ilàri gòronaigé—Grec: Tô jè ilàri na èpà ê wâro kêe.

41 Â é ina têe wà Iésu [ê ucina bène]:

«É mwa tâa pwi jè âboro. Â ârailu tupédu âboro na ru pwa keredi têe—pwi jèpwi, âna 500 000, â wà pwi jèpwi 50 000†.

42 «Êco na càcaa pâri ma ru wâri wà tupéeni. Â é ina taru pâ: “Jèe wâdé! Guwà naaco i keredi kàu.” Â é cau pwanauriru goo diri i mwani bëepwiri.»

[É tubanabwé i ucina kêe wà Iésu, â é tawèeri wà Simona, wà i pwi Farasaio, pâ]: «Wàilàapà gée goo tupéebà, na dau côoina ê pai wâdé kà i pwi apooro i mwani‡? Gà niimiri pâ wàilàapà?»

43 Â é tòpi têe wà Simona pâ: «Munaa wà i pwi a maina keredi kêe.»

Â é ina têe wà Iésu pâ: «Gà âjupâra.»

44-46 Â é tabiié wà Iésu dà i tô ilàri, â é ina tâ Simona pâ: «Pwiini, na go tòme naani pwârawâ'gà, â câgà caa pwabwàti tôo, [wiâra ê nyamanya kâjè]. Ba câgà caa naa tôo cè jawé, ba na go nuwa du âô. Â câgà caa naa tôo ê l'huile târa ê pûruô. Â gà côo i tô ilàri bène, âna câé caa nao goro [pwa ê pwina wâdé. Ba é] nuwa ê du âô goro ê nüru i kêe, â é câtùra goro wàrapûruê. Â é wicèpwiri ê jawé ûrea na dau maina wâri wèe, naa goro ê du âô. **47** Ba dau maina ê pimeaari kêe, ba dau wâru ê pâ èpà kêe na jèe pwanauri. Â gà têre, wà pwi âboro na càcaa pwanauri têe pâ èpà kêe na wâru, âna o càcaa maina ê pimeaari kêe.»

† 7:41 500 000...50 000—Grec: 500 deniers...50 deniers. Caapwi denier, âna wâri pwi caapwi âboro naa na caapwi tòtotù. ‡ 7:42 Côoina ê pai wâdé kà i pwi apooro... Grec: Meaari i pwi apooro i mwani.

48 Â é ina tà i tô ilàri pâ: «Tôoni, jèe pwanauri ê pâ èpà'gà.»

49 Â wà tâpé na rà gére picaatâa ma wàé goro taapà, âna rà pi-ina târa pâ: «Wailàapà pwî âboro bèeni, na pâri ma é pwanauri ê pâ èpà?»

50 Â é ina tà i tô ilàri wà Iésu pâ: «Cidòri nyuâagà co tôoni! Gà udò [ma tâa tâgà ê *âji wâro] gée goo ê cèikî'gà! Â gà pâra, â ée mwa tâa jaagà ê pinaanapô.»

8

É pacâmuri pa âboro na rà pâra wiâê

Mataio 12.46-13.23; Maréko 3.31-4.25

1-2 Gée na càùé, â rà pâra wà Iésu ma wà tèpa 12 a *câmu kêe, naa na pâ village. Â é picémara naawê ê *Picémara Wâdé goo ê *Mwaciri kè Pwiduée.

Pa ilàri na rà pâra wiâê

Pwa mwara pa ilàri na rà pâra wiârâ—wà pa ilàri na ia é nama tiàu maagé kèra, ma tü târa pâ duée gée goorà:

Wà Maria gée Magdala na ia é tü târa pâ 7 duée gée gooé;

3 Wà Jeanne, tô wâdà Chuza, pwî caa kè tèpa ênawéna kè ukai *Héroda;

Wà Suzanne;

Wâru mwara pâra ilàri na rà mu naa mwani ma neemururâ, ba na rà pitu tà Iésu ma tèpa câmu kêe.

Ucina goo pwî a picâmi

7:50 Luka 8.48, 18.42 **8:1-2** Mataio 27.55-56; Maréko 15.40-41;
Luka 23.49

4 Dau wâru ê pâ âboro na rà medari Iésu, gée na pâ village. Â é ina târa ê ucina bèeni:

5 «É mwa tâa wà pwi jè âboro. Â é mwa còobé, na jè tòotù, ba na é uri ê arapwüru. [Â é uri, â é uri, â é uri...] Â napwa ê pâra arapwüru, âna rà tûu naa gòro nyi nari naigé [na aupwanapô] â rà còogai tèpa âboro. Â rà me pâ marü, â rà uti diri.

6 Â napwa ê pâra pwi, âna rà tûu naa gòrotàrarà. Â rà pò ma cipu, êco na rà marü, ba ticè jawé wê.

7 Â napwa ê pâra pwi, âna rà tûu naa nabibiu kâra pâ nari upwâra na pwa daârâ. Â, na rà cipu i pâ nari upwâra bëepwiri, â rà câtàmwara i arapwüru.

8 Â napwa ê pâra pwi, âna rà tûu naa na napuu na wâdé. Â rà cipu, â rà imaina too, â rà tòpò pwârà na po dau wâru awé—tiagoro 100.»

[Â é tubanabwé ê ucina bëepwiri wà Iésu] â é tomara too pâ: «Wà pwina pwa pwâranyüruê, âna wâdé na é têre!»

Tâpé na rà têre â càra caa pitêre dàra

9 Wà tèpa câmu kêe, âna rà tawèeri Iésu goo ê pai ina wàra ê ucina bëepwiri.

10 Â é tòpi târa pâ: «Wà Pwiduée, âna é paari tâwà ê âji pai pwa goo ê Mwaciri kêe. Êco na, napwa naa goo diri ê pâra âboro, âna rà o nye po têre co ê pâ ucina {ba na: *Rà côo taaci, â càra caa côoina; rà têre taaci, â càra caa têreina*

Ésaïe 6.9}.»

Êre i ucina goo pwi a picâmi

11 É ina târa mwara wà Iésu, pâ: «Wàéni ê pai ina wàrà ê ucina bëepwiri: Ê arapwüru, âna ê Popai kà Pwiduée.

12 «[Â ê pàra arapwüru, âna rà tûu naa gòro naigé.] Ê naigé, âna é ipwacèwii naa goo wà tèpa âboro, na rà têre ê popai, êco na é tèepaa me côwâ wà *Caatana. Â é dàgòtù côwâ ê popai, gée na ê pwâranümarà. Ba péa rà tà cèikî naa goo, â rà udò [ma tâa târa ê *âji wâro].

13 «[Â ê pàra arapwüru, âna rà tûu naa gòrotàrarà.] Ê gòrotàrarà, âna wà tèpa âboro na rà tòpi ê popai naa na ipwâdée, â rà tâpo cèikî na jè pâara. Êco na càcaa wàawà naa goorà ê popai na rà têre. Â ûna tèepaa me marirà ê tacai, â rà nama panuâ cèikî.

14 «Â ê pàra arapwüru, âna rà tûu naa na ê pâ na nari upwâra na pwa daârâ. [Ê napuu bëepwiri] âna wà tèpa âboro na rà têre ê popai, êco na, ûna rà pâra, â rà tapoo pidumapiê goro ê pâ namuru na tèepaa naa na gòropuu bëeni. Â rà itâa burâ ê pâ neemuru gòropuu, bau ê pâ muru na rà wâdéari. Â câamwara ê popai naa goorà, â o càra caa tòpò cè pwêe na târa.

15 «Êco na, napwa naa goo pàra arapwüru, âna rà tûu naa na ê napuu na wâdé. [Â ê pwi napuu bëepwiri] âna wà tèpa âboro na rà *târù ma âjupâra, ma wâdé ê pwâranümarà. Â ûna rà têre ê popai, â rà tòpi, â rà pitêre dàra. Â rà pidâpwicâarirà, â pwa pwâra ê popai naa goorà.»

Ucina goro wâra ânye

16 [É ina târa mwara wà Iésu pâ]: «Câjè caa nuri

ê wâra ânye*, ma jè cajipi goro ê jè cio, é wâpà wiàna jè tòpò na aranara aupuu! Bwa! Jè nye tòpò dòiti, ba na rà o côo bwàti wà tâpé na rà tò naawê.

17 Èdiri pâ muru na jèe naapwàniri, âna o mwa paari naa na pwéelaa. [Â o pâri ma jè côo bwàti.]

18 Guwà pwacôoco bwàti ê popai na guwà têre, [târa ma pimaina too ê pwina guwà tâmogòori]! Ba wà pwina jèe pwa têe, âna o jèu âjagò têe cônwâ. Â wà pwina kíri ê pwina tà têe, âna o dàgòtù jiié cônwâ ê ji dàramuru na tà têe.»

Âji tâa kà Iésu

19 Gée na càùé, â rà tèepaa me wà nyaa kà Iésu, ma wà tèpa jiié, ba na rà côoê. Èco na càcaa pâri ma rà medarié, gée goro ê pai wâru wàra pâ âboror na rà tâbèepié.

20 Â é ina tà Iésu wà pwi jè âboro, pâ: «Gà côo, rà wâboo gòroigé wà nyaa'gà ma wà tèpa aéjii'gà. Â rà mudâgà.»

21 Â é tòpi târa pâ: «Guwà têre, wà tâpé na rà têre ê popai kà Pwiduée, â rà wârori, âna wâilà kaa pwiri tô nyaa kôo, ma wà tèpa aéjii kôo.»

É pacoo pòu Iésu

Mataio 8.23-27; Maréko 4.35-41

22 Na jè tòtotù, â rà tò naa góro ê jè wânga wà Iésu ma wà tèpa câmu kêe. Â é ina târa pâ: «Jè gée naanigée, na ére gée cônwâ kâra nawià.» Â rà còpò.

* **8:16** Wâra ânye—Lampe, lumière. **8:17** Mataio 10.26; Luka 12.2 **8:18** Mataio 25.29; Luka 19.26

23 Â, na rà pâra, â é puu wà Iésu. Â é tapoo uu ba maina i pwéretòotù naa nawià. Â jèe pimaina too wià, â jèe pwii naa na i wànga.

24 Â rà patàcî Iésu, â rà ina têe pâ: «Pwi a pwa pupûra, jè o jèe mwü!»

Â é pwa i pwéretòotù bau i nawià. Â é nye coo kaa i pòu, â é nye po tànana kaa i napô. **25** Â é ina tarâ pâ: «Gona Câguwà caa cèikî?»

Êco na dau wâgotàra. Â rà pò gooé, â rà pi-inà tarâ pâ: «É! Gona wàilàapà pwi âboro bëeni, na é pitûâ kâra ê pwéretòotù ma ê nawià, â ru pitêre dèe?»

É tü tarâ pâ duée gée goo ‘Wâraduée’

Mataio 8.28-34; Maréko 5.1-20

26 Rà tèepaa wà Iésu ma wà tèpa câmu kêe, naa Gadara[†], wâna ére gée côwâ kâra napô Galilée.

27-29 Na napô bëepwiri, âna pwa pwi jè âboro na pwa pâ duée gooé. Jèe göiri na é pitâa nacârû, â é cicàpé. Â wâru pâ pâara, na rà ipa-imwüruê ê pâ duée, ma é pwa-imudirimuru. Â wà tèpa âboro wê, âna rà pwa ma pii ê du îê ma du âê ma tòoé goro itùpaò. Êco na é nye taaci pòpàgà kêe. Â rà cètùué pâ naa namaré i pâ duée.

Una é boo gée gò i wànga wà Iésu [naa napô kâ pwi âboro-bâ] â wà pwiibà, âna é nye tèepaa me caraé kaa. Â wà Iésu, âna pwa na é tü târa pâ duée gée gooé.

Êco na é tùu jìrué ma cigòboo na araé wà pwiibà, â é tomara too pâ: «Iésu, *Pwina naî Pwiduée nidò

† **8:26** Gadara—Nee mwara Gérasène.

*napwéretòotù! Dà na nümagà dàra pwa tôo? Go ilari jiigà pâ, gà cibwaa pwa tôo cè pwina èpà.»

30 Â é tawèerié wà Iésu pâ: «Gona dà neegà?»

Â é tòpi têe pâ: «Wâraduée‡.»

Ba rà dau wâru tèpa duée na wâgooé.

31 Â rà tacoo goo wà Iésu, ma ina têe pâ: «Gà cibwaa tübà naa na i Oolaa§! **32** Êco na gà naabà pâ ma bà too naa na ê pâ puàkà bëepwiri.» Ba pwa ê pé pubu puàkà na dau maina, na rà tâgérè ija géeni gopaére jaa.

33 Â é naa târa ê pwina rà ilari wà Iésu. Â rà còobé gée goo i pwi âboro, â rà gée naa goo i pâ puàkà. Â rà nye itâa kaa i pâ puàkà, géenidò gorò i jaa, boo naaniboo najawé, â rà mwü naawê.

Pipâra i jèkutâ

34 Wà tèpa wéaari wàra i pâ puàkà, âna rà itâa pâ, nau wiâ ê jèkutâ bëepwiri, naaniboo na village, ma pitiri ê napô. **35** Â rà me ê pâ âboro, nau côo ê pwina gére tèepaa. Ûna rà tèepaa mwünyabweri Iésu, â rà côo i pwi âboro na ia pwa duée gooé, na é tâgérè tâaboo na ara Iésu. Â é jèe coona ê pâ ârabwée, âna jèe po wâdé ê pai tâa kêe. Â nye po dàpàgà târa, â dau maina ê pai wâgotâra. **36** Â wà tâpé na rà po côo diri ê pwina tèepaa, âna rà piwiâ tà pàra tâpé, ê jèkutâ gorò i pai wâdé cônâ kêe. **37** Â wâgo tà tèpa âboro naa napô bëepwiri wâ Gadara. Â rà ina tà Iésu

‡ **8:30** É tòpi têe pâ: «Wâraduée»—é, Rà tòpi têe tèpa duée pâ: «Aupò gorò duée.» § **8:31** Oolaa—Pwêe na dau wâgorò ('Abîme'). Karapuu kâra pâ duée. (Côo Auinapàpari naporomee 9.)

pâ, na é pâra jiirà. Â é tò naa gò i wànga, ba na é wâjué cônâ naa na ére gée cônâ kâra nawià.

³⁸ [Pwa na é pâra] â i pwî âboro, âna é me nau ilari jiié pâ, na é pâra wiâê. Êco na é tòpi têe pâ: ³⁹ «Bwa. Gà wâjué naa pwârawâ'gà, â gâ wiâ tarâ diri ê pâ muru, na é pwa ba kâgâ wà Pwiduée.»

Â é wâjué cônâ wà pwini. Â é wiâ pitiri naa na i village, ê muru [na dau pwényuâ] na é pwa ba kêe wà Iésu.

*Pai wâdé cônâ kâ du ilâri
Mataio 9.18-26; Maréko 5.21-43*

⁴⁰ É tèepaa me wà Iésu naa na ére gée cônâ kâra nawià. Â rà tòpié [naa na ipwâdée] wà tèpa âboro wê, ba rà tâgére tapaciê. ⁴¹ Â é tèepaa medarié pwî jè âboro na nee Jaïrus, pwî jè caa kâra *wâra pitapitiri. Â é tùu jùrué ma cigòboo na ara Iésu. Â é tacoo gooé pâ, na é nama pâra wiâê, naa na pwârawâ kêe. ⁴² Ba wà tô nari èpo kêe, âna ée jèe pwa na é bà. Jèe 12 naja kêe, â nye wàé co tà du nyaa ma caa kêe. Â é pâra wiâê wà Iésu.

Tô ilâri na 12 naja kêe goro maagé

[Na é gére pâra wà Iésu, â] wâru ê pâ âboro na rà po cibèepié, â rà dau pi-igabiarà. ⁴³ Â é tâa nabibiu kâ tèpa âboro bëepwiri, tô jè ilâri, na jèe po 12 naja kêe goro maagé, ba mu tèepaa me ê pâara na mu itâa domii gooé. Â é jèe po tubatiâu ê mwani kêe* naa goro pâ dotée, êco na càcaa pâri ma rà nama tiâu maagé kêe. ⁴⁴ Â é mee ni càù Iésu, â é tu naa

* **8:43** Â é jèe po tubatiâu ê mwani kêe—Pâ popai bëepwiri, âna nye tiâu na pâra Tii Pwicíri naa na grec.

goro ê gòobàra ârabwée kêe. Â nye nama coo kaa ê pai joro wàra ê domii gooé.

45 É ina wà Iésu pâ: «Wàilàapà na tu naa goo i ârabwée kô?»

Â rà cau tòpi têe pâ: «Càcaa wàibà!» Â é ina têe wà Pétérù pâ: «Pwi a pwa pupûra, gorodà na gà ina pwiri? Ba gà côo, po dau wâru pâ âboro ni, â rà cibèepijè, â rà cau igabiarà naa googà!»

46 Èco na é ina mwara wà Iésu pâ: «Bwa. Pwa pwi jè âboro na é tu naa goo i ârabwée kô. Ba go têre pâ é pâra gée gooò ê jè jènere nii kô.»

47 Napwa naa goo wà tô ilàri, âna é céca, goro pai wâgotêe. Ba é côo pâ é tâmogòori ê pwina tàgére tèepaa wà Iésu. Â é tùu jìrué ma cigòboo na araé. Â é ina têe, na ara diri tèpa âboro, ê majoroé ma é tu naa gooé, ma ê pai nama tiàu ê maagé kêe.

48 Â é ina têe wà Iésu pâ: «Cidòri nyuâagà, co tôoni! Gà jèe wâdé cônâ goo ê cèikî'gà! Â gà pâra, â ée mwa tâa jaagà ê pinaanapô.»

Tô èpo kà Jaïrus

49 Na é bwaa gére ina pwiri wà Iésu, â é tèepaa me wà pwi jè âboro, gée jaa Jaïrus, i pwi apooro i wâra pitapitiri. Â é ina tà Jaïrus, pâ: «Au! É jèe bà i èpo'gà. Â gà cibwaa cèpo tà pi-iluuri wà pwi a pwa pupûra.»

50 Â é têre ê pâ pwâratùra bëepwiri wà Iésu, â é ina tà Jaïrus, pâ: «Gà cibwaa pwa ma wâgotâgà! Â gà cèikî, ba ée mwa wâro!»

51 Una rà tèepaa pâ naa pwârawâ kà Jaïrus, â [pwa na é tò wà Iésu, nau côô i tô nari èpo. Â] é papwicîri jii tèpa âboro na rà tò naa na i wâ; wàco Pétéru, ma wà Ioane, ma Jacques, bau du nyaa ma caa kâra i èpo. **52** Ba rà cau gére i ma pijinünü goo wà tô èpo.

Â é ina târa pâ: «Guwà cibwaa i, ba câé caa bà; â é nye po puu.»

53 Â rà pitaurèe gooé, ba rà tâmogòori bwàti pâ é jèe bà.

54 [Â é tò naa na i wâ.] Â é tu pâ naa goro î tô èpo, â é ina too pâ: «Tôoni, gà cimadò!»

55 Â é nye wâro côwâ kaa, â é cimadò! Â é ina wà Iésu tà tèpa âboro pâ: «Guwà naa cè uti kêe.»

56 Â ru nye dau pò kaa wà du nyaa ma caa kêe. Êco na é ina târu wà Iésu pâ, na ru cibwaa pwa jèkutâ goo ê pwina tèepaa marirà.

9

*É cùru pâ tèpa 12 apostolo kêe
Mataio 10.5-15; Maréko 6.7-13*

1-2 Wà Iésu, âna é todà tèpa 12 *apostolo kêe me naa jaaé. Â é panuârâ pâ, ba na rà picémara târa pâ âboro ê *Mwaciri kà Pwiduée. Â é naa târa ê târù ma pâtâmee, ba na rà tü târa ê pâ duée, ma nama tiàu maagé kà tèpa âboro. **3** Â é ina târa pâ: «Guwà cibwaa pa cè muru wiàna guwà pâra—wiàna cè tâjò, ma cè atà, ma cè poloa, ma cè mwani. Â guwà nye coona co caapwi ârabwée.

4 «Â wiàna tòpiwà naa na cè jè pwârawâ, â wâdé na guwà tâa wê, tiagoro cè tòotù cèna guwà mwa pâra [gée na napô-bâ]. **5** Â wiàna càcaa nüma tèpa âboro na rà tòpiwà naa na cè jè ére, â guwà pâra géewê. Â guwà tauri ê dàuru puu goro âwà, ba na guwà paari pâ, càcaa wâdé ê pwina rà pwa.»

6 Â rà pâra wà tèpa *câmu naa na pâ village, â rà picémara ê *Picémara Wâdé, â rà nama tiàu maagé kà tèpa âboro.

*É têre jèkutâ gooé wà Héroda
Mataio 14.1-12; Maréko 6.14-29*

7-9 Wà pwi ukai *Héroda Antipas âna é têre ê jèkutâ [goro pâ *câmu kâra pâtâmee na é pwa wà Iésu].

Â é ina pâ: «Go pwa ma tépâgà nya* Ioane Pwi a piupwaa. Â wàilàapà pwi âboro bëeni, na go têre pâ jèkutâ gooé?»

Â é tapoo dumapiê, ba rà ina gooé wà pâra tâpé pâ: «Wàé, âna wàé *Ioane Pwi a piupwaa na é wâro côwâ gée na aubâ.» Â wà pâra tâpé, âna rà ina pâ wà *péproféta Élia[†], é, pwi jè péproféta na jè pâara napô, na é wâro côwâ.

Â wà Héroda, âna pwa na é côo mwara wà Iésu.

*É pa-ija 5 000 âboro Iésu
Mataio 14.13-21; Maréko 6.30-44; Ioane 6.1-15*

10 Rà wâjué côwâ wà tèpa apostolo [gée na pâ village, â rà pitapitirirà] naa jaa Iésu. Â rà piwiâ

9:7-9 Mataio 16.14; Maréko 8.28; Luka 9.19 **9:7-9** Luka 23.8

* **9:7-9** Nya (é, nyiâ)—Cou. † **9:7-9** Élia—Pwi péproféta kà Pwiduée na é wâro 800 naja béaa kà Iésu Kériso.

têe diri ê pâ namuru na rà pwa. Â é poparà pâ naa na jè ére na wâmwünyabweri ê village Bethsaïda, ba na rà tâa acari wê. ¹¹ Éco na wâru ê pâ âboro, na rà têre pâ rà pâra naawê, â rà pâra wiârâ. Â é tòpirà wà Iésu, â é pacâmurirà goro ê Mwaciri kà Pwiduée, â é nama tiâu maagé kâra.

¹² Jèe pwa na é duu i tòotù, â rà medarié wà tèpa câmu kêe, â rà ina têe pâ: «Gà panuâ pâ ê pâ âboro bëeni naa na pâ village ma pâ pwârawâ na tâmwünyabwe, ba na rà o pa cè uti kâra, ma puu wê. Ba aupticia ni.»

¹³ Â é tòpi târa pâ: «Bwa, guwà naa cè uti kâra!»

Â rà ina têe pâ: «Auwa! Nye 5 poloa co, ma ârailu ârawéà na wâjaabâ! Gona nümagà na bà pâra nau wâri cè utimuru ba kâra diri? Ba o nye êco kaa pwiri cè pai naa cè uti kâra!»

¹⁴ (Ba ê jéû tèpa pao maina na rà tâa wê, âna po 5 000 kaamwara.)

Â é ina târa wà Iésu pâ: «Bwa. Guwà ina târa ê pâ âboro bëeni pâ, rà pwa nari pubu goro 50 jècaa, â rà tâaboo.»

¹⁵ Â rà cau tâaboo tèpa âboro. ¹⁶ Â é popa i pâ 5 poloa ma i du ârawéà wà Iésu. Â é tagòtùé too *napwéretòotù, â é pwaolé tà Pwiduée. Â é tubiti i poloa, â é naa tà tèpa câmu kêe, â rà ipâdi târa ê pâ âboro. Â é wârapwiri târa mwara i du ârawéà. ¹⁷ Â rà cau ija diri, tiagoro na rà jèe po cau pwâro diri. Â rà panaimari côwâ ê dàra noo kâra poloa. Â ê dèreè, âna rà pwaai 12 nakébò goo.

*É pwi Mesia wà Iésu
Mataio 16.13-28; Maréko 8.27-9.1*

18 Na jè tòotù, â é pwapwicîri acari wà Iésu. [Una é nabwé] â é medari tèpa câmu kêe, â é tawèerirà pâ: «Gona dà na rà ina gooò wà tèpa âboro? Rà ina pâ gona wâgo wàa?»

19 Â rà tòpi têe pâ: «Rà ina wà pàra pwi pâ wâgà Ioane Pwi a piupwaa. Â rà ina wà pàra tâpé pâ wâgà péproféta *Élia. Â rà ina wà pàra tâpé mwara pâ gâ pwi jè ârapâara tèpa péproféta biu, na é wâro côwâ gée na aubâ.»

20 Â é tawèerirà wà Iésu pâ: «Â, na wâguwà na?»

Â é tòpi têe wà Pétérû pâ: «Wâgà, âna gâ pwi *Mesia, [*pwi a pa-udò] na gâ me gée jaa Pwiduée!»

21 Éco na é nye âji papwicîri jiirà kaa na rà inapâpari pwiri.

Ée mwa bà ma wâro côwâ

22 É ina târa pâ: «O tèepaa ê pâara, na go mwa dau pwa ê maagé côo na wâgo *Pwina naíri âboro. Ba wà tèpa pitûâ; ma wà tèpa caa kà tèpa pwa *ârapwaailò; ma wà tèpa *dotée goro ê Naèà, âna o nye tâutàra gooò. Â rà mwa pwa ma go bà. Éco na, naa na béâracié kâra tòotù gée na càùé, âna go mwa wâro côwâ.»

Pai pâra wiâô

23 É ina tâ diri tèpa âboro wà Iésu pâ: «Wiàna nüma cè pwi jè âboro na é me wiâô, â é cibwaa mwa tâ piniimiriê côwâ. Â, diri na pâ tòotù, âna wâdé na é kâa ê *kurucé kêe, â é me wiâô. **24** Ba wà pwina

9:19 Luka 9.7–8 **9:20** Ioane 6.68–69 **9:22** Luka 9.44, 18.32–33

9:23 Mataio 10.38; Luka 14.27 **9:24** Mataio 10.39; Luka 17.33; Ioane 12.25

nümee na é ipwamuru ê wâro kêe, âna ée mwa tubatiàu. Â wà pwina é panuâ ê wâro kêe ba kôo, âna wà pwiibà, âna ée udò [â o tâa têe ê *âji wâro].
25 Â târa dà kà pwi âboro na é tòpi diri ê pâ neemuru gòropuu, wiàna é tubatiàu ê nyuâaê?

26 «Wà pàra tâpé, âna rà kamu gooò ma ê popai kôo na ara pâ âboro. Â, na wàrapwiri, â wâgo, Pwina naíri âboro, âna go o mwa kamu goorà, wiàna go o mwa me, [naa na pwi tòotù kôo. Na pwi tòotù-bà] â o paari ê pai maina ma muugère ma pai pwicîri kâbà, ma Caa kôo ma wà tèpa *angela kêe‡. **27** Â go ina tâwà ê âjupâra pâ: Wà pàra tèpa gére wâni nabà, âna rà bwaa côo ê pai tèepaa kâra i Mwaciri kà Pwiduée, béaa kâra cè pai bà kâra.»

*Paari pai maina ma muugère kà Iésu naa gòrojaa
Mataio 17.1-8; Maréko 9.2-8*

28 Wâpâ na 8 tòotù géé na càùru ê pai ina kà Iésu pwiri, â é popa wà Pétérû, ma Ioane, ma Jacques. Â rà too, naa gòrojaa, ba na rà pwapwicîri wê. **29** Ûna é gére pwapwicîri wà Iésu, â pitòtéri pai côo ê naporomee. Â pâra ma po dau pwaa ê pâ ârabwée kêe, â é pwâra. **30-31** Â ru nye tèepaa kaa wà *Moosé ma wà Élia, [tupédu péroféta béaa]. Â po dau maina awé ê muugère kà Pwiduée naa goorà. Â rà pitùra ma wà Iésu goro ê pai o bà kêe na *Iérusaléma. Ba o wàrapwiri ê pai o pacoo [ê auniumiri kà Pwiduée géé na biu].

9:26 Mataio 10.33; Luka 12.9 ‡ **9:26** Angela kêe—Grec: Tèpa angela pwicîri. **9:30-31** Luka 9.22

32 Ûna rà gére wàrapwiri, âna rà tâgére puu wà Pétérû ma wà tupédu a câmu bée, goro pai oratàra. Ûna rà tacî, â rà côo ê pai muugère kà Iésu, â rà côo wà tupédu péroféta,³³ na pwa na ru pâra jiirà.

Â é nye ina kaa wà Pétérû pâ: «Pwi a pwa pupûra, nye po dau wâdé tâbà, na bà gére tâa ni jaagà. Â wâdé na bà pacima cè tèpa âracié nacapè—ba kâgà jèpwi, â kà Moosé jèpwi, â kà Élia jèpwi.»

É ina pwiri, ba câé caa tâmogòori cèna é ina, [goo pai dàpâgâ têe].

34 Na é bwaa gére tûra, â é nye tèepaa me kaa ê jè nee, â é cajipirà. Â po dau wâgotàra ma wà tupédu a câmu bée.³⁵ Â rà têre ê pwâratûra gée na nee, na ina pâ: «Wà pwini, âna wàé co kaa pwiri, wà Pwina naîô [na caapwi co] na go pitòrigarié. Â guwà pitêre dèe.»

36 Ûna é nabwé i pwâratûra, â jèe nye tà wàilà acari ma wà Iésu. Â càra caa pwa jèkutâ goo, naa na pâ parui na wâru§.

*É nama wâdé côwâ pwi jè èpo na pwa duée gooé
Mataio 17.14-18; Maréko 9.14-27*

37 Na dàuru kêe, â rà boome côwâ gée gòrojaa wà Iésu ma wà tèpa âracié a câmu kêe. Â rà medarirà pâ âboro na dau wâru.

38 Â pwi jè ârapàararà, âna é tomara too, ma ina tà Iésu pâ: «Pwi a pwa pupûra, go ilari jiigà pâ, gà pitu tà pwina naîô, na é caapwi co.³⁹ Ba é mu popaé ê duée, â é mu nama é uu, ma tûu ma pòtâta pâ

9:32 2 Pétérû 1.16-18 **9:35** Luka 3.22 § **9:36** Naa na pâ parui na wâru—Grec: Na pâ tòtotù-bà.

napuu, â é nama còobé ê pâ oropwêe. Â é mu po dau pwatarié, ma tubaèpà têe, béaa kâra pai còobé kêe gée gooé. ⁴⁰ Â go ilari jii tèpa câmu'gà pâ, na rà tü târa i duée, êco na càcaa pâri naa goorà.»

⁴¹ Â é ina târa wà Iésu pâ: «Au, [go nyi meaariwà] wâguwà tèpa âboro nabà! Ba bwaa câguwà caa cèikî, â guwà tèpa imwüru! Tiagoro wiidà na go o bwaa nye tà tâa jaawà, ma pidàpwicâariô naa goowà? Popa me cai naani i pwì nari âboro èpo!»

⁴² Una rà gére popaé me, â i duée, âna é tüê boo naa napuu, â é nama é céca. Â é nye pwa kaa i duée wà Iésu. Â é nye nama tiàu maagé kà pwini, â é naaê tà caa kêe. ⁴³ Â rà po dau pò wà diri tèpa âboro, na rà côo ê câmu bëepwiri kâra ê pâtâma Pwiduée na dau maina.

*Pàra popai kà Iésu tà tèpa câmu kêe
Mataio 17.22-18.6; Maréko 9.30-41*

Rà o pwa ma go bà

Wà tèpa âboro, âna rà picâdiri diri ê pwina é pwa wà Iésu. Â é ina tà tèpa câmu kêe pâ: ⁴⁴ «Guwà têre bwàti, ma tà niimiri ê pwina go ina tâwà: O mwa icurio tà tèpa âboro, wâgo Pwina naâri âboro. Â rà o tâjùruo, â rà o pwa ma go bà.»

⁴⁵ Êco na càra caa tâmogòori ê pwina é ina. Ba cárü târa ê pai ina wèe. Â wâgotâra na rà tawèerié goo.

Wà pwina é imaina naa na Mwaciri

46 Gée na càùé, â rà tapoo pitòocia wà tèpa câmu. Rà pitawèerirà pâ, o wàilàapà gée goorà cè pwina pwamuru naa gooé.

47 Éco na é tâmogòori ê pwâra-nümarà wà Iésu. Â é popa ji nari èpo, â é tòpòé boo naa goro jènereê. **48** Â é ina tarâ pâ: «Wà pwina é tòpi naa na neeô pwi jè nari èpo pwacèwii pwini, âna é tòpio. Â wà pwina é tòpio, âna é tòpi mwara Pwina é cùruo me. Ba wà pwina é dau ipakíriê, naa nabibiu kàwà, âna wàé kaa pwiri, wà pwi âboro na é imaina.»

Naaco pwina câé caa cicarajè

49 É ina wà Ioane tà Iésu pâ: «Pwi a pwa pupûra, bà côo pwi jè âboro, na é tü târa ê pâ duée, naa na neegà. Â pwa na bà ina têe pâ, na é cibwaa pwa, ba câé caa pwi béejè.»

50 Â é tòpi tarâ pâ: «Guwà cibwaa pacooé! Ba wà pwina câé caa cicarajè, âna é pwi béejè.»

Tàutàra gooé naa Samaria

51 O jèe tèepaa ê pâara na o mwa dàgòtù côwâ wà Iésu naa napwéretòotù. Â é nye ipagòorié, ba na é pâra naa Iérusaléma. **52** Â é cùru béaa tèpa ipa popai kêe pâ, na rà pâra naa na jè village na napô *Samaria, ba na rà o pwabwàti ê pai o tèepaa pâ kêe. **53** Éco na wà tèpa âboro wê, âna tàutàra gooé*. Ba [rà têre pâ] ée mwa caa pâra géewê naa Iérusaléma, [ville wâ napô *Judée].

9:46 Luka 22.24 **9:48** Mataio 10.40 **9:50** Mataio 12.30; Luka 11.23

* **9:53** Dau càra caa pitérerà wà tèpa Samaria ma wà tèpa Judée.

54 Una ru têre ê pwiibà wà tupédu a câmu kêe, wà Jacques, ma wà Ioane, â ru ina têe pâ: «Kaa! Pwi Ukai, jè mwa ilari ê ânye napwéretòotù, ba na cîri tâpéenil!»

55 Â é tabiié Iésu, â é nye pwaru kaa: {«Câgàu caa tâmogòori pâ po dau èpà pwâranümau! **56** Ba wâgo Pwina naíri âboro, âna câgo caa me, ba na rà bà wà tèpa âboro. Â go me, ba na rà udò.}»

Â rà pâra naa na jè village.

*Tâpé na nümarà na rà pâra wiâ Iésu
Mataio 8.19-22*

57 Na rà pâra wii naigé, â é medari Iésu wà pwi jè âboro, â é ina têe pâ: «[Nüumoo na go pwi a câmu'gà] â go o pâra wiágà, naa na diri cè ére cèna gà o pâ wê.»

58 Â é tòpi têe wà Iésu pâ: «Ê pâ macii a piugà, âna pwa aucârû kàra, â pâ marü, âna pwa na wânaîrà. Â napwa naa gooò, Pwina naíri âboro, âna nye ticè aunao kôo.»

59 Â ipaiwà naa goo pwi jè âboro. Ba é ina têe wà Iésu pâ: «Gà me wiâô.» Êco na é ina têe wà pwini pâ: «Tâpo coo. Ma go jèe mara pâra nau ipwàniri caa kôo.»

60 Â é tòpi têe wà Iésu pâ: «Bwa, gà naaco tèpa bà, ma rà nye ipwànirirà cônwâ! Â wâgà, âna gà pâra, â gà inapâpari ê Mwaciri kà Pwiduée.»

61 Napwa naa goo pwi jè âboro, âna é ina tà Iésu pâ: «Üu, co Pwi Ukai, go o mwa pâra wiágà. Êco na gà naaô ma go mara picijii ê tâa kôo.»

62 Â é tòpi têe wà Iésu pâ: «Wà pwina é tòpò îê naa goro ê béû, â é ciburà niâ wâjué côwâ, âna wà pwiiybà, âna o càcaa pâri ma é tò naa na Mwaciri kà Pwiduée.»

10

*É cùru pâ tèpa 70 âboro Iésu
Mataio 11.20-24, 13.16-17*

1 Wà Pwi Ukai, âna é pitòrigari 70* âboro, â é ipanuârà ba ârailu, béaa kêe, naa na pâ village ma pâ ére na é niimiri pâ é pâra naawê. **2** Â é ina tara pâ: «Dau maina ê ârapiûnya na o pwa†. Êco na càcaa wâru a wakè. Guwà pwapwicîri ma ilari cai jii pwi apooro aupwanapô, ma é panuâ me mwara cè pâra tèpa wakè, ba na rà o pitu. **3** Guwà pâra, [â guwà ipwacôoco]! Ba go cùruwà pwacèwii ê pâ nari mutô naa nabibiu kâra macii a piuti. **4** Â, na guwà pâra, â guwà cibwaa pa cè mwani, ma cè atà. Â guwà popa co du wâraâwà. Â guwà cibwaa tà pwa jèkutâ‡ ma cè jè âboro wii naigé.»

5 «Â, na guwà tò naa na jè pwârawâ, â guwà ilari jii Pwiduée ê [aupwényunuâari ma] pinaanapô kêe, naa gò tâpé na rà tâa wê. **6** Â wiàna rà tèpa âboro na rà jèe tâa na ê pinaanapô, â o mwa tâa tara ê aupwényunuâari. Â wiàna càcaa wàrapwiri, â o

10:1 Maréko 6.7 * **10:1** 70—é, 72 na pâra Tii Pwicîri naa na grec.

10:2 Mataio 9.37-38; Ioane 4.35 † **10:2** Dau maina ê ârapiûnya na o pwa—Pai ina wèe pâ, dau wâru tâpé na càra caa têre ê Picémara Wâdé. **10:3** Mataio 10.16 **10:4** Mataio 10.7-14; Maréko 6.8-11; Luka 9.3-5 ‡ **10:4** Tà pwa jèkutâ—Grec: Ipwabwàcu. Ba péa o górirà, â càra caa pwa ê wakè na é cùruwà goo.

nye wâjué côwâ naa gòwà ê aupwényunuâari kâwà.
7 Na guwà tâa na cè jè village, â wâdé na guwà tâa na caapwi pwârawâ. Â guwà cibwaa piwâ na guwà tòpi jiirà ê utimuru, ba wà pwi a wakè, âna wâdé na é tòpi ê uti kêe.

8 «Wiàna rà tòpiwà wà tèpa âboro naa na village, â guwà tòpi ê utimuru na rà naa tâwà. **9** Â guwà nama tiàu ê maagé kà tèpa âboro wê. Â guwà ina târa jècaa pâ: “É tâgére tòpò ê Mwaciri kêe wà Pwiduée, â gâ jèe tàmwünyabwerié!”»

Tâpé na tautâra goro popai

10 «Wiàna càra caa tòpiwà naa na jè village, â guwà pâra naa na aupitapitiri kà tèpa âboro, â guwà inapâpari târa pâ: **11** “Bà câtùra ê dàuru puu kâra ê napô kâwà, gée goo âbà, [ba naa câmu kâra ê pitèimuru kà Pwiduée]! Â guwà ipwacôoco, ba jèe tàmwünyabweri ê Mwaciri kêe!”

12 «Â go ina tâwà ê âjupâra pâ: Ée mwa pwa wârimuru târa wà Pwiduée, na Tootù na ée mwa pitèi pâ âboro. Â o dau maina ê wârimuru kâra, jii tâpé gée *Sodoma.

13 «Guwà ipwacôoco, wâguwà tèpa âboro wâ Korazine ma Bethsaïda§! Ba o naa wârimuru tâwà! Ba go jèe pwa pâ muru na dau maina naa jaawà, â câguwà caa cèikî! Niimiri cai du ville Tyr ma Sidon biu, [âna dau èpà ê tûâ kà tèpa âboro wê]. Êco na, wiàna rà côo ê pwina go pwa naa jaawà, â pwiri jèe

10:7 Lévitique 19.13; 1 Korénito 9.6–14; 1 Timotéo 5.18 **10:8**
 1 Korénito 10.27 **10:11** Apostolo 13.51, 18.6 **10:12** Genèse
 19.24–25; Mataio 10.15, 11.24 § **10:13** Korazine ma Bethsaïda—Du ville na wâmwünyabweri ê nawià Galilée.

gòiri cè pai pitòotéri ê wâro kàra. Â pwiri rà paari naa goro cè pai coona dodà kàra, ma pitâmirà goro dà!* ¹⁴ Â o dau maina ê wârimuru kàwà, jii tâpé Tyr ma Sidon.

¹⁵ «Â ipaiwà naa goowà, wâguwà tèpa âboro naa na village Capernaüm. Ba guwà niimiri pâ pwamuru naa goowà, â guwà pwacèwii Pwiduée[†]. Bwa! [Nye piticémuru naa goowà, â ée] mwa naawà boo dari tèpa bà!»

¹⁶ Â é ina mwara wà Iésu tà tèpa âboro kêe pâ: «Wiàna é pitêre dàwà cè pwi jè âboro, âna wâgo na é pitêre dòò. Â wiàna câé caa tòpiwà cè pwi jè âboro, âna wâgo na câé caa tòpio. Â wiàna câé caa tòpio, âna câé caa tòpi Pwina é cùruo me.»

[Â rà pâra pâ wà tèpa 70‡.]

Rà wâjué me côwâ

¹⁷ Una rà wâjué me côwâ, âna po dau maina pai ipwâdée kàra, â rà ina pâ: «Pwi Ukai, gà côo, wà mwara tèpa duée, âna rà pitêre dàbà, na bà tû târa§ naa na neegà!»

¹⁸ Â é tòpi târa wà Iésu pâ: «Guwà têre! Go côo wà *Caatana, na é tûuboo géé napwéretòotù pwacèwii ê âra! ¹⁹ Â go jèe naa tâwà ê târù ma pâtâmee, naa gò Caatana. Â guwà o pâra gòro cè dòëa, ma cè

* **10:13** Coona dodà...pitâmirà—Pai pwa kà tèpa Juif na rà pinünüma, é, na rà pijinünü. † **10:15** 2e phrase—Grec: Gona guwà too naa napwéretòotù? **10:16** Mataio 10.40; Luka 9.48; Ioane 5.23 ‡ **10:16** 70—é, 72 na pâra Tii Pwicîri naa na grec. § **10:17** Tû târa—Grec: Patûrarà. **10:18** Ioane 12.31; Auinapâpari 12.8–9

10:19 Psaume 91.13; Maréko 16.18

keecii*, â o nye ticè cèna côwâriwà. **20** Êco na guwà cibwaa ipwàdée co, gée goro na rà pitêre dàwà ê pâ duée! Â wâdé na guwà dau ipwàdée, gée goro na é jèe wii ê neewà wà Pwiduée, naa na Tii kêe, naa *napwéretòotù.»

É pwaolé tà Pwiduée wà Iésu

21 Una é ina pwiri wà Iésu, â é nye dau ipwàdée kaa goro ê Nyuââê Pwicîri. Â é ina tà Pwiduée pâ: «Go ipwaolé tâgà, co Caa, wâgà na gà Pwi Ukai kâra napwéretòotù ma goropuu! Ba gà naapwàniri pâ muru bëepwiri, jii tèpa tâmogòrimuru ma wà tèpa tâmanga, â gà paari tà tâpé na càra caa câmu†. Ba nye wiâra ê câbewâdé'gà.»

22 [Â é ina tà tâpé na rà têreê pâ]: «Êdiri ê pwina tâa tà Caa kôo, âna é jèe naa tôo. Nye wàé co na é tâmogòorio, wâgo Pwina naîê. Â nye wâgo co na go tâmogòorié. Â go paarié tà pàra tâpé, ba na rà tâmogòorié mwara.»

23 Una rà tâa acari ma wà tèpa *câmu kêe, â é ina târa wà Iésu pâ: «Dau wâdé ba kàwà, ma cidòri nyuâawà, ba wâgwà na guwà côo pâ muru [na dau pwényuâa]! **24** Ba go ina tâwà pâ: Wâru tèpa *péroféta ma tèpa ukai na dau nümarà na rà côo ê pwina guwà côo, êco na càra caa côo. Â nümarà na rà têre ê pâ popai na guwà têre, êco na càra caa têre.»

È pimeaari âna é Naèà na piwéna

* **10:19** Keecii—Scorpion. Gòowaa. **10:20** Filipi 4.3; Auinapàpari 3.5 † **10:21** Tâpé na càra caa câmu—Grec: Tèpa nari èpo. **10:22** Ioane 3.35, 10.15

25 [Na jè tòotù, âna] é tèepaa medari Iésu wà pwi jè *dotée goro ê Naèà. Ba nümee na é tacaié. Â é tawèerié pâ: «Pwi a pwa pupûra, dà cène go pwa, ma o tâa tôo ê *wâro dàra gòiri jaa Pwiduée?»

26 Â é tòpi têe wà Iésu pâ: «Dà cène wii naa na ê *Naèà? Dà cè pai tâmogòori'gà?»

27 Â é ina têe i pwi âboro pâ: «*Wâdé na gà meaari Pwi Ukai Pwiduée'gà, gée na diri ê pwâranümagà, ma ê wâro'gà, ma ê nü'i'gà, ma ê pai tâmogòori'gà.* Deutéronome 6.5 Â gà meaari tèpa âboro‡pwacèwii ê pai pimeaarigà cônâ.» Lévitique 19.18

28 Â é tòpi têe wà Iésu pâ: «Üu kaa. Gà po tòpi bwàti. Â gà wàrapwiri cè pai pwa'gà, ba na o tâa tâgà ê *âji wâro.»

29 Éco na wà i pwi âboro, âna nümee na é paari pâ é *târù. Â é tawèerié mwara pâ: «Â gona wâilàapà pwi âboro, na wâdé na go meaarié?»

30 [Â é pwa ucina wà Iésu, ba na bétòpi têe.]

Ucina goo pwi Samaria

É ina pâ: «É mwa tâa wà pwi jè âboro, [pwi jè jènerejè, tèpa *Juif. Â, na jè tòotù] â é mwa boo gée *Iérusaléma naa Iériko. Â, na é pâra wii naigé, â rà èié ma pwatarié wà tèpa mura. Â rà popa diri pâ mwani kêe ma pâ ârabwée kêe. Â rà panuâê na pwa na é jèe bà.

10:25 Mataio 22.35–40; Luka 18.18 **10:27** Lévitique 19.18;
Deutéronome 6.5 ‡ **10:27** Tèpa âboro—Grec: Pwi âboro na é tâmwünyabwerigà, é, pwi jèneregà. **10:28** Lévitique 18.5

31 «Â nabwé, â é me wii naigé [wà pwi jè jènerejè] wà pwi jè a pwa *ârapwaailò. Ùna é pâmari i pwi âboro, â é nye pagà kaa gooé, â é nye pâra wii naigé kêe. **32** Â é tèepaa me wà pwi jè ênawéna kâra *Wâra pwapwicîri§. Â é nye pwacèwii pwi a pâbéaa, â é nye wiâ naigé kêe.

33 «Â nabwé, â é tèepaa me pwi jè ârapâara tâpé *Samaria—[wàilà na guwà pièpâ ma wàilà]. Â é côo i pwi âboro, â nye dau maina kaa pai meaarié kêe. **34** Â é tuboo naa gooé, â é wicèpwiri ê wâi*, naa gòro pâ aurumuru kêe, â é târamiri. Â é tâmee too naa gòro i buriko kêe. Â é popaé pâ naa na wâ kâ tèpa pârâme, â é wéaarié naawé.

35 «Na dàuru kêe, âna [é ipwa-bwâtié, ba na é wiâ cônâ ê naigé kêe. Â] é naa mwani† târa i pwi apooro i pwârawâ ma ina têe pâ: “Gà wéaari bwâti wà pwini. Â wiàna càcaa pâri ê mwani bëeni, â go mwa wâri cè dèreè, wiàna go wâjué me cônâ.”

«Â nabwé, â é pâra wii naigé kêe.»

36 [Â é tubanabwé ê ucina bëepwiri wà Iésu, â é tawèeri pwi dotée goro ê Naèà pâ]: «Wàilàapà, gée goo tèpa âracié âboro bëepwiri, [na é âji meaari wà i pwi âboro na pwatarié? Wàilàapà] na é pwi âji jènereê? Dà cè auniimiri'gà?»

37 Â é tòpi i pwi dotée goro ê Naèà pâ: «Wà pwi na ia é pwa na wâdé têe ma pitu têe.»

Â é ina têe Iésu pâ: «Gà pâra, â gà ipwacèwiié!»

§ **10:32** Ènawéna kâra Wâra pwapwicîri—Grec: Lévite. Wakè kâra è wâao kâ Lévi. * **10:34** Wâi—L'huile ma dipâa. † **10:35** Mwani—Grec: Ârailu mwani pwaa (deniers), pwacèwii wâri pwi caapwi âboro naa na ârailu tòotù.

Ru tòpi Iésu wà Marthe ma Maria

³⁸ Rà pâra wii naigé [dàra Iérusaléma] wà Iésu ma tèpa câmu kêe. Â rà tèepaa naa na jè village, na é tâa wê tô ilàri na nee Marthe. Â é tòpirà na pwârawâ kêe. ³⁹ Â pwa tô jiié, na nee Maria, na é tâaboo naa jaa Iésu, ba na é tâmaari diri ê popai kêe.

⁴⁰ Â wà Marthe, âna é nye gére pâracùu goro pwaailò, â é putàmu naa goo tô jiié, â é ina tà Iésu pâ: «Pwi Ukai, wà tô jiié, âna é nye tà panuâô ma go wakè acari! Â pwiri nye wâdé ba kâgà? Gà ina têe pâ é me, ma é pitu tôo!»

⁴¹ Â é ina têe wà Pwi Ukai pâ: «Au, tôoni, gà po dau géaa nabà, goro pâ muru [na piticémuru naa goo].

⁴² Â gà côo, nye caapwi co ji muru na pwamuru naa goo. Â wà Maria, âna é jèe pâmari. Â o câ mwa caa pa jiié.»

11

Popai goro pai pwapwicîri

Mataio 6.9-13, 7.7-11

¹ Na jè tòotù, â é pwapwicîri na jè ére wà Iésu. Â gée na càùé, â wà pwi jè ârapâara tèpa *câmu kêe, âna é ina têe pâ: «Pwi Ukai, gà pacâmuribà goro pwapwicîri, ba é wàrapwiri wà *Ioane Pwi a piupwaa tà tèpa câmu kêe.»

Pwi Caa kâbà...

² É tòpi têe pâ: «Wàéni cè pai pwapwicîri kàwà:

“Pwi Caa kâbà,

Wâdé naa papwicîri ê neegà.

Wâdé naa coo ê Mwaciri'gà.

³ Gà naa tâbà cè utimuru cèna pâribà diri na pâ tòotù.

⁴ Gà pwanauri pâ èpà kâbà, pwacèwii na bà pwanauri târa ê pâ èpà na rà pwa tâbà.

Gà cibwaa panuâbà naa na tacai.”»

Ucina goro pai pwapwicîri

⁵⁻⁶ Wà Iésu, âna [é pacâmuri mwara tèpa câmu kêe goro ê pai pwapwicîri] â é ina târa ê ucina bëeni: «Guwà jèe niimirí cai ni: É tèepaa me wà pwi jè âboro naa jaagà, na po nabibiu kâra ne. Â ticè utimuru wâ pwârawâ'gà. Â gà itâa naa jaa pwi jè bëegà, â gà ilari jiié ê âracié poloa.

⁷ «Êco na é jèe puu wà pwini, â câé caa còobé naa googà, â é po ina boo co pâ: “Naaô! Bà jèe cau puu ma tèpa nari èpo kôo. Â jèe kiiri i goropwârawâ, â tautô dàrà còobé!”»

⁸ [Â é ina wà Iésu pâ]: «Pwiri o câé caa pitu tâgà gée goo na é pwi bëegà. Êco na ée mwa pitu tâgà, [wiàna gà tà cùu taaci. Â] gée goo pai pidàpwicâarigà ma wàrakee'gà*, â ée mwa naa tâgà ê pwina nümagà goo.

Guwà ilari jii Caa â o naa tâwà

⁹ «Êkaa na go ina tâwà pâ: Wâdé na guwà nye tà ilari taaci [jii wà Pwiduée] ba ée mwa naa tâwà. Â guwà nye tà mudàra taaci, ba guwà o mwa pâmari. Â guwà nye tà cùu taaci ê goropwârawâ, ba o mwa tâpiri tâwà. ¹⁰ Üu, ba wà pwina é ilari, âna o naa têe.

* **11:8** Wàrakee (é, wàrakeke)—Insistence, obstination.

Â wà pwina é mudàra, âna é pâmari. Â wà pwina é cùu ê goropwârawâ, âna o tâpiri têe.

11 «{Â o wàilàapà nawà, na o naa cè atü târa cè èpo kêe, wiàna é ilari jiié cè poloa?} O wàilàapà na o naa cè dòëa, târa cè èpo kêe, wiàna é ilari cè ârawéà?

12 Â o wàilàapà na o naa têe cè wàramiida[†] wiàna é ilari cè narija? **13** Ba wâguwà, tèpa âboro èpà, âna guwà tâmogòori naa ê pwina wâdé tà tèpa nari èpo kàwà. Â wà Pwiduée Caa kàwà nidò napwéretòtù, na é wâdé, âna ée mwa naa, [naa goro piticémuru naa goo] ê Nyuââe Pwicîri, tà tâpé na rà ilari jiié.»

É cicara Caatana ma tèpa duée

Mataio 12.22-30,43-45; Maréko 3.22-27

14 Na jè tòotù, â wà Iésu, âna é tü târa ê duée gée goo pwi âboro na é kûukû. Ûna é còobé i duée, â é nye tûra kaa i pwi a kûukû. Â rà pò gooé diri pâ âboro na rà tâa wê.

15 Éco na wà pâra tâpé gée goorà, âna rà ina pâ: «É tü târa ê pâ duée goro ê pâtâma *Caatana[‡], pwi ukai kà tèpa duée!»

16 Wà pâra tâpé, âna nümarà na rà pitü tûâ têe. Â rà ina têe pâ: «Paari tâbà ê *câmu kâra pâtâma Pwiduée na wâgoogà.» [Ba nümarà na rà paari pâ câé caa wakè goro pâtâma Pwiduée.]

Go wakè goro pâtâma Pwiduée

17 Â é tâmogòori auniimiri kàra wà Iésu. Â é ina târa pâ: «Wiàna é ipaa dèe côwâ ê jè mwaciri, â o

[†] **11:12** Wàramiida—Grec: Keecii (scorpion). **11:15** Mataio 9.34, 10.25 [‡] **11:15** Caatana—Grec: Béelzébul. Côo mwara Caatana naa na Neeremuru (Vocabulaire) naa pwâadàra tii. **11:16** Mataio 12.38

tédidirié§. ¹⁸ Wiàna é ipaa dèe côwâ wà Caatana, â o wànau târa cè pai cimwü wàra ê mwaciri kêe?! Guwà ina pâ, go tû târa pâ duée goro ê pâtâma Caatana. ¹⁹ Èco na, wiàna wàrapwiri, â wàilàapà, naa naa tâ tèpa béewà ê pâtâmee, ma rà tû târa pâ duée? Bwa! È pwina rà pwa, âna paari tâwà pâ guwà tâgérê pitanami naa gooò. ²⁰ Ba wâgo, âna go tû târa pâ duée, goro ê pâtâma Pwiduée. Â wiàna wàrapwiri, â [jè cau côo bwàti pâ] é jèe mara tòpò ê Mwaciri kêe naa jaawà!

²¹ «Â guwà jèe niimirí cai ni: Wà pwí âboró na pwa nii kêe, âna pwa gó ma da kêe, â o pâri ma é wéaari ê wâ kêe ma neemuruê. ²² Â càcaa wâgotêe, ba é pûra naa goo pâ neemuru paa kêe. Èco na, wiàna é me nau ipaa dèe pwí jè âboró na dau pwa nii kêe, â ée piétò jiié. Â ée mwa popa jiié diri pâ neemuru paa kêe, bau diri pâ muru na tâa na wâ kêe.

²³ «Guwà têre, wà pwina câé caa wâjaao, âna é cicarao. Â wà pwina câé caa pitu tô ma bu panaimari, âna é tédidiri.»

Pai pâra ma wâjué kâ tèpa duée

²⁴ «[Guwà têre cai ni]: Wiàna pwa duée, goo pwí jè âboró; â wiàna é còobé gée gooé, â gona é pâ naapà? É paé ma me, na pâ ére na aupticia. Ba é mudâra cè ére cène é tâa wê. Èco na câé caa pâmari. Â é niimirí pâ, ‘Go wâjué pâ côwâ, naa na i pwârawâ kôo.’

§ **11:17** Tédidiri—Casser en morceaux. Grec: Â o mwa tûu naa gorà ê pâ wâ kêe. **11:22** Kolosé 2.15 **11:23** Luka 9.50

25 «Â é wâjué, â é pâmari i wâ, âna nye po baléri bwàti, ma pitòimirí bwàti. **26** Â é wâjué nau mudàra tèpa 7 duée bée, na rà dau èpà jiié. Â rà tò nau pitâa na i wâ. Â wà pwì aboro-bà, âna é mwa dau èpà kaa jii béaa!»

*Pàra pai tòpi kà Iésu târa pâ aboro
Mataio 12.38-42*

27 Una é gére tùra wà Iésu, â é nye tomara too kaa tô jè ilàri –tô jè ârapàara tèpa aboro na rà tamaari Iésu. Â é ina pâ: «Cidòri nyuâa tò ilàri na é pitàmarigà, ma pa-digà!»

28 Â é tòpi wà Iésu pâ: «Cidòri nyuâa tâpé na rà têre ê popai kà Pwiduée, ma pitêre dàra!»

Cibwaa mudàra cè jè câmu kêe

29 Wâru tèpa aboro na rà pâmari wà Iésu, [ba na rà tamaariê] â rà tapoo igabiarà naa gooé.

Â é ina târa mwara pâ: «Wà tèpa aboro nabà, âna rà dau èpà, ba [càra caa pitêre dà wà Pwiduée. Â] rà ciburà ilari jiié cè câmu kâra pâtâmee. O nye ticè câmu na rà mwa caa côo mwara, jii i pwì ia é tèepaa tà *pérféta Iona*. **30** Ba wàépwiri ê câmu kêe tà tèpa aboro wâ Ninive [pâ, nye wà Pwiduée na ia é cùrué pâdarirà]. Â wàrapwiri [ê pwina o tèepaa tôô] *Pwina naîri aboro, na o câmu tà tèpa aboro nabà.]»

31-32 «Wà tèpa aboro wâ Ninive, âna rà têre ê pupûra kà pérféta Iona, â rà nye pinünüma ma

pitòotéri ê càrarà. Â guwà côo, é wâni, pwi jè âboro na é dau piwéna jii Iona. Â o tèepaa ê Tòotù na ée mwa pitèi tèpa âboro na wà Pwiduée. Â, na tòotù-bà, âna wà tâpé Ninive, âna rà o cimadò na arawà, wâguwà tèpa âboro nabàni, â rà o diciapwâ goowà. [Ba tàutàwà na guwà têre.]

«Â guwà jèe niimirí cai wà tô ilàri ukai naa napô Saba[†] na pàara biu, âna ia é me gée napô kêe na dau wâiti, ba na é têre pwâratùra kà ukai *Solomona na tâbawêe goro autâmogòori kêe. Â guwà côo, é tà wâni jaawà pwi jè âboro na é dau piwéna jii Solomona. Â, na Tòotù na ée mwa pitèi ê pâ âboro na, wà Pwiduée, â wà tô ilàri ukai-bà, âna ée mwa cimadò na arawà, wâguwà tèpa âboro nabà, â ée mwa diciapwâ goowà. [Ba tàutàwà na guwà pinünüma ma guwà biiwà!]»

Guwà wâro na pwéelaa

Mataio 5.15, 6.22-23

³³ «Câjè caa nuri ê wâra ânye, ma jè cajipi goro ê jè cio, é wâpà wiàna jè naapwàniri naa na jè ére! Bwa! Jè nye tòpò dòiti, ba na rà o côo bwàti wà tâpé na rà tò naa wâ. ³⁴ Guwà têre, ê âraporomeejè, âna ê pwéelaa kâra naiijè. Â wiàna nye wâdé ê âraporomeejè, â diri ê naiijè, âna é tâa na pwéelaa. Â wiàna èpà ê âraporomeejè, â diri ê naiijè, âna é tâa na bàutê. ³⁵ Guwà ipwacôoco, ba péa ê pwéelaa naa wâgoowà, âna é péa pâra nau bàutê. ³⁶ Wiàna é tâa googà ê pwéelaa, â o ticè jè ére gée googà cèna o tâa

[†] **11:31-32** Naa napô Saba—Grec: Du sud. **11:33** Maréko 4.21;
Luka 8.16

na bautê. Ba é pwacèwii ê ânye na é èùrugà goro ê pwéelaa kêe.»

*É patêre tèpa Farasaio wà Iésu
Mataio 23.1-36; Maréko 12.38-40*

37 É tubanabwé ê pupûra bëepwiri wà Iésu. Â é me wà pwi jè *Farasaio, â é todà Iésu, ba na rà piija na pwârawâ kêe [ma wà tèpa Farasaio bée]. Â rà tèepaa naa pwârawâ, â rà tâaboo naa goro taapà.
38 Â wà Iésu, âna câé caa nuwa ê du îê béaa kâra ê pai ija [wàra naa na nyamanya kà tèpa *Juif]. Â é pò wà pwi Farasaio [â càcaa wâdé tête].

39 Â é ina tête wà Pwi Ukai Iésu pâ: «Wâguwà tèpa Farasaio, âna guwà nuwa bwàti goroigé kâra wârado ma ngapò. Èco na ê pwâranümwà, âna nye po wâbé kaa goro ê pwina èpà, â guwà tèpa iau ma pwa kûu! **40** Guwà tèpa imwûru! Ba gona câguwà caa tâmogòori pâ, wà Pwiduée na é pwa ê gòrocàùru ngapò, âna nye wàé kaa mwara, na é pwa ê nanaara ngapò? **41** Wâdé na guwà naa tà tâpé na ticè kâra ê pwina tâa na pâ ngapò ma wârado kâwà. Ba na wàrapwiri, â o po pwéelaa bwàti ê du îwà bau ê pwâranümwà!»

42 «Guwà naa tà Pwiduée ji caapwi gée goro 10, gée goro pâ jèpa arapwûru‡. [Â nye wâdé.] Guwà ipwacôoco, làpé! Ba câguwà caa pâra wiâra [ê pwina piâjimuru naa na ê *Naèà]—ê pai tòimiri tèpa âboro, ma pai meaarirà wiâra ê câbewâdé kà

‡ **11:42** Gée goro pâ jèpa arapwûru—Napéaati naa na grec pâ: Menthe ma rue ma diri pâra doromuru.

Pwiduée§. Wâdé na guwà pacoo diri pâ pwiibà, na maina, bau diri ê nyi nari naèà na kíri.

43 «O dau maina wârimuru kàwà, wâguwà tèpa Farasaio! Ba guwà nye mudàra ê pâ autâa na tâa béaa, na pâ *wâra pitapitiri. Â dau wâdé tâwà, na rà nye pwabwàcu tâwà, ma pwamainawà, na ara diri tèpa âboro.

44 «Guwà pwacèwii ê pâ bwàmu na càcaa tòimiri*. Ba, na jè pâra naa gó, â câjè caa tâmogòori pâ jè gére pâra gó cè bwàmu.»

45 Wà pwi jè *dotée goro ê Naèà, âna [é têre ê popai kà Iésu bëepwiri, goo wà tèpa Farasaio. Â] é ina têe pâ: «Pwi Ukai, na gà ina pwiri, â gà pi-inabà ba èpà mwara, wàibà tèpa dotée goro ê Naèà!»

46 Â é tòpi têe pâ: «Ipaiwà naa goowà mwara! Guwà ipwacôowà, co tèpa dotée goro ê Naèà! Ba o dau maina mwara ê wârimuru kàwà. Ba pâ pitûâ kàwà, âna pwacèwii pâ nakake na dau tòina, na guwà nama rà kakeri wà tèpa âboro. Â tautàwà na guwà tu naa goo, goro ji caapwi mangadaîwà!

47-48 «Üu! O dau maina wârimuru kàwà. Ba wà tèpa jojoorowà, âna rà pòtâmwara tèpa péroféta [kà Pwiduée]. Â nabàni, âna guwà bari ê bwàmu kà tapé na rà pòtâmwararà! Â, na wàrapwiri, â guwà paari pâ, guwà wâgoo ê pwina rà pwa wà tèpa nyimuwà ma upàwà! **49** Ba wàéni ê pwina é ina goowà wà Pwiduée, wà Pwina é tâmogòori diri:

§ **11:42** È pai tòimiri...wiâra ê câbawâdé kà Pwiduée—Grec: È tarù ma pimeaari kà Pwiduée. È tarù (justice), âna, na jè pitòimirijè ma pacoo ê napârajè tâ pâra tapé, ma naa târa ê pwina wâdé. * **11:44** Bwàmu na càcaa tòimiri—é, Bwàmu na câjè caa côoê.

“Go o mwa panuâ pâ tàwà tèpa péroféta kôo, ma tèpa *apostolo kôo. Â guwà o tubaèpà târa, tiagoo na guwà o tétàmwara pâra tâpé.”

50 «Â ée mwa pitèiwà wà Pwiduée, goro ê pai pòtàmwara diri tèpa péroféta kêe, gée na autapoo goro goropuu — **51** tapoo naa goo Abéla, tiagoo Zakaria[†], pwina naî Barakie. Ba wàé na ia rà pòtàmwereê, naa nabibiu kâra i aupwa *ârapwaailò, ma i ére na dau pwicíri! Â go ina tàwà pâ: O wâguwà, tèpa âboro nabà, na o pitèiwà goo[‡]!

52 «Wâguwà tèpa dotée goro ê Naèà, âna napârawà ma guwà tâpiri tà tèpa âboro ê autâmogòorimuru naa na *Tii Pwicíri. Êco na guwà naapwàniri jiirà§! Tàutàwà na guwà tò naa na *Mwaciri kà Pwiduée. Â guwà pacoo pâra tâpé, na nümarà na rà tò naa na. Êkaa na go ina tàwà pâ: O dau maina wârimuru kâwà!»

53 [É tubanabwé ê pwina é ina wà Iésu, â] é còobé gée na wâ [kà i pwi Farasaio]. Â rà nye dau putàmu kaa, wà tèpa Farasaio ma wà tèpa dotée goro ê Naèà. Â tapoo gée goo ê pwi pâara-bà, âna rà ciburà tacaié, ba na rà têre cè pwina é ina. **54** Ba rà bu naigé ma rà pitòtié gée goro cè pai mwa tòpi kêe.

12

[†] **11:51** Zakaria—Pwi bénabwé âboro gée goo tâpé na pòtàmwatarà naa na Aamwari Béaa (l'Ancien Testament). [‡] **11:51** É ina wà Iésu pâ, ipaiwà naa goorà, ba rà o jèe pòtàmwereê, âna é pwi péroféta mwara. [§] **11:52** Napârawà ma guwà tâpiri... Grec: Guwà patâjii ê kii târa autâmogòorimuru.

*Ê pagòo tèpa câmu kêe wà Iésu
Mataio 10.19-33*

¹ Na pàara na é gére patùra tèpa *Farasaio wà Iésu, âna jèe pâra na dau piwâru too ê pâ âboro, na rà me [nau têreê]. Â rà tapoo pi-igabiarà.

Â béaa kâra ê pai patûrarà kêe, âna é pacâmuri tèpa *câmu kêe.

Ê pwina cárü âna o inapàpari

É ina tarâ pâ: «Guwà ipwacôoco ê ‘nyaa kâra poloa’ kà tèpa Farasaio—ba rà paari ê pwina wâdé, â rà pwàñiri ê èpà kâra. ² Ba diri ê pwina jèe naapwàñiri nabà, âna o mwa paari naa na pwéelaa widàuru. Â o pâri ma jè côo bwàti! ³ Â ê muru na guwà ina pwàñiri naa na bàutê, âna o inapàpari naa na pwéelaa. Â ê muru na guwà pitànuuuri, naa na naditârawâ, âna o mwa tomara too, naa na gomu kâra âboro.»

Dau pwamuru naa goowà

⁴ «Â guwà cibwaa nama wâgotàwà goro pâ âboro, co tèpa béeò. Ba wiàna rà pôtàmwara naiiwà, â o nye ticè jè muru, cèna o piwéna mwara jii pwiri.

⁵ Éco na guwà ipwacôowà. Wâdé na guwà nama wâgotàwà goo Pwiduée! Ba wàé na pâri ma é pôtàmwara ê naiiwà, ma tüwà naa na ére, na o maagé ma tòina naawê ê nyuâawà.

⁶ «Guwà jèe côo cai pâ marü na kîri: Jè icuri 5 marü naa goro ârailu mwani. Éco na nye ticè gée goorà cèna é imwüru jiié wà Pwiduée. ⁷ Â wâguwà, âna é nye cau tâmogòoriwà bamwara,

tiagoro mwara jéûru wàrapûruwà. Êkaa na go ina tàwà pâ: Guwà cibwaa nama wâgotàwà! Ba dau pwamuru naa goowà na ara Pwiduée, jii ê pâ marü na dau wâru!»

Guwà gòò â guwà inapàpario

⁸ «Go ina tàwà pâ: Wà pwi âboro na é ina pâ, é pwi âboro kôo, na ara pâ âboro, â wâgo mwara, âna go o ina pâ, é pwi âboro kôo, na ara tèpa angela kà Pwiduée. ⁹ Â wà pwi âboro na é pitütôowâriô, na ara pâ âboro, â wâgo mwara, âna go o pitütôowâriê, na ara tèpa angela kà Pwiduée. ¹⁰ Â o pwanauri diri tâpé na rà tûra ba èpà naa goo *Pwina naîri âboro. Êco na wà pwi âboro na é tûra ba èpà naa goro ê Nyuâaê Pwicîri, âna o càcaa pâri ma pwanaurié.

Ée pitu tâwà Nyuâaê Pwicîri

¹¹ «Guwà têre, rà o mwa tâjìruwà, ba na rà pitèiwà naa na *wâra pitapitiri, ma na ara tèpa ukai, ma tèpa kupénoo. Â, na diri pâ pâara bëepwiri, â guwà cibwaa pidumapiê goro cè pai tòpi kâwà târa. ¹² Ba ê Nyuâaê Pwicîri, âna ée mwa paari tâwà, cè pwina guwà mwa ina na guwà coo ararà.»

Popai goro mwani ma neemurujè

Mataio 6.19-34

¹³ É ina tâ Iésu wà pwi jè ârapàara tâpé na rà tâ bëepié, pâ: «Pwi a pwa pupûra, é jèè bà wà pwi caa kôo jii ê neemuruê. Â câé caa ipâdi naa goobu wà pwi ciòo. Gà ina têe pâ é naa tôo pwina kôo!»

¹⁴ Â é tòpi têe wà Iésu pâ: «Pwiini, wàilàapà na nama go pwi a pitèi ma ipâdi ê neemuru-u?»

15 Â é ina târa pâ âboro pâ: «Guwà ipwacôowà, ma guwà cibwaa ciburà mudàra ma wâru tàwà ê pâ muru! Ba ê *âji wâro kà pwi âboro, âna càcaa gée goro ê pâ muru na tâa têe.»

Ucina goo neemurujè

16 É piwiâ târa ê ucina bëeni:

«É mwa tâa wà pwi jè âboro na dau pwa neemuruê. Dau wâru têe ê arapwüru na é piûnyari gée na napuu kêe. **17** Â é mwa pitawèeri pâ: “O dà cène go o pwa? Ba o càcaa pâri i napié kôo, ma go tòpò i ârawakè kôo.”

18 «Â é pi-iná têe pâ: “Wâdé na go tédàpa i na autòpò arapwüru na wâdòiti, â go o tapoo côwâ cè jèpwi cène maina. Â go o tòpò naawê diri ê pâ ârawakè kôo, ma êdiri pâ neemuruô. **19** Â gée na càùé, â o mwa tâa tôo pâ utimuru ma neemuruô na wâru, târa pâ naja na wâru. Â go o mwa tâpo nao, ma ija, ma wâdo, ma ipwâdée.”

20 «Êco na é ina têe wà Pwiduée pâ: “Gà piwârau*! Naa ne nabà, âna go o pacôwâri jiigà ê wâro'gà. Â diri ê pâ neemurugà na gà iauri, âna o mwa kâî?”»

21 Â é ina tâ tèpa âboro wà Iésu pâ: «Guwà ipwacôoco! Ba wâépwiri ê pwina o tèepaa mari diri tâpé na râ iauri pâ wâdé kàra naani góropuu. Ba nye ticè âji wâdé kàra naa jaa Pwiduée!»

Ê pwina âjimuru jii neemurujè

22 É tabiié wà Iésu naa goo tèpa câmu kêe, â é ina târa pâ: «Wâépwiri ê majoroé ma go ina tàwà pâ:

12:15 1 Timotéo 6.9-10 * **12:20** Piwârau—Fou. **12:21** Mataio 6.19-20

Guwà cibwaa géaa goro ê wâro kàwà, ma ê naiiwà. Guwà cibwaa pitawèeri pâ: “Jè o mwa ija dà?” ma “Jè o mwa coona dà?” ²³ Ba ê wâro kàwà, âna é âjimuru jii ê utimuru; â ê naiiwà, âna é âjimuru jii ârabwée! ²⁴ Guwà jèe côo cai ê pâ marü. Ba càra caa picâmi ma piûnya, ma càra caa tòpò cè bwà târa pâ tòotù. Êco na wà Pwiduée, âna é nye pa-ijarà. Â gona câguwà caa dau piwéna jii ê pâ marü? Akaé! ²⁵ Càcaa gée goro pai géaa goro ija ma wâdo, ma picoona ârabwée, na guwà tâpo nama góri ê wâro kàwà! ²⁶ È pidumapiê kàwà, âna o pwacoé ma é tòotéri ê ji caapwi muru. Êkaa na guwà cibwaa pidumapiê!

²⁷ «Guwà jèe côo cai pâ murubuké na-araé. Ba rà cipu, â càra caa pàti, ma càra caa ta ârabwée. Â go ina tâwà pâ: Wà pwi ukai *Solomona, naa na diri ê muugère kêe, âna ê pâ ârabwée kêe, âna càcaa dau wâdé jii ê pwi caapwi murubuké. ²⁸ Â guwà jèe côo cai ê aramwatò: É cipu nabà, â o cîri widàuru naa góro ânye. Â wà Pwiduée, âna é naa ârabwée kàra. Â gona o câé caa naa ârabwée kàwà na piwéna jii? Nye dau kíri kaa ê cèikî kàwà!

²⁹ «Üu kaa, go ina tâwà pâ: Guwà cibwaa dumapiê ma géaa, goro cè pwina guwà o ija ma wâdo! ³⁰ Ba wà tâpé na càra caa tâmogòori Pwiduée, âna càra caa nao goro mudàra ê pâ pwibà. Êco na wâguwà, âna wà Pwiduée Caa kàwà, âna é nye tâmogòori ê pwina nümawà goo. ³¹ Guwà mudàra béaa ê Mwaciri kêe Â ée mwa âjagò tâwà mwara goro diri pâ pàra muru bëepwiri.»

Âji wâdé naa napwéretòotù

³² «Guwà cibwaa nama wâgotâwà, co tèpa âji béeò, wâguwà na guwà pubu âboro kôo. Ba é jèe pacoo wà Caa kàwà pâ, na ée naa tàwà ê Mwaciri kêe! ³³ Guwà icuri pâ wâdé kàwà, â guwà naa tà tapé na ticè kàra. Â, na wàrapwiri, â guwà o wéaari ê pâ âji wâdé na rà wâ *napwéretòotù, na o tà tâa awé. Ba ticè a mura wê, na ée popa. Â ticè madé na uti, ma ticè waaca[†] na iri. Â o càcaa wai ma botére. ³⁴ Ba ê pwâranümagà, âna é wâna é wêe ê wâdé'gà.»

Popai goro pai tà tacî ma pitêre dàra

Mataio 24.45-51; Maréko 13.33-37

³⁵⁻³⁶ [É ina mwara tà tèpa câmu kêe wà Iésu pâ]: «Guwà tà tacî, pwacèwii tèpa ênawéna, na rà tapacíri ê pai wâjué côwâ kà pwi ukai kàra. Ba rà o ipwabwâtirà, â rà coona bwàti pâ ârabwée na wâdé, â rà popa ê wâra ânye kàra. Â wiàna ée wâjué côwâ gée goro pwa-ija goro piéa, â ée mwa ciùu goropwârawâ. Â rà o pò ma tàpiri têe. ³⁷ Â o dau wâdé ba kà tapé na é pâmarirà, wiàna rà tà tacî ma tapaciê.

«Go ina tàwà ê âjupâra pâ: Wà i pwi ukai, âna ée mwa coona ê ârabwée kâra ênawéna. Â ée mwa patâaboorirà naa goro taapà, â ée mwa naa èrà. ³⁸ Üu, [na pâara na rà tapaciê, âna càra caa tâmogòori wiidà na ée mwa tèepaa me]—wiàna naa nabibiu kâra ne, é, wiàna too i tòotù. [Êco na] o cidòri nyuâarà, wiàna é tèepaa me, âna é pâmarirà na rà tà tacî ma ipwabwâtirà!

12:33 Luka 18.22 [†] **12:33** Madé...waaca—Grec: Mite.

12:35-36 Mataio 25.1-13

39 «Guwà jèe niimiri cai ê pwini: Wà pwi apooro pwârawâ, âna câé caa tâmogòori cè ineretòotù na ée mwa tò naa na wâ kêe, wà pwi a mura na é me naa ne. Ba wiàna é tâmogòori, â pwiri é pacooé. **40** Wàé kaa pwiri na go ina tâwà pâ: Guwà tà tacî. Ba go o mwa tèepaa me côwâ, wâgo Pwina naîri âboro. Éco na o câguwà caa tâmogòori cè pàara cèna go o mwa tèepaa na.»

Pwi ênawéna pwi a pitêre dàra

41 É tawèeri Iésu wà Pétérû pâ: «Pwi Ukai, gona ê ucina bëepwiri na gà ina, âna ba kâbà co [wàibà tèpa câmu'gà] é, kâra diri pâ âboro?»

42 Â é tòpi têe wà Pwi Ukai pâ: «[Kâra diri] tèpa ênawéna na rà pitêre dàra ma pitòimirirà. Â wàilàapà pwi ênawéna bëepwiri? Waéni: I pwi ia é ina têe wà pwi ukai kêe pâ: “Go panuâ tâgâ ê wakè bëeni: Gà pa-ija pàra tèpa ênawéna, naa na pàara na o pâri.”

43 «Â o dau wâdé ba kà pwi ênawéna bëepwiri, wiàna é tèepaa me wà pwi ukai, âna é nye tâgére wakè bwàti! **44** Guwà côo, wà pwi ukai, âna ée naa têe ê pitûâ naa goo ê pâ wâdé kêe. **45** Éco na, wiàna wà i pwi ênawéna, âna [é pwi âboro èpà, â] é piniimiri pâ, ‘O câé caa nama tèepaa me wài wà pwi ukai.’ Â é tapoo èi tèpa bée goro wakè. Â é dau ija ma wâdo ma ipwirié. **46** Â, na jè tòotù na é tâpilée‡, â é nye wâjué me côwâ kaa wà pwi ukai. Â

12:39 Mataio 24.43–44; 1 Tésalonika 5.2 **12:44** Mataio 25.21,23

‡ **12:46** Na jè tòotù na é tâpilée—Grec: Na tòotù na câé caa tapaciê na, ma na ineretòotù na câé caa tâmogòori.

ée mwa naa ê wârimuru na dau gòò tà i pwi ênawéna bëepwiri, wailà diri ma pàra tèpa ênawéna, na càra caa pitêre dàra.

47 «Üu, o dau maina ê wârimuru kêe, gée goo na é tâmogòori ê câbawâdé kà pwi ukai kêe, â câé caa pacoo, â ticè na é pwabwàti ba kêe. **48** Êco na o càcaa dau maina ê wârimuru kà tâpé na càra caa tâmogòori pâ èpà ê pwina rà pwa. Ba wà pwina naa têe ba wâru, âna o ilari jiié na wâru. Â wà pwina jieu âjagò têe côwâ, âna o jieu ilari jiié mwara.»

Rà pitadàrùrà pâ âboro gooò

49 «Guwà têre, go tèepaa me, ba na go pame ê ânye naa góropuu. Â po dau nümoo na jèe tubanabwé ê wakè bëepwiri§! **50** Ba o upwaao goro pwi *piupwaa [goro maagé côo na dau maina]. Â go bwaa nye tâgérê tapacîri naa na picâri. **51** Guwà cibwaa niimiri pâ go tèepaa me naani góropuu, ba na go pame pinaanapô. Èkâ! Ba rà mwa pitadàrùrà ê pâ âboro gooò. **52** Tapoo nabà, âna rà o pitadàrù pâ pwârawâ. Ba pwiri o ârailu âboro gée goorà na ru wâgoòò, â âracié na rà o cicarao*, é, pwiri o âracié na rà wâgoòò, â o ârailu na ru cicarao. **53** Â o pitadàrù wà tupédu aénaî, ma du duanaî, ma du duatâa.»

Côoinari pwina tarù, â guwà pwa!

12:47 Jacques 4.17 § **12:49** Jèe tubanabwé ê wakè bëepwiri—Grec: Jèe udàrù i ânye. **12:50** Maréko 10.38-39 **12:51** Mataio 10.34-36 * **12:52** Na ru wâgoòò, â âracié na rà o cicarao—Grec: Na ru cicara âracié gée goorà. **12:53** Michée 7.6

54 É ina mwara wà Iésu târa pâ âboro na wâru, pâ: «Wiàna guwà côo pâ nee na dau duu, na rà me gée nawià†, â guwà nye nama ina pâ, “O popaa” â nye popaa kaa. **55** Â wiàna é cima ê dàré‡, â guwà ina pâ, “O wâdé napô” â nye wàra. **56-57** Üu, guwà po dau tâmogòori ina naa wâdé napô, é, naa èpà napô. Â gorodà na câguwà caa côoinari ê âjupâra, naa na pâ muru na gére tèepaa nabà? Guwà tèpa gòmapwa! [Ba wiàna guwà gére côoinari, â pwiri guwà tâmogòori ê pwina tarù ma guwà pwa. Êco na tautàwà.

58 «Wàéni ê pwina tarù]: Wiàna é piciapwâ googà wà pwi jèpwi, â gâù mara pinaanapô ma wâé, wiàna gâù bwaa gére wâ naigé pâ naa na aupitèimuru. Ba é péa panuâgà tà pwi a pitèimuru, na ée mwa panuâgà târa pwàliici ma tòpògà naa na karapuu. **59** Â go ina tâgà ê âjupâra pâ: O câgà caa còobé gée na karapuu, wiàna ina pâ, bwaa câgà caa pé wâri diri ê wârimuru'gà!»

13

Guwà tòotéri wâro kâwà!

1 Na pâara bëepwiri, âna rà medari Iésu wà pâra tèpa âboro, â rà ina têe pâ: «Wà ukai *Pilato, âna é nama tétamwara pâra tèpa âboro gée Galilée, na pâara na rà pwa *ârapwaailò tà Pwiduée, naa na *Wâra pwapwicîri wâ *Iérusaléma.»

2 Â é tòpi târa wà Iésu pâ: «Gona guwà niimirî pâ, rà bà, ba rà dau tèpa pwa na èpà, jii pâra tâpé?

12:54 Mataio 16.2-3 † **12:54** Gée nawià—Grec: Gée na auduu kâra tòotù. ‡ **12:55** Dàré—Grec: Vent du sud. **12:58** Mataio 5.25-26 **13:2** Ioane 9.2

3 Bwa! Â go ina tàwà pâ: Guwà ipwacôowà, â guwà biiwà ma pitòotéri ê wâro kâwà. Ba câguwà caa tâmogòori cè pwi pâara na guwà o bà na*! **4** Â guwà jèe niimiri cai wà tèpa 18 âboro, na ia tûu naa gorà i auba na Siloé, â caagairà. Gona rà dau tèpa âboro èpà jii pâra tèpa âboro Iérusaléma?
5 Bwa! Â go ina tàwà mwara pâ: Wâdé na guwà pinünüma ma guwà biiwà. Ba guwà péa tà cau bà wâi, pwacèwiirà!»

Upwâra wâi na ticè pwêe

6 É ina tarâ ê ucina bëeni wà Iésu:
 «É mwa tâa wà pwi jè âboro. Â é mwa [pwa wâru] pâra naa na aupwanapô kêe, ba na é côo ê *upwâra wâi kêe, ma pwa ma mudàra cè pwêe. Êco na mu nye ticè.

7 «Â é pwa ma ina tà pwi a wakè kêe pâ: “Gà côo! Po âracié naja na go me nau mudàra cè pwêe, â nye ticè. Tépâgâé tâjii! Ba càcaa wâdé na é cèpo tà pi cipu naa goro piticémuru naa goo, naa ticè pwêe!”

8 «Â é tòpi têe i pwi a wakè kêe pâ: “Pwi ukai, tâpo naaê, ba na go bwaa pwabwàti goo. Go o mwa îri tabéaa gooé, ma naa wai kâra upwâra ma pwa puu naa goo. Â ju mwa côo na naja noowê†. **9** Â wiàna pwa pwêe, â nye wâdé. Â wiàna ticè, â gà o mwa bàra tépâgâé.”»

É nama tiàu maagé kà tô ilàri na tòotù pwicîri

10 Na jè *tòotù pwicîri, âna é tâa na *wâra pitapi-tiri wà Iésu. Â é gére pacâmuri tèpa âboro. **11** Â é tâa

* **13:3** Dernière phrase—Grec: Ba guwà péa tà cau bà pwacèwiirà.

13:7 Luka 3.9 **13:8** 2 Pétéru 3.9,15 † **13:8** Noowê—Na wâwê.

wê mwara tô jè ilàri, na é maagé naa na 18 naja. Ba tâa gooé ê duée, â too ê càùé, â càcaa pâri ma é citàrù.

12 Â é todèe wà Iésu, â é ina tête pâ: «Tôoni, é jèe tiàu ni i maagé'gà!»

13 Â é tòpò îê naa góé. Â é nye citàrù kaa, â é dau ipwamaina Pwiduée!

14 Éco na é po dau putàmu wà pwi a pitûâ kâra na wâra pitapitiri, gée goo na tòotù pwicîri. Â é pwa tèpa âboro, ma ina târa pâ: «Kaa! Tâpéeni, 6 tòotù na jè wakè na. Wiàna nûmawà na tiàu maagé kâwà, â guwà me naa nadàpâra pwapwicîri! Â guwà naaco ê tòotù pwicîri!»

15 Â é tòpi tête wà Pwi Ukai pâ: «Wàéco! Gà ina, â gà têre cônâ! Gona câguwà caa tipi ê macii kâwà ma pawâdoorà, na tòotù pwicîri? Â? **16** Â wà tô ilàri bèeni, âna é tô góobàra *Abéraama, pwi jojoorojè. Â é piié wà *Caatana naa na 18 naja. Â wànau, o nye ticè târù kô ma go tipi ê maagé kêe na tòotù pwicîri?»

17 Â rà kamu diri tâpé na rà cicara Iésu. Éco na ê auwâru gée goo tèpa âboro, âna rà dau ipwâdée goro pâ muru na muugère na é pwa.

Du nari ucina goro Mwaciri

Mataio 13.31-33; Maréko 4.30-32

18 É ina mwara wà Iésu pâ: «Napwa ê *Mwaciri kâ Pwiduée, âna é pwacèwii dà? Wàéni ê pwi ucina, târa ma guwà tâmogòori:

Pudòro moutarde

19 «Ê Mwaciri kà Pwiduée, âna é pwacèwii ê jè pudòro moutarde [na dau kîri]. Wà pwi jè âboro, âna é câmi, â é cipu. Â é jèe pâ nau dau maina. Â pâri ma rà pwa wânaîrà, naa gò pâ ditèe, ê pâ marü.»

Nyaa kâra poloa

20 «Ê Mwaciri, âna o pwacèwii mwara ni: **21** Wà tô jè ilàri, âna é popa ê nyaa kâra poloa, â é biinaimari bau 25 kilo goro dàuru poloa. Â é tü tiagoro na é tùu too‡ i poloa!»

Goropwârawâ na picu Mataio 7.13-14, 21-23

22 É gére pâra dàra Iérusaléma wà Iésu. Â é pwa ma pacâmuri têpa âboro naa na pâ village ma napô, wii naigé.

23 Â é tawèerié wà pwi jè âboro pâ: «Pwi Ukai, gona o dau pwâco wà tâpé na rà o udò [ba na tâa târa ê *âji wâro]?»

Â é ina tà têpa âboro wà Iésu pâ: **24** «Guwà côo, nye dau picu kaa ê goropwârawâ, [pâ naa na ê âji wâro]. Â guwà ipwadàrapwa cai ma guwà tò naa na. Ba wâru tâpé na nümarà na rà tò, êco na o pwacoé târa. **25** Ba, na ée târi ma kiiri ê goropwârawâ, wà pwi apooro pwârawâ, â o càcaa pâri ma guwà tò. Guwà o tà coo boo gòroigé, ma cùu taaci i goropwârawâ, ma ina têe pâ: “Pwi ukai, gà tâpiri tâbâ!”

«Â ée mwa tòpi tâwà pâ: “Bwa. Guwà pâra, ba câgo caa tâmogòoriwâ.”

‡ **13:21** Tùu too—Gonfler. Pâ nau maina. **13:25** Mataio 25.10-12

26 «Â guwà o mwa ina têe pâ: “Bwa. Nye wàibà kaa, na ia jè mu pi-ija ma wâdo ma wâgà. Â wàibà na ia gà mu pacâmuri pâ ni jaabà!”

27 «Â ée mwa po ina tàwà gée pâ: “Bwa! Câgo caa tâmogòoriwà! [Guwà tèpa còobé géepà?] Guwà pâra jiio, ba guwà tèpa pwa ê pâ tûâ na épà! [Ba câguwà mu caa pwa ê câbewâdé kôo.]”

28 «Â o mwa tûwà naa góroigé. Â guwà o mwa i ma tòngüru poropwâwà, [goro pai tòina kàwà]. Ba guwà mwa côo [tèpa jojoorowà]—wà *Abéraama, ma Isaaka, ma Iakobo—ma wà diri tèpa *péroféta, na rà cau tâa diri na ê Mwaciri kà Pwiduée. **29** Â o mwa wâru diri cè tâpé cêna rà o mwa me, gée na diri ê góropuu§. Â o pwa autâa kàra, na ê pi-ija maina, naanidò na Mwaciri kà Pwiduée. **30** Â guwà côo, wâru tâpé na rà pwicò nabà, na rà o mwa caa pâbéaa na pwi pâara-bà. Â wâru tâpé na rà pâbéaa nabà, na rà o mwa caa pwicò.»

*Pimeaari kà Iésu goo tâpé Iérusaléma
Mataio 23.37-39*

31 Una é gére ina pwiri wà Iésu, â rà nye tèepaa me kaa wà pâra tèpa *Farasaio, â rà ina têe pâ: «Pwiini, bà têre pâ, ée pwa na é tétâmwaragà wà ukai *Héroda Antipas! Â wâdé na gà uru géeni!»

32 Â é tòpi târa pâ: «Guwà ina tâ pwi macii a piugà bèepwiri pâ, nabà ma widâuru, âna [go o bwaa mara pwa ê wakè kôo ni—ba] go o bwaa tû târa pâ duée, â go o bwaa nama tiàu maagé kà tèpa âboro. Â naa

13:27 Psalme 6.9 **13:28** Mataio 8.11-12 **13:29** Psalme 107.3 § **13:29** Gée na diri ê góropuu—Grec: De l'est, de l'ouest, du nord et du sud. **13:30** Mataio 19.30

na béâracié kâra tòotù gée na càùé, âna go mwa tubanabwé diri. ³³ Éco na go o mwa coo góobàrà ê naigé kôo [pâ naa Iérusaléma]. Ba o càcaa wâdé wiàna o tétàmwara pwi jè péroféta [kâ Pwiduée] wâgòroigé jii Iérusaléma [ê ville pwicíri kêe]!

³⁴ «Au! Nyi wâriwà co tâpé Iérusaléma! Guwà catàmwara tèpa péroféta na é cùrurà medariwà wà Pwiduée, ba guwà èi pâra tâpé goro atü, â guwà pôtàmwara pâra tâpé goro cè jè pai pwa wèe. Nye ciburà nûmoo na go panaimariwà, pwacèwii jè nyaa kâra ja, na é panaimari nyi naîê, na aranara itooé. Éco na tàutawà. ³⁵ Â guwà côo, [go o mwa pâra jiiwà, â] o jèe ticia na ê Wâra pwapwicíri kâwà! Â go ina tàwà pâ: O jèe câguwà caa côoô, tiagoro ê tòotù na guwà o ina pâ: *Cidòri nyuâa pwi âboro na é me naa na nee Pwi Ukai!*»

Psaume 118.26

14

*É patêre tèpa Farasaio wà Iésu
Mataio 22.1-14*

¹⁻² Na jè *tòotù pwicíri, âna rà pi-ija wà Iésu, na pwârawâ kâ pwi jè *Farasaio. Â é tâa wê mwara wà pwi jè âboro, na é maagé, ba tèe naparawée. Â wà diri tèpa âboro, âna rà tâ wéaa goo Iésu, [ba na rà côo pâ pwiri é nama tiàu maagé kêe].

³ Â é tawèeri tèpa *dotée goro ê Naèà ma wà tèpa Farasaio pâ: «Gona muru pwicíri, é, nye pwa tarù ma jè nama tiàu maagé kâ pwi jè âboro, na tòotù pwicíri?»

⁴ Â càra caa tòpi têe. Â é tabiié pâ dàra i pwi a maagé, â é nama tiàu i maagé kêe, â é ina têe pâ, na é wâjué cônâ naa jaaé.

⁵ Â é tawèeri diri pâra âboro pâ: «Wiàna é tûu naa na pwârjawé wà pwi naîgà, é wiàna macii'gà, na tòotù pwicîri, â gà o pwa dà? Gona o câgà caa pò ma dàtié dò wài gée na pwêe?»

⁶ Â càcaa pâri ma rà tòpi têe.

Gà cibwaa ipwamainagà

⁷ Wà pâra tâpé na todàra naa na pi-ija, âna rà pwa na rà pitòri ê autâa na tâa béaa. Ûna é côo pwiri wà Iésu, â é ina târa pâ: ⁸ «Guwà ipwacôoco! Ba wiàna todàgà naa goro cè jè pi-ija goro piéa, â gà cibwaa pâra nau tâa gòro autâa kà tèpa âboro imaina. Ba é péa tà todà cè pwi âboro cèna é piwéna jiigà ⁹ wà i pwi apooro pi-ija! Â é péa tà ina tâgà pâ: “[Gà cimadò, â] gà pâra gée na autâa bëepwiri.” Â o maina kamu'gà na gà pâra na mudàra cè autâa'gà.

¹⁰ «Bwa! Wâdé na gà tâa boobà càùru tâa. Â ée mwa ina tâgà wà pwina é todàgà, pâ: “Pwi béeò, gà me, â gà tâa gò autâa kà tèpa âboro imaina.” Â rà o côo naawê ê pai ipwamainagà kà pwi apooro pi-ija, na ara diri tèpa âboro! ¹¹ Ba wà pwina é ipwamainaê, âna o naaê boo. Â wà pwina é ipakîriê, âna o naaê too.»

Gà todà tâpé na ticè kâra

¹² Géewê, â é ina wà Iésu tà pwina é todèe pâ: «Wiàna gà ipwabwàti cè jè pi-ija [na wàrani] â gà

cibwaa todà co tâpé na rà o pitôowâri tâgà—wiàna wà tèpa béegà, ma tèpa jèneregà, ma wà tâpé na dau pwa neemururà.

¹³ «Bwa! Wâdé na gà todà tâpé na ticè neemururà, ma wà tèpa maagé, ma wà tèpa bee, ma wà tèpa bwi. ¹⁴ Â o cidòri nyuâagà, ba wàilà diri, âna càcaa pâri ma rà pitôowâri tâgà. Â wà Pwiduée, âna ée mwa naa tâgà è pumara wakè'gà, naa na è tòotù na ée mwa pawâro cônâ gée na aubà, wà tâpé na rà pwa na wâdé. Â o dau maina ê aupwényunyuâari na ée mwa naa tâgà.»

Tàutàra goro pi-ija kà Pwi Ukai

¹⁵ Pwa pwi jè âboro na ru tâa goro taapà* ma wà Iésu, â ûna é têre è pai pwa pupûra kêe, â é ina têe pâ: «Pwi Ukai, o po dau cidòri nyuâa tâpé na rà tâa na pwi pi-ija maina naa na *Mwaciri kà Pwiduée!»

¹⁶ Â é pwa ucina wà Iésu, târa ma é tòpi têe. Â é ina pâ:

«É mwa tâa pwi jè âboro. Â é mwa pwabwàti è jè pi-ija na dau maina. Â é mwa todà tâpé na dau wâru, ma rà ija. ¹⁷ Â nabwé, â po coo i tòotù kâra pi-ija. Â é cùru pâ pwi ênawéna kêe, ma é todà me tâpé na rà o pi-ija ma wâé.

¹⁸ «Â é tèepaa naa goo pwi jè ârapâararà. Éco na é tòpi têe wà pwini pâ: “Au, gà ina tà pwi ukai pâ, na é pwanaurio, ba càcaa pâri ma go me nau pi-ija. Ba go me gée auwâri è aupwanapô, â wâdé na go bwaa pâra nau cai.”

14:14 Ioane 5.29

14:15 Luka 13.29

* **14:15** Tâa goro taapà—Càra caa tâaboo naa goro taapà pwacèwijè. Rà tâpo puu gòro jènererà.

19 «Â nabwé, â é pâmari pwi béârailu kà tâpé na todàra. Â é tòpi têe wà pwini pâ: “Au! Gà ina tà pwi ukai pâ, na é pwanaurio, ba càcaa pâriô ma go me. Ba go me gée auwâri ê 10 paaci târa û, â wâdé na go nama tacairà jècaa.”

20 «Â nabwé, â é pâmari ê pwi béâracié kà tèpa âboro. Â é tòpi têe pâ: “Go pwi a bwaa tâgére piéa, â càcaa pâri ma go me. [Au! Gà ina tà pwi ukai pâ é pwanaurio.]”

«Cau tâutàra diri na rà me, ba rà cau ina pâ, pwa wakè kàrà[†].»

É todà pàra tâpé

21 «Â é wâjué cônâ wà pwi ênawéna, â é wiâ tà pwi ukai kêe ê pai tòpi kà tèpa âboro bëepwiri.

«Â é nye dau putàmu kaa wà pwi ukai, â é ina têe pâ: “Gà pâra wài, pitiri pâ napô, â gâ todà me tâpé na ticè kàra, ma wà tèpa bee, ma wà tèpa pitâbwamwa, ma wà tèpa bwi.”

22 «[Â é pâra i pwi ênawéna.] Una é wâjué me cônâ, â é ina tà pwi ukai kêe pâ: “Go jèe todàra diri, pwacèwii pai ina'gà tôô, êco na bwaa nye pwa dàra autâa.”

23 «Â é tòpi têe pâ: “Gà pâra naa na pâ ére na tâpo wâiti jii ni, â gâ todà tèpa âboro na gâ pâmarirà, ba na o wâbé i wâra pi-ija! **24** Â napwa naa goo wà tâpé na ia go mara todàra, âna o càra mwa caa ija cèji noo kâra utimuru, gée gorò taapà kôô.” [Nabwé naawê!]»

14:20 1 Korénito 7.33 [†] **14:20** Dernière phrase—Popai gée na nee tii 18.

*Pai pâra wiâ Iésu
Mataio 10.37-38*

²⁵ Na pwi pâara bêepwiri, â wâru pâ âboro na rà gérê pâra wiâ Iésu.

Â é tabiéé naa goorà, â ina târa pâ: ²⁶ «Wà pwina nûmee na é me wiâô, âna wâdè na é meaario, jii du nyaa ma caa kêe, ma wà wâdèe, ma pâ èpo kêe, ma tèpa aéjii kêe, ma wà pa naigé kêe, tiagoro ê wâro kêe, wàé cówâ. Ba, na càcaa wàrapwiri, â càcaa pâri ma é pwi a *câmu kôo. ²⁷ Wà pwina câé caa kââ ê *kurucé kêe, ma é me wiâô, âna wà pwiibâ, âna càcaa pâriê ma é pwi a câmu kôo.»

Guwà mara nünümari bwàti

²⁸ «[Â wâdè na é mara nünümari bwàti naa goo ê pwina ée mwa pwa.] Ba wà pwi jè âboro na é niimiri na é pacima ê wâ na maina, â é mara pwa kilo naa goo cè wâri wèe, wiâra ê mwani na wâjaáé, pâ, pwiri o pâri.

²⁹ «Ba é péa tòpò ê pâara wâ, â càcaa pâri [ê mwani kêe] ma é tubanabwé.

«Â rà picocoorié, ³⁰ ma ina pâ: “Gà côo wà pwiibâ—nye wàé kaa, na é tapoo bari i wâ, â câé caa tubamwara!”

³¹ «Â jèpwi mwara, âna guwà jèe niimiri cai pwi jè ukai, na po 10 000 coda kêe, na ée pwa paa ma pwi jè ukai, na po 20 000 coda kêe. Ba wâdè na é mara nünümari bwàti béaa kâra cè pai paa kêe!

³² «Ba wiàna càcaa pâriê, â wâdè na é cùru pâ cè pwi a-ipa popai kêe, dari pwi jè ukai, na é bwaa wâiti, ba na é ilari jiié ê pinaanapô.»

33 Â é ina mwara wà Iésu pâ: «Êkaa na go ina pâ: Wiàna nümagà na gà pwi a câmu kôo, â wâdé na gà mara panuâ diri pâ muru ba kôo.

Còo na ticè nümee

34 «Guwà jèe niimiri cai ê còo‡, âna muru na wâdé, [târa ma pwa nümarâ ê utimuru]. Êco na, wiàna tubatiàu ê nümee, â jè o wàna târa ma jè o pwa ma tèepaa cônwâ ê nümee? Bwa, pwacoé! **35** Â càcaa mwa caa wâdé târa utimuru, â càcaa wâdé târa tòpò naa na aupwanapô mwara. Â jè o tâjii naa gòroigé. Wà pwina pwa pwâranyüruê, âna wâdé na é têre!»

15

É meaari tèpa âboro na èpà

Mataio 18.12-14

1 Wâru tèpa âboro na èpà ê wâro kàra—wà tèpa *tò mwani wâripû, ma wà pàra tâpé—na rà medari Iésu, ba na rà têre ê pai pwa pupûra kêe.

2 Â dau càcaa wâdé tà tèpa *Farasaio ma wà tèpa *dotée goro ê Naèà. Â rà picocoorié, ma pi-inâ târa pâ: «Kaa! Wà pwini, âna rà picaatâa ma tâpé na èpà ê wâro kàra, tiagoro na rà picaaija ma wâé!»

Ucina goro mutô na tiàué

3 É ina târa wà Iésu ê ucina bèeni:

4 «Guwà jèe têre cai ê pwini: Wà pwi jè ârapàarawà, âna pwa 100 mutô kêe. Â wiàna tiàu naa namwatò ê pwi caapwi gée goorà, â ée pwa dà? Ée naaco i 99 mutô, â é pâ nau mudàra i mutô

kêe na ia tiàué. **5** Â wiàna é pâmariê, â ée dau ipwàdée, â ée mwa kâaê [ma popaé me côwâ, mari i pubu mutô].

6 «Â wiàna é tèepaa me naa pwârawâ, â ée todà tèpa bée, â é ina târa pâ: “Tâpéebà, guwà me, ba na jè ipwàdée naima! Ba go jèe pâmari i mutô na ia tiàué!”»

7 Â é tubanabwé ê ucina bëepwiri wà Iésu, â é ina pâ: «Â guwà côo, o ipaiwà naanidò *napwéretòotù. Ba [wà Pwiduée ma wà tèpa âboro kêe, âna rà] o dau ipwàdée, goo ji pwi caapwi âboro èpà, na é pitòotéri ê wâro kêe, jii ê pâ 99 na [rà niimiri pâ] wâdé ê wâro kâra.»

Ucina goro mwani na pâmari côwâ

8 [É pwa jè ucina wà Iésu, â é ina târa pâ]:

«É mwa tâa wà tô ilàri, na pwa 10 mwani atü* kêe. Â, na jè tòotù, â é tubatiàu caapwi gée goo. Â é mwa nuri wâra ânye, â é dau baléri ê wâ, â é mudàra bwàti i mwani kêe. [Â é mudàra, mudàra, mudàra...] tiagoro na é pâmari!

9 «Â é todà tèpa bée, â é ina târa pâ: “Guwà me, ma jè ipwàdée ma wâgo! Ba go jèe pâmari côwâ i mwani atü kôo!”

10 «Â go ina tâwà pâ: O po dau maina ê ipwàdée kà tèpa *angela kà Pwiduée, goo ê pwi caapwi âboro na é èpà, na é pitòotéri ê wâro kêe.»

Ucina goo pwi âboro èpo dopwa na é wâjué côwâ naa jaa caa kêe

* **15:8** 10 mwani atü—Caapwi mwani atü (denier), âna wâri pwi caapwi âboro naa na caapwi tòotù.

11 É wiâ tarâ mwara ê jè ucina wà Iésu:

«Rà mwa tâa wà paénaî. **12** Â wà pwi pwêedi, âna é ina tâ caa kâru pâ: “Gà naa tôô ê wâdé kôô, gée goro ê neemurugâ†.”

«Â wà pwi caa kâru, âna é nye naa têe.

13 «Nabwé, â wà pwini, âna é popa diri ê wâdé kêe, â é icuri. Â é popa i mwani goo, â é pâra naa na jè napô na wâiti. Â é mudâra ê wâro na wâdé têe, â é ipwa-imudiri i mwani kêe. **14** [Paé pâ parui, paé, paé, paé...] Â é pâra na po tubatiâu diri i mwani kêe. Â tèepaa ê copwa na dau maina naa na i napô bëepwiri. Â é dau copwa. **15** Â é mudâra cè wakè kêe, ba na é ija. Â é pâ nau wéaari pâ puàkà‡ kà pwi jè âboro naa napô bëepwiri. **16** Êco na é jèe dau copwa tiagoro na dau nûmee na é ija gée goro i uti kâra i pâ puàkà. Ba nye ticè âboro wê, cèna é naa cè uti kêe.

É niimiri pâ ée mwa wâjué côwâ

17 «Â tèepaa naa na jè pâara, â é pinünüma, ma niimiri pâ, ‘Wâjaa caa, âna dau pwa utimuru, ba kâ diri tèpa âboro, tiagoo tèpa ênawéna kêe na rà dau kîri. Â pwa ma nye wâru mwara jiirà! Â wâgo, naani, âna go bâtiri copwa! **18** Jèe pâri! Go wâjué côwâ dari caa, â go ina têe pâ: Caa, gà pwanaurio, ba go pitanami, na ara Pwiduée ma na aragà. **19** Jèe

† **15:12** Ilari ê neemuru caa kêe, béaa kâra pai bà kêe, âna càcaa muru apwa, naa na nyamanya kâ tèpa Juif. Paari pâ, é pwi acuâcâda ma iau wà pwi pwêedi. ‡ **15:15** Wéaari pâ puàkâ—Wiâra ê auniimiri kâ tèpa Juif, âna ê pa-ija puàkâ, âna pwi wakè na dau miiri, ba rà niimiri pâ ê puàkâ, âna macii na dau miiri, â càra caa uti.

15:18 Psalme 51:6

Luka 15:20

cv

Luka 15:27

càcaa pâri ma go pwi naîgà. Â gà pwa ma go pwacèwii pwi jè ênawéna'gà.’ ²⁰ Â é cimadò, â é pâra.»

É dau meaarié caa kêe

«Una é gére me wii naigé, â é côoinaê wà caa kêe, â é dau meaarié. Â é itàa caraé, â é ta-imwüê ma bwénüuê. ²¹ Â é ina tà caa kée pâ: “Caa, gà pwanaurio, ba go pitanami, na ara Pwiduée ma na aragà. Jèe càcaa pâri ma gà ina gooò pâ go pwina naîgà...”

²² «Êco na [câé caa pâji tûra diri] â é jèe ina caa kêe tà tèpa ênawéna kée pâ: “Guwà wàcî! Guwà pame jè ârabwée na dau wâdé, ma é coona wà pwina naîô. Â guwà naagée naa goro îê jè pwiâ, â ê du wâraâ naa goro âê. ²³ Â guwà taa i nari paaci na ia jè gére pa-iijaé bwàti târa jè tòotù. Ba nabà, âna jè o pi-iija naima ma ipwàdée! ²⁴ Ba guwà côo, wà pwi naîô bëeni, âna pwacèwii na é jèe pwi a bà, â é jèe wâro cônwâ. Â jèe pwi a tiàué, â jè pâmariê cônwâ!”

«Â rà tapoo ê pi-iija kàra.»

É putàmu pwi cièe

²⁵ «Na rà gére wàrapwiri, â wà pwi cièe, âna é tà wakè na aupwanapô. Una é wâjué me cônwâ naa pwârawâ, â é têre ê pwâra nyabi ma airi câbu. ²⁶ Â é todà pwi jè ênawéna, â é ina têe pâ: “Wànau? [Cina guwà po dau ipwàdée?]”

²⁷ «Â é tòpi têe pâ: “Gà côo, é jèe wâjué cônwâ i pwi jiigà. Â é nye dau ipwàdée kaa wà caa kàu na é

piégötùru. Â é nama bà taa i paaci, [ba na jè pi-ijs
ma ipwàdée]!”

28 «Êco na é putàmu wà pwi cièe, â tàutêe na é tò
naa pwârawâ. Â é còobé wà caa kêe, â é tacoo gooé
pâ, na é tò darirà.

29 «Êco na é tòpi têe pâ: “Gà têre, co caa, jèe wâru ê
pâ naja na go po dau wakè'gà. Â câgo caa pâji pwa
ciritàu, ma tàutôo na go pitêre dàgà. Â cágà caa pâji
naa tôo cè ji nari nani ma bà ipwa-ijs ma tèpa béo!

30 Â wà pwi bëepwiri, âna é jèe tubatiàu ê mwani'gà
naa goro pa ilàri gòronaigé. Ùna é wâjué me côwâ, â
gà nye nama taa è paaci na dau tèe, ba kêe!”»

Jè ipwàdée ba jè pâmariê côwâ

31 «Â é tòpi têe wà caa kêe pâ: “Gà têre, co
pwina naîô, [nye dau wânümoo mwara googà! Go
ipwàdée na] gà nye tà ciburà tâa jaao, ba diri ê
pwina kôo, âna kâgà. **32** Êco na wâdé na jè pwa pi-
ijs nabà, ma ipwàdée. Ba wà pwi naîô bëeni, âna
pwacèwii na é jèe pwi a bà, â é jèe wâro côwâ. Â jèe
pwi a tiàué, â jèe pâmariê côwâ.” [Nabwé naawê!]»

16

Ucina goo pwi ênawéna na é pwi a-ipwacôoê

1 É pacâmuri tèpa *câmu kêe wà Iésu, â é ina târa
ê ucina bëeni:

«É mwa tâa wà pwi ênawéna kà pwi jè âboro na
pwa neemuruê. Ba é pwi a piwéaari ê mwani kêe
ma neemuruê.

«Â na jè tòotù, âna wà pàra tèpa âboro, âna rà me na piciapwâ tà pwi ukai kêe, â rà ina têe pâ: “Wà pwi ênawéna'gà, âna é po pwa-imudiri ê mwani'gà.”

² «Â é todèe wà pwi ukai, â é ina têe pâ: “Pwiini! Rà piciapwâ tôo googà! Nabàni, âna o câgà mwa caa pwi a wakè kôo. Êco na gà inapàpari tôo cai cè pwina gà pwa gorò i mwani ma neemuruô. Ba o câgà mwa caa tà wéaari!”

³ «Â é pi-iná têe côwâ wà i pwi ênawéna pâ: “[Go po nabwé diri!] Â go o pwa dà? Jèe ticè nii kôo ma go wakè napuu. Â go kamu na go ila.”

⁴ «Â é nye niimiri kaa ê pwina ée pwa, ba na o wâru cè tèpa bée na rà o pitu têe*, wiàna ticè wakè kêe.

⁵ «Â é pitodà jècaa tâpé na pwa kéredi kàra, jaa pwi ukai kêe. Â é tawèeri pwi a pâbéaa pâ: “Âradipi kéredi'gà?”

⁶ «Â é tòpi têe pâ: “100 pwirijawé gorò l'huile.”

«Â é ina têe i pwi ênawéna pâ: “Bwa. Gà pitôowâri co 50, co pwi béeò. Wàéni noo kâra tii bépaâjupâra wèe. Â jèe nabwé awé ê kéredi'gà.”

⁷ «Â nabwé, â é todà pwi jèpwi, â é tawèerié pâ: “Â wâgà, co pwini, âna âradipi kéredi'gà?”

«Â é tòpi têe pâ: “Auwa! Po 100 baikè blé.”

«Â é ina têe i pwi ênawéna pâ: “Bwa. Wâdé. Wàéni noo kâra tii'gà, â gâ tâpo wii co 80, [â jèe nabwé awé ê kéredi'gà].”

* **16:4** Pitu têe—Grec: Tòpi têe naa na pwârawâ kàra.

8 «Â nabwé, â [ûna é têre pwiri] wà pwi ukai, â é pò, â é picâdiri i pwi âboro bëeni goo ê pai ipwacôoê, wiàna nye âjupâra pâ, é pwi a pwa tûâ.»

[Â é tubanabwé ê ucina bëepwiri wà Iésu, â é ina pâ]: «Guwà côo, wà tèpa âboro ni góropuu, âna rà dau tâmogòori ipwacôorà, jii tèpa âboro kà Pwiduée na *tarù ma âjupâra ê pâ tûâ kàra[†]. **9** Â go ina tawà pâ: È mwani, âna pwi a-ipa-imwürujè! Â wâdé na gà popa mwani'gà[‡], ba na gà pitu tà pâra tâpé goo, naani góropuu, ba na o pwa bëegà. Ba gée na càùé, na gà jèe pâra jii è mwani, â wà Pwiduée, âna é nye tòpigà bwàti naa na pwârawâ kêe, [naa *napwéretòotù] dàra góiri awé!»

Pâra popai kà Iésu naa gorò mwani

10 [É patùrarà mwara wà Iésu gorò mwani, â é ina pâ]: «Wiàna gà tâmogòori tòimiri ji muru na kîri, â gà o nye tâmogòori tòimiri ê pâ muru na maina mwara. Â wiàna cágà caa tâmogòori tòimiri ji muru na kîri, â o cágà caa tâmogòori tòimiri ê pâ muru na maina. **11-12** Üu, wiàna cágà caa tâmogòori tòimiri ê pâ muru imudi naani góropuu, â gorodà na gà niimiri pâ [wà Pwiduée, âna ée] mwa naa tâgà, ba na gà wakèri ê pâ wâdé na dau âjimuru [wâ napwéretòotù]? Â gorodà na gà niimiri pâ, ée mwa naa tâgà ê pwina é wéaari ba kâgà?

13 «Nye ticè âboro cène pâri ma é piénawéna bwàti kâra ârailu ukai. Ba ée mwa tà piénawéna bwàti kâ pwi jèpwi, â ée pwa-imudiri tà pwi jèpwi. Üu, o

[†] **16:8** Tèpa âboro kà Pwiduée... Grec: Tèpa nari pwéelaa. [‡] **16:9** Mwani'gà—é, Mwani na gà tòpi gorò ipwa tûâ. **16:10** Luka 19.17-26 **16:13** Mataio 6.24

càcaa pâri ma guwà cau piênavéna kà Pwiduée ma ê mwani!»

14 Wà pàra tèpa Farasaio, âna rà têre ê popai bèepwiri. Â rà ipwaêrea gooé, ba rà wâdéari mwani.

15 Â é ina tara pâ: «Guwà ipwacôoco, làpé! Guwà tèpa ipaariwà na ara tèpa âboro, éco na é tâmogòori pwâranümwawà wà Pwiduée. Ê pwina rà pwamaina wà tèpa âboro, âna muru na miiri na ara Pwiduée.»

Pàra popai goro Naèà ma Mwaciri

16 [É pacâmuri tèpa âboro wà Iésu goro pàra popai. Â é ina tara pâ]: «È *Naèà kà Moosé, ma ê pâ popai kà tèpa *péroféta, âna [rà pitûâ kâjè] tiagoo [na é tapoo pwa pupûra] wà *Ioane Pwi a piupwaa. Éco na nabâni, âna [go tâgérê] picémara ê *Picémara Wâdé goro ê *Mwaciri kà Pwiduée. Â dau wâru tèpa âboro na rà dau ipwadàra§, ma rà tò naa na, [ba na rà tèpa âboro kà Pwiduée]. **17** Éco na, una bwaa tâa ê napwéretòotù ma góropuu, â o nye ticè cè ji caapwi âmu na o câtûra gée goro ê Naèà.

18 «Ékaa na go ina pâ: Wiàna gà tü tâ tô wâdàgà, ma gà jieu éa côwâ, â gà jèe pâ nau toomura*, ba gà ciâa jii tô wâdàgà béaa. Â ipaiwà wiàna gâu piéa ma wà tô jè ilâri na ia é jèe tapâgà piéa béaa.»

Pwi a pwa neemuruê ma Lacaro

19 É ina wà Iésu ê ucina bènei:

16:15 Mataio 23.28; Luka 18.9-14

16:16 Mataio 11.12-13

§ **16:16** Rà dau ipwadàra—é, Rà mudàra ma rà tòpò ê Mwaciri goro nii kâra. Grec: Rà tò goro nii. **16:17** Mataio 5.18 * **16:18** Toomura—Adultère.

«[Ru mwa tâa wà tupédu ârailu âboro.] Wà pwi jèpwi, âna pwi âboro na dau pwa neemuruê. Â é mwa coona pâ ârabwée na dau wâdé ma dau too wâri wèe. Diri tòotù, âna é pwa ê pwina wâdé têe, â é pwa pâ pi-ija na dau maina.»

20-21 «Â wà Lacaro, âna ticè neemuruê, â é pwi diibére[†], ma pwi a-ila. Â dau wâru aurumuru kêe, ba é pwa tonga, â rà dipi aurumuru kêe ê pâ akàna. É nye tà puu goropwârawâ goro i babé goro wâ kà pwi a pwa neemuruê. Â dau nümee na é ija ê dàra utimuru, na é tâjii gée gòro taapà kêe wà pwi a pwa neemuruê.

22 «Â nabwé, â ru jèe bà wà i tupédu âboro bëepwiri. Â rà me wà tèpa *angela, â rà popa wà Lacaro pâdari *Abéraama, [naa napwéretòotù]. Â napwa naa goo i pwi a pwa neemuruê, **23** âna popaé boo naa jaa tèpa bà. Â é dau maagé ma picâri naawê.

«Â é tagòtùé too, â é côo wà Lacaro ma wà Abéraama na ru dau wâiti jiié. **24** Â é tomara too tà Abéraama, pâ: “Au, caa wée, gà meaario! Gà panuâ boome Lacaro, ba na é pitu tôo. Wâdé na é tùu boo naa na jawé ji gòobàra mangadaîê co, ma é tòpò naa gòro ûmemeeô. Ba go po dau tòoka goro ânye.”

25 «Â é tòpi têe wà Abéraama pâ: “Pwina naîô, gà nye niimirí na pàara na gà bwaa wâro [wâ gòropuu]. Âna nye ticè cèna tiàu tâgà, â gà wâro na ipwâdée. Â wà Lacaro, âna ia é tâa na aré ma tòina. Â gà

[†] **16:20-21** Diibére—Indigent, mendiant. Pwi âboro na pwi a-ila, ba ticè neemuruê, â ticè tâa kêe.

côo, nabà, âna é ipwàdée, â wâgà, âna gà tâa na aré ma tòina. ²⁶ Jèpwi mwara, âna pwa pé pwêe na dau maina awé, na é wânabibiu kâjè. Â pwacoé ma bu boopaé géeni dariwà, â pwacoé ma gà toome gée pwiri, daribà.”

²⁷ «Â wà i pwi a pwa neemuruê, âna é tòpi têe pâ: “Na wàrapwiri, co caa. Â go ilagà pâ, gà cùru pâ wà Lacaro naa pwârawâ kà caa kôo. ²⁸ Ba rà wêe tèpa 5 aéjii kôo, â wâdé na é patûrarà goro ê pwi jè bëeni, na go tâa na. Ba rà péa boome naani, naa na aré ma tòina.”

²⁹ «Â é tòpi têe wà Abéraama pâ: “Bwa! Ba jèe nye wâjaarà ê popai kà Moosé ma tèpa péroféta. Â wâdé co na rà nye pitêre dàra!”

³⁰ «Â é ina têe wà pwiibà pâ: “Caa, bwa. Ba o dau wâdé na é wâjué cônâ gée na aubà wà pwi jè âboro, ma é patûrarà, ba na rà o pinünüma ma rà biirà.”

³¹ «Êco na é tòpi têe wà Abéraama pâ: “Na càra caa pitêre dà Moosé ma wà tèpa péroféta, â o càra caa pitêre dà pwi âboro na é wâjué cônâ gée na aubà!” [Nabwé naawê!]»

17

*Pàra popai kà Iésu tà tèpa câmu kêe
Mataio 18.6-7, 21-22; Maréko 9.42*

¹ [Na jè tòotù, â] é ina tà tèpa *câmu kêe wà Iésu pâ: «O nye ciburà wâru pâ naigé mara èpà na o paari tâjè [naa na gòropuu bëeni]. Êco na ê tojii, âna é tatée pwi âboro na é popa pwi jè bée, naa na naigé bëepwiri!»

Gà cibwaa ténoori cèikî kêe!

² «Gà ipwacôoco. À cibwaa pwa ma gùmagù ê cèikî* kà [pwi jè âboro kôo, na é pwacèwii] ji pwi nari èpo. Ba ê wârimuru'gà, âna o dau maina jii na jè tòò naa goro nyagà cè pé atü cèna maina, ma jè tûgà naa najawé! ³ Â gâ têre, wiàna é pwa cèna èpà [tâgà] wà pwi a cèikî bêegà, â gâu mara pitùra bwàti, â gâ paari têe ê èpà kêe. Â wiàna é pinünüma ma é biié, â gâ pwanaurié. ⁴ Â wiàna é tà ciburà pwa na èpà tâgà, na diri pâ tòotù†, â wiàna é biié ma picigòboo tâgà taaci, â gâ pwanaurié taaci.»

Pâri naa goo ji cèikî na dau kîri

⁵ [Na jè tòotù, â] rà ina tà Iésu wà têpa câmu kêe, pâ: «Gà naa tâbà cèikî na dau maina.»

⁶ Â é tòpi tara pâ: «Wiàna ê cèikî kâwà, âna dau kîri pwacèwii ji nari murunyabu‡, â o pâri ma guwà ina târa ê upwâra bèeni pâ: “Càùgà ma câmigà naa nawià!” â o nye wàra!»

Guwà wakè naa na ipakîri

⁷ [É pacâmurirà mwara wà Iésu, â é ina tara pâ]: «Guwà jèe côo cai pwi ênawéna na é ûmwari aupwanapô, é, é wéaari macii. Wiàna é wâjué côwâ géé na aupwanapô, âna câé caa tâaboo wài naa goro taapà, ba na é mara ija, béaa kà pwi ukai kêe!

⁸ Bwa! É pitòotéri wài ârabwée kêe, ba na é mara piénawéna kà pwi ukai. Â é pwabwàti ê utimuru

* **17:2** Gùmagù ê cèikî—é, Nama é pwa na èpà. Grec: Nama é tûu.

17:3 Mataio 18.15 † **17:4** Wiàna é tà ciburà pwa na èpà tâgà... Grec: Wiàna é pwa 7 pwa na èpà tâgà naa na caapwi tòotù. **17:6** Mataio 17.20, 21.21 ‡ **17:6** Murunyabu—Grec: Puddòro moutarde (é, sénevé). Muru na dau kîri awé, êco na, na é cipu, â é pâ nau maina. (Côo Luka 13.19.)

kêe, â é tòpò têe naa goro taapà. ⁹ Â càcaa pâri ma é pwaolé têe wà pwí ukai, ba ê pwina é pwa, âna nye wakè kêe.

¹⁰ «Ipaiwà naa goowà. Ba wiàna guwà pwa diri wakè na é naa tawà wà Pwiduée, â wâdé na guwà ina têe pâ: “Bà têpa ênawéna'gà na piticémuru naa goobà. Â bà nye pwa co ê wakè na gà naa tâbà.”»

É nama tiàu maagé kà têpa 10 a pwa maga

¹¹ É gére pâra gée napô Galilée dàra *Iérusaléma wà Iésu, â é têepaa naa na ére na wâmwünyabweri ê napô *Samaria. ¹² Â é pagà naa na jè village.

Una é têepaa pâ, â pwa na rà pime marié têpa 10 âboro na rà pwa maga. ¹³ Una rà bwaa wâiti jiié§, â rà uu too ma ina pâ: «Pwi Ukai Iésu, gà meaaribà [ma pwa ma tiàu maagé kâbà]!»

¹⁴ Â é ucârirà wà Iésu, â é ina tarâ pâ: «Guwà pâra nau ipaariwà tà têpa pwa *ârapwaailò.»

Una rà bwaa gére pâra, â nye tiàu kaa i pai maga kâra. ¹⁵ Â é côo wà pwí jè ârapâararà pâ, jèe tiàu i maga kêe. Â é nye itâa wâjué me cônâ kaa, â é tomara naa na pai ipwâdée kêe, pâ: «Pwamaina Pwiduée!»

¹⁶ Â é tùu jùrué ma cigòboo na ara Iésu, ba na é pwaolé têe. Napwa naa goo wà pwí âboro bëepwiri, âna pwí âboro gée Samaria*.

17:13 Lévitique 13.45–46 § **17:13** Una rà bwaa wâiti jiié—Wà têpa pwa maga, âna pwicíri ma rà dau me burà pâra têpa âboro. **17:14**

Lévitique 14.2–3; Ioane 3.3, 18.36 * **17:16** Samaria—Wà têpa Juif, âna rà miiri têpa Samaria, ba càra caa niimiri pâ, rà têpa âji âboro kà Pwiduée pwacèwiirà. Côo mwara Samaria naa na Neeremuru (Vocabulaire) naa pwâadâra tii.

17 Â é ina têe wà Iésu pâ: «Ico pwini, wâpà tèpa 9 béegà? **18** Gorodà na câguwà caa capai wâjué côwâ ma guwà pwamaina Pwiduée? Â wàco wâgà, na gà pwi a pârâme! **19** Gà cimadò, â gà pâra, ba gà jèe wâdé côwâ goo ê cèikî'gà.»

*Pai tèepaa kà Pwina naîri âboro ma Mwaciri kêe
Mataio 24.23-28,37-41*

20 [Na jè tòotù] â wà pâra tèpa *Farasaio, âna rà tawèeri Iésu pâ: «Wiidà cèna ée mwa tòpò ê Mwaciri kêe wà Pwiduée?»

Mwaciri âna é jèe wâni

Â é tòpi târa pâ: «Càcaa muru na guwà o côo goro âraporomeewà! Â o càcaa pâri ma [guwà tâ tapacîri ê câmu kêe, **21** ba nal] guwà o pi-inâ tâwâ pâ: “É wâni” é, “É wâpwiri”. Ba ê *Mwaciri kà Pwiduée, âna é jèe wânabibiu kâwà†!»

Rà mwa cau côo pai wâjué kôo

22 Gée na càùé, â [ûna rà tâa acari] wà Iésu ma wà tèpa câmu kêe, â é ina târa mwara pâ: «O mwa tèepaa ê pâara na o dau nümwâna guwà côo ê pai wâjué côwâ kôo, ma jè o piwâro naima, wiàna na ji caapwi tòotù‡. Êco na o càcaa pâri. **23** Â [guwà ipwacôowà, ba pwiri] rà o ina tâwâ pâ, go tâa ni, é, go tâa na jè ére. Â guwà cibwaa cèikî naa goorà, â guwà cibwaa pâra nau mudòo wê. **24** Ba wiàna go tèepaa boome côwâ, wâgo *Pwina naîri âboro, â [o ticè âboro cèna é cîdaée! Ba] o pwacèwii ê âra na ée

† **17:21** É jèe wânabibiu kâwâ—é, É jèe wâgoowà jècaa. Ba é tâa jaarà wà Iésu, â wâé na é pame ê Mwaciri kà Pwiduée. ‡ **17:22** Guwà côo ê pai wâjué côwâ kôo... Grec: Guwà côo Pwina naîri âboro.

17:23 Maréko 13.21; Luka 21.8

pwéelaa, na jè o côo pitiri gòropuu. **25** Êco na, béaa kâra ê pwiibâ, âna wâdé na go dau pwamaagé côo, â wâdé na rà tütâjio wa tèpa âboro nabâ.

O tabapò tèpa âboro

26-27 «Â go ina tâwâ pâ: Rà o pò goro pai wâjué cônâ kôo wà tèpa âboro, pwacèwii tâpé na ia rà pò goro i jawé, na ia tûpwùtùru gòropuu, na pâara kâ Noa§. Ba rà nye tà pi-ijs ma wâdo; â rà piéa, ma paéari ê pa èpo kâra. Â ticè cène rà tâmogòori, tèepaa naa goro i tòotù, na é tò naa na i wânga kêe wà Noa. Â é nye tèepaa me kaa i jawé, â cau tubatiàurà diri [wàco Noa ma ê tâa kêe na rà wâro].

28 «Â ipaiwà mwara bau i pwi ia tèepaa [naa *Sodoma] na pâara kâ Lota*. Ba rà tà pi-ijs ma wâdo, â rà pi-icu ma wâri, â rà pwa napô, ma ba wâ. **29** [Â ticè cène rà tâmogòori, tèepaa naa goro] i tòotù, na é uru jii ê ville kâra wà Lota. Â é nye tèepaa me kaa ê ânye ma dà na tòo†, na é tûu naa gorà gée napwéretòotù, [pwacèwii ê popaa]. Â cau tubatiàurà diri‡. **30** Â o nye ipaiwà mwara, naa goo ê pai tèepaa me cônâ kôo, wâgo Pwina naîri âboro. [Ba o tabapò wà tèpa âboro.]»

O popa pwi jèpwi

17:26-27 Hébérû 11.7 § **17:26-27** Rà o pò goro pai wâjué cônâ kôo... Grec: È pwina ia tèepaa na pâara kâ Noa, âna o tèepaa na tòotù kâ Pwina naîri âboro. **17:28** Genèse 18.20, 19.25 * **17:28**

Lota—Pwi niaa goo wà Abéraama na ia é pâra wiâê naa napô na ia é naa tà Abéraama wà Pwiduée. (Côo Genèse naporomee 18 ma 19.)

† **17:29** Dà na tòo—Soufre. ‡ **17:29** Cau tubatiàurà diri—Wàco Lota ma du èpo ilàri kêe, na rà wâro.

³¹ «Na pwi tòotù-bà, â wà pwina é nao gòroigé jii wâ§, âna o càcaa pâri ma é tò naa na wâ, nau popa cè jè muru. Â wà pwina é wakè na ê na aupwanapô, âna o càcaa pâri ma é bwaa wâjué côwâ naa jaaé. ³² Â guwà niimiri ê pwina é tèepaa naa goo wâdà Lota, [na ia é niâ wâjué côwâ. Ba ia tiàué ma wà tâpé Sodoma].

³³ «Ba wà pwina nûmee na é wéaari ê wâro kêe, âna ée mwa tubatiàu. Â wà pwina é panuâ ê wâro kêe, âna wà pwiibà, âna ée udò [â o tâa têe ê *âji wâro]. ³⁴ Na go o mwa wâjué côwâ, [â go mwa popa tèpa âboro kôo]. Ba gée goo wà tupédu âboro cèna ru puu na caapwi naditârawâ, âna o popa pwi jèpwi, â o naaco pwi jèpwi. ³⁵ Â gée goo du ilàri cèna ru tòbiti blé naima, âna o popa tô jèpwi, â é tâ tâa tô jèpwi.

{ ³⁶ «Â gée goo wà tupédu âboro cèna ru wakè na aupwanapô, âna o popa pwi jèpwi, â é tâ tâa pwi jèpwi.} »

³⁷ [Una rà têre ê popai bëepwiri] wà tèpa câmu kêe, â rà tawèerié pâ: «Gona wiidà na o mwa tèepaa pwiri, co Pwi Ukai?»

Â é tòpi târa pâ: «[Guwà tacî, â guwà côo pâ câmu kêe. Ba pwacèwii na jè mu ina pâ]: “Wâna é tâ tabéaa wê bwaooré*», âna é wêê ê macii bà.”»

18

Tô dàpwà na é tâ ila taaci

17:31 Mataio 24.17-18 § **17:31** Nao gòroigé jii wâ—Grec: Tâa gòrowâ. Côo Mataio 24.17. **17:33** Luka 9.24 * **17:37** Bwaooré (é, bwaawâré)—Aigle pêcheur (ici pour aigle).

¹ É ina ê ucina bëeni wà Iésu tà tèpa *câmu kêe, ba na é paari tara pâ, wâdé na jè ciburà pwapwicîri, â jè cibwaa nama oratâjè. ²⁻³ Â é ina tara pâ:

«É mwa tâa wà tô jè dàpwà* [na ticè kêe]. Â, na jè tòotù, â é pâra dari pwi jè a pitèimuru, [pwi âboro na dau imaina] nau ilari jiié pâ, na é tèi pwi jè âboro na ia é pwa na èpâ têe. Â é ina têe wà tôoni pâ: “Pwi ukai, gâ pitu tô!”

«Éco na wà pwi a pitèimuru, âna câé caa pwi a papwicîri wà Pwiduée, â câé caa papwicîri tèpa âboro mwara. ⁴⁻⁵ Â tautêe, â é pawâjuépiri wà tô dàpwà†. Éco na é ciburà medarié diri pâ tòotù wà tôoni, tiagoro na ée mwa têreê.

«Â nabwé, â é pi-iná têe wà pwi a pitèimuru pâ: “Auwa! Po dau oratôo goo wà tôoni! Ticè cèna go côo naa goo Pwiduée. Â ticè cèna go côo naa goo tèpa nari âboro na pwacèwii tôoni. Éco na go o jèe naa têe tarù, ba na o câé mwa caa me nau ciburà iluurio.”»

⁶ Â é ina mwara wà Pwi Ukai Iésu pâ: «Guwà jèe côo cai ê pwina tèepaa! ⁷ É pitu têe wà pwi a pitèimuru bëepwiri na é èpâ. Â gona wà Pwiduée, âna o câé caa têre tèpa âboro kêe, ma pitu tara, wiàna rà todèe ûna ne ma pwaa? ⁸ Akaé! É nye nama têre dàra wài. Éco na, ûna go o mwa wâjué cônâ [naani góropuu] wâgo *Pwina naârî âboro, â gona go bwaa pâmari tèpa âboro na rà cèikî?»

^{18:1} Kolosé 4.2; 1 Tésalonika 5.17 * ^{18:2-3} É mwa tâa wà tô jè dàpwà... Grec: Pwa pwi jè apitèimuru...Pwa mwara tô jè dàpwà.

† ^{18:4-5} 1re phrase—Grec: Jèe góiri na tautêe.

Pwi Farasaio ma pwi a tò mwani wâripû

9 Pwa pàra tèpa âboro na rà niimiri pâ rà *tàrù na ara Pwiduée, â rà pitaurèe goo wà pàra tòpé. É ina jè ucina wà Iésu, ba kàra:

10 «Ru mwa tâa wà tupédu ârailu âboro. É pwi *Farasaio pwi jèpwi—[pwi a ciburà pwapwicîri tà Pwiduée]. Â é pwi a *tò mwani wâripû pwi jèpwi—[pwi a pwa tûâ goro ê mwani wâripû]. Â, na jè tòotù, â ru pâra nau pwapwicîri na *Wâra pwapwicîri.

11 «Â é cimadò wà pwi Farasaio, â é ina naa na pwâranümee pâ: “Pwiduée kôo, go ipwaolé tâgà, ba câgo caa wàra pàra tòpé, na èpà ê wâro kàra. Ba càra caa *tàrù, â rà tèpa mura, â rà tèpa piwâmi pa wâdàra. Â câgo caa wàrapwiri! Â go ipwaolé tâgà, ba câgo caa wàra pwi a tò mwani wâripû bèeni.

12 Â [go pâra wiâra bwàti ê naèà kâra pwapwicîri. Ba] go mu naaco ê utimuru na jè ji pâara, ba na go pwapwicîri tâgà‡, naa na ârailu tòotù, naa na nadàpàra pwapwicîri. Â go tòpò tâgà caapwi ére gée goro 10, gée goro ê ârawakè kôo.”

13 «Â napwa naa goo wà i pwi a tò mwani wâripû, âna càcaa pâri ma é tagòtùé dò naa napwéretòotù, na é pwapwicîri. Â é cùu ê nawââê ba é ipakîrié, â é ina tà Pwiduée pâ: “Pwiduée wée, gà meaario! Ba go pwi âboro èpà.”»

14 Â é ina wà Iésu pâ: «Gona wàilàapà gée goo tupédu âboro bëepwiri, na é nama wâdé

18:12 Ésaïe 58.2-3; Mataio 23.23 ‡ **18:12** Go mu naaco ê utimuru... Go ipwanya (jeûner). **18:13** Psalme 51.3 **18:14**

Mataio 23.12

pwâranüümee wà Pwiduée? Wàilàapà na é târù na araé? Nye wàco pwi a tò mwani wâripû, â càcaa wà pwi Farasaio. Ba wà pwina é ipwamainaê, âna o naaaê boo. Â wà pwina é ipakîriê, âna o naaaê too.»

É pwényunuâari nyi nari èpo

Mataio 19.13-15; Maréko 10.13-16

¹⁵ [Na jè tòotù, âna] rà medari Iésu wà pàra tèpa âboro. Â rà pame têe ê nyi nari èpo kàra, ba na é tu naa goorà, [ma é *pwényunuâarirà]. Êco na wà tèpa câmu kêe, âna rà pwa tèpa âboro, ma pacoorà.

¹⁶ Êco na é ina târa wà Iésu pâ: «Guwà naaco nyi tèpa nari èpo, ma rà medario! Guwà cibwaa pacoorà! Ba ê *Mwaciri kà Pwiduée, âna o kâra ê pâ âboro na rà wàra ê nyi nari èpo. ¹⁷ Üu, âjupâra ê pwina go ina tâwà pâ: Wà pwi âboro na câé caa tòpi ê Mwaciri kà Pwiduée pwacèwii ê nari èpo, âna wà pwiiybà, âna o pwacoé têe ma é tò naa na.»

Pwi âboro na po dau pwa neemuruê

Mataio 19.16-30; Maréko 10.17-31

¹⁸ Wà pwi jè a pitûâ [kâra ê pwapwicîri] kà tèpa *Juif, âna é tawèeri Iésu pâ: «Pwi a pwa pupûra, gà nye dau pwi âboro wâdé kaa. O dà cène go pwa, ma o tâa tôô ê *wâro dàra góori jaa Pwiduée?»

¹⁹ Â é tòpi têe wà Iésu pâ: «Gona cina gà ina gooò pâ, go pwi âboro wâdé? [Âjupâra pai ina'gà.] Ba nye ticè pwi âboro na wâdé; â nye caapwi co-wà Pwiduée. ²⁰ [Â napwa naa goo ê pai tawèeri'gà, âna] gà tâmogòori bwàti ê pâ *Naèà:

Gà cibwaa toomura (gà cibwaa cîâa jii tô wâdâgà,
é, wà pwi éagà);
Gà cibwaa tétâmwara âboro;
Gà cibwaa mura;
Gà cibwaa ina cè popai na pwâ, naa goo cè pâra
âboro\$;
Gà papwicîri du nyaa ma caa'gà.»

*Exode
20.12-16*

21 Â é tòpi têe wà pwi âboro-bâ pâ: «Üu kaa, go jèe
pitêre dàra kaa pâ pwiibâ gée na aukîri kôo.»

22 Â é ina têe wà Iésu pâ: «Gà têre, nye caapwi
co jè muru, na bwaa tiâu jiigà. Wàéni: À pâra,
â gà nye icuri kaa diri ê pâ neemurugà, â gà naa
ê mwani wâri wèe tà tâpé na ticè kâra. Ba na
wàrapwiri, âna o pwa cè wâdé'gà naa jaa Pwiduée.
Â gà me wiâô!»

23 Éco na é po dau pikîri wà pwini, ba po dau pwa
neemuruê.

24 Â é niâ wiâê wà Iésu, [na é gére pâra]. Â é ina tà
tèpa câmu kêe pâ: «Guwà côo, wà tâpé na dau pwa
neemururà, âna dau pwacoé târa, na rà tò naa na
Mwaciri kà Pwiduée!

25 «Gona ê kaamela*, âna pâri ma é tò na ê pwêe
goro kaju? Bwa, pwacoé! Â go ina tâwà pâ: Wà pwi
âboro na pwa neemuruê, âna mwa nye dau pwacoé
têe awé, ma é tò naa na Mwaciri kà Pwiduée.»

§ **18:20** À pwi ina tâpé naa na aupitèimuru. * **18:25** Kaamela—Chameau. Pai
ina wèe ni pâ, ê macii na po dau maina. (Côo Mataio 19.24.)

26 Â rà mwa nye dau pò kaa, tâpé na rà têreê, â rà nye ina pâ: «A? Â gona wàilàapà cè pwina o pâriê ma é udò [ma tâa têe ê *âjî wâro]?»

27 Â é tòpi târa pâ: «Ê pwina pwacoé tà pwi âboro na é pwa, âna pâri wà Pwiduée.»

28 Â é ina têe wà Pétéru pâ: «Gà côo, wàibà, âna bà jèe nye po panuâ diri, ba na bà pâra wiâgà!»

29 Â é ina târa wà Iésu pâ: «Wàépwiri. Â go ina tâwà è âjupâra pâ: Wâru tâpé na rà o mwa panuâ è pwârawâ kâra[†], ba na rà piénawéna kâra è Mwaciri kâ Pwiduée. Â rà o panuâ pâ wâdàra ma pâ èpo kâra, ma du nyaa ma caa kâra ma wà tèpa aéjii kâra, [ba na rà pâra wiâô. Èco na go ina pâ: Wà tâpé na rà wàrapwiri] **30** âna rà mwa tòpi tapoo nabà, cè muru na piwéna, na dau maina ma dau wâru. Â gée na càùé, â rà mwa tòpi ê wâro dàra góiri jaa Pwiduée.»

*É jèu ina pai bà ma wâro côwâ kêe
Mataio 20.17-19; Maréko 10.32-34*

31 Càcaa góiri ê pai tèepaa dò naa *Iérusaléma kâ Iésu ma wà tèpa câmu kêe. Â é poparà iti, ba na é patûrarà goro pâ muru na o jèe tèepaa têe. Â é ina târa pâ: «Wà tèpa *péproféta biu, âna wâru pâ popai na rà wii naa gooò, wâgo Pwina naíri âboro. Â guwâ côo, naa Iérusaléma, âna o jèe cau coo diri.

32 «Ba o jèe panuâô tâ tâpé na càra caa tèpa Juif. Â rà o pitauree gooò, ma tubaèpà tôo, ma èdurio, **33** ma pâdio goro ubati. Â rà o nama go bà. Â, naa

[†] **18:29** Wâru tâpé na rà o mwa panuâ è pwârawâ kâra... Grec: Wiàna pwi jè âboro... **18:31** Luka 24.44 **18:32** Luka 9.22,44

na béâracié kâra tòtotù gée na càùé, âna go o mwa wâro cônwâ gée na aubâ.»

34 Éco na càra caa tâmogòori ê pwina é ina wà tèpa câmu kêe—wiàna ji caapwi popai. Ba naapwàniri jiirà ê pai ina wèe ma autâmogòori goo.

*É nama wâdé cônwâ pwi a bwi
Mataio 20.29-34; Maréko 10.46-52*

35 [Rà bwaa nye gére pâra naa Iérusaléma wà Iésu ma wà tèpa câmu kêe.] Â rà tèepaa pâ naa Iériko. Â [wâru mwara tèpa âboro na rà gére pâra wiâê. Â naa na autò goro ê pwi village-bâ, âna] pwa pwi jè a bwi, na é tâ tâa bâra naigé, âna é gére ila, ba pwi a ticè kêe.

36 Úna é têre ê pwâratûra kâra diri pâ âboro na rà pâra wiâ Iésu, â é ina târa pâ: «Wànau, co tâpéebà?»

37 Â rà tòpi têe pâ é gére paé wà Iésu, pwi âboro gée Nazareth.

38 Â é nye tâ tomara too pâ: «Iésu, *Pwina naï Davita, gà meaario, â gà pitu tôo!»

39 Wà tâpé na rà pâbéaa kâ Iésu, âna rà kànariê, ba na rà pacooé.

Êco na é mwa nye dau to too kaa burà ina pâ: «Pwina naï Davita, gà meaario, â gà pitu tôo!»

40 Â é tâpo coo wà Iésu, â é ina târa pâ, na rà popaé medarié. Â é ina têe pâ: **41** «Dà cè pwina nümagà goo? Dà cène pâri ma go pwa ba kâgà?»

Â é tòpi têe pâ: «Gà pwa ma go niâ ma wàra bâaa, co Pwi Ukai.»

42 Â é ina têe wà Iésu pâ: «Gà niâ cônwâ! À jèe wâdé cônwâ, goo ê cèikî'gà!»

43 Â é jèe nye niâ kaa, wàra béaa. Â é pâra wiâ Iésu, âna é gére pwamaina Pwiduée. Â wà mwara diri tâpé na rà côo pwiri, âna rà cau pwamaina Pwiduée goo!

19

Iésu ma Zakaio

1 É tèepaa pâ naa Iériko wà Iésu, â é gére tapàgà i village-bà. **2** É tâa wê wà pwi âboro na nee Zakaio, na é pwi caa kà tèpa *tò mwani wâripû. É pwi âboro imaina, â dau pwa mwani kêe. **3** Â é imudàra cè pai côo kêe wà Iésu, êco na càcaa pâri, ba ji pwi âboro ûgé. Â po dau wâru pâ âboro na rà cibéaa kêe, [ba na rà me nau côo wà Iésu]. **4** Â é itâa béaa kâra ê pâ âboro, â é too wii jè upwâra, ba na é côo Iésu wiàna é me niboo aranaê.

Nabà âna ju pi-ija naima jaagà

5 Ûna é tèepaa pâ naa jaaé wà Iésu, â é tagòtùé too, â é ina têe pâ: «Pwi ukai Zakaio, gà boo wài gée gò ê upwâra bëepwiri. Â gà wàcî! Ba nabà, âna pâri ma ju pi-ija naima jaagà.»

6 Â é dau ipwâdée wà pwini Zakaio, â é nye tâbâtù boo kaa, â é popa Iésu pâ naa jaaé.

7 Â wà tèpa âboro, âna rà putâmu, â rà ina pâ: «Kaa! Po èpà na é pâra naa jaa pwi âboro èpà * bëepwiri!»

8 Èco na é coo ara Iésu wà Zakaio, â é ina têe pâ: «Têre co Pwi Ukai, go o mwa naa tà tèpa ticè kàra jè

19:7 Luka 15.2 * **19:7** Pwi âboro èpà—Wà tèpa tò mwani, âna wâru pâ mwani na rà mura jii tèpa jènererà. Côo mwara Tò mwani naa na Neeremuru (Vocabulaire) naa pwâadàra tii. **19:8** Exode 21.37; Nombres 5.6–7

ére mwani kôo. Â wiàna go popa ba kôo cè mwani cèna piwéna [jii ê âji wâripû] â go pitôowâri tà pwi âboro cè pwina go mura jiié. Â go o mwa naa têe cèna dau piwéna†.»

9 Â é tòpi têe, na ara tèpa âboro, wà Iésu pâ: «Wà Pwiduée, âna é pa-udògà‡, bau ê pwârawâ'gà! Ba [gà paari pâ] gà pwi âji gòobàra *Abéraama! **10** Ba é cùruo me wà Pwiduée, wâgo *Pwina naîri âboro, ba na go mudà tâpé na rà imwüru pwacèwiigà. Â go mwa pa-udòrà, [ma naa târa ê *âji wâro].»

*Ucina goo tèpa âracié ênawéna
Mataio 25.14-30*

11 Wâru pâ âboro na rà gére tâmaari ê pwâratùra kà Iésu. Â é ina târa ê ucina, [ba na rà tâmogòori ê âji pai pwa goo ê pai tèepaa kâra *Mwaciri kà Pwiduée]. Ba é tâmwünyabweri *Iérusaléma, â rà niimiri pâ pwiri ée jèe tòpò ê Mwaciri, ûna é tò naa na ville. **12** Â é ina târa pâ:

«É mwa tâa wà pwi jè âboro gée na jè wâao na imaina. [Â rà mwa todèe, ba na ée pwi ukai naa napô kêe.] Â é mwa pwabwàti pai pâra kêe, naa na jè napô na wâiti, ba na é [côo pwi ukai maina naawê, ma] tòpi pwâra ukai kêe. **13** Â é todà tèpa 10 ênawéna kêe. Â é jèpa ipâdi târa jèpa mwani na wâru§, â é ina târa pâ: “Guwà wakèri i mwani kàwà

† **19:8** Cèna dau piwéna—Grec: 4 fois. **19:9** Luka 13.16; Apostolo 16.31 ‡ **19:9** Pa-udògà—Rà ina mwara wà tèpa ijiao pâ: Pa-udòwà gée goo na rà wâru (wâé ma pwârawâ kêe). **19:10** Luka 15.4; Ioane 3.17; 1 Timotéo 1.15 § **19:13** Mwani na wâru—Grec: 10 mines. Pai ina wèe pâ, caapwi *mine* jècaa. Caapwi *mine*, âna wâri pwi caapwi âboro naa na 3-4 parui.

ba na o piwâru too—guwà wakèri tiagoro cè tòotù na go mwa wâjué me côwâ!” ¹⁴ [Â nabwé, â é pâra, ba na é tòpi pwâra ukai kêe.]

«Éco na wâru tâpé naa napô kêe na rà èpârié, â rà cùru tèpa âboro wiâîê, naa na napô na é pâra naawê, ba na rà ina [tà pwi ukai maina] pâ: “Tàutâbâ goo pwi âboro bëeni! Tàutâbâ na é pwi ukai kâbâ.”

Wâdé ba gâ pwi a wakè bwâti!

¹⁵ «É jèe nye nama é pwi ukai. Â nabwé, â é jèe nye wâjué côwâ. Â é todà me tèpa ênawéna kêe, na ia é pâdi târa i mwani kêe, ba na é côo cè pwina piwéna gée goo. ¹⁶ Â wà pwi jèpwi gée goorà, âna é tòpi têe pâ: “Pwi ukai, wàéni i caapwi miliô mwani* na gâ naa tôo. Â wàéni mwara 10 miliô na go naa dòme!”

¹⁷ «Â é ina têe i pwi ukai pâ: “Po dau wâdé, ba gâ pwi a wakè bwâti. Ba gâ pitêre dàra, naa na nyi muru na kîri, â [go mwa naa tâgâ ê pumara wakè'gâ. Wàéni]: Gà mwa pwi kupénoo kôo, naa na pâ 10 ville!”

¹⁸ «Â é me wà pwi jè ênawéna, â é ina tâ pwi ukai kêe pâ: “Pwi ukai, wàéni i caapwi miliô na gâ naa tôo. Â wàéni mwara 5 miliô na go naa dòme!”

¹⁹ «Â é ina têe i pwi ukai pâ: “Wâdé! [Wàéni ê pumara wakè'gâ]: Gà mwa pwi kupénoo kôo naa na pâ 5 ville!”»

Gâ pwi ênawéna na èpâ!

* **19:16** Caapwi miliô mwani—Grec: Caapwi *mine*. Ipaiwà naa na nee tii 18. (Côo note goo nee tii 13.) **19:17** Luka 16.10

20 «Â nabwé, â é me wà pwi jèpwi, â é ina têe pâ: “Au, pwi ukai, gà popa cônâ i mwani'gà. Â [nye ticè mwani na go naa dòme, ba] go nye tà naapwàniri, **21** ba wâgotô [na go tubatiàu]. Ba [go nye tâmogòori pâ] gà pwi a putàmu [naa goo tâpé na càra caa wakè bwàti]. Ba gà pwi a piûnyari ê ârawakè na câgà caa câmi, â gà panaimari ê pwina câgà caa wakèri.”

22 «Â é tòpi têe wà i pwi ukai kée pâ: “Ò! Pwiini! Gà pwi ênawéna èpà! Gà pitòtigà cônâ goro ê pwina gà ina! Wànau, [gà ina pâ] gà tâmogòori pâ, go pwi a putàmu naa goo tâpé na càra caa wakè bwàti? Â gà tâmogòori pâ, go piûnyari ê pwina cágó caa câmi, â go panaimari ê pwina cágó caa wakèri? **23** Â gorodà na câgà caa tòpò naa na cè wâra mwani i mwani kôo?! Ba wiàna gà gére wàrapwiri, â pwiri go o mwa gére pa cônâ géé na wâra mwani, bau cè naîê†!”

24 «Â é ina tà tèpa pwàliici kée‡, wà i pwi ukai pâ: “Popa jiié i mwani bëepwiri, â guwà naa tà pwi ênawéna na ia wâru mwani kêe!”

O jèu âjagò cônâ tà pwi a wakè bwàti

25 «Êco na rà tòpi têe pâ: “Jèe po dau pâra na wâru mwani kà pwiiibà!”

26 «Â é ina târa wà pwi ukai pâ: “Guwà côo, [é wakèri bwàti i pwi ia naa têe, ba na pwa cè naîê.] Â wà pwina jèe pwa têe, âna o jèu âjagò têe cônâ. Â wà pwina kíri ê pwina tà têe, âna o nye dàgòtù jiié

† **19:23** Mwani; Naîê—L'argent; Son intérêt. Rà ina mwara wà tèpa ijiao pâ: Mwani bëreè. ‡ **19:24** Tèpa pwàliici kée—Grec: Tâpé na rà tâa wê. **19:26** Mataio 13.12; Luka 8.18

côwâ ê ji dàramuru na tà têe. ²⁷ Â ni, na wâpà tèpa âboro na rà cicarao, â tautàra na go pwi ukai kàra? Guwà tâjûrurà, â guwà poparà me naani. Â guwà tétàmwararà na arao!” [Nabwé naawê!]»

*É tò naa Iérusaléma wà Iésu
Mataio 21.1-17; Maréko 11.1-19; Ioane 12.12-19*

²⁸ Una é ina diri ê ucina bèepwiri wà Iésu, â é tabiié, â é coo gòobàra ê naigé kêe pâ naa Iérusaléma. Â rà pwicò kêe wà tèpa *câmu kêe. ²⁹ Â rà tèepaa mwünyabweri Bétani, ma wâ Bethfagé, du village na ru tâa goro jènere ê górojaa Élaio§.

Â é panuâ pâ ê tupédu a câmu kêe wà Iésu, ³⁰ â é ina taru pâ: «Gàu pâra naa na village bèepwiri, tâa béaa kâjè. Â gàu o pâmari naawê, ê ji nari buriko, na tòoé goro otâpwe, na bwaa nye ticè âboro cèna mu caa tâa góé. Â gàu tipié, â gàu popaé me naani. ³¹ Â wiàna rà tawèeri pâ: “Gorodà na gàu tipié?” â gàu tòpi taru pâ, “Bu popaé pâdari Pwi Ukai.”»

³² Â ru pâra, â ru pâmari i nari buriko, pwacèwii na ia é ina taru.

³³ Una ru gére tipié, â wà tèpa apooé, âna rà ina taru pâ: «Gorodà na gàu tipi ê pwi nari buriko bèepwiri?»

³⁴ Â ru tòpi taru pâ: «É ina tâbu pwi ukai pâ, na bu popaé pâdarié, ba pwa wakè kêe.»

³⁵ Â ru popa me i nari buriko dari Iésu. Â ru tòpò pâ ârabwée, naa góro càùé, â rà nama é tâa góé wà Iésu.

Rà pwamainaê tèpa âboro

§ **19:29** Górojaa Élaio—Mont des Oliviers.

36 É tâa gò pâ i buriko, [naa Iérusaléma] wà Iésu. Â wâru ê pâ âboro, na rà pòpwara béaa kêe naa gòro naigé ê pâ ârabwée kàra, [ba na rà pwamainaê]. **37** Â rà tèepaa naa na pwi ére, na i naigé, âna é tapoo boo gée gò i gòrojaa Élaio, â é boo dàra Iérusaléma. Â wà diri tèpa âboro na rà gére pâra wiâ Iésu, âna rà tapoo uu too ma pwamaina Pwiduée. Â rà picâdirié gée goro diri ê pâ câmu kâra pâtâmee, na dau muugère, na ia rà jèe côo na é pwa. **38** Â rà cau tomara too pâ:

«Cidòri nyuâa Pwi Ukai bène!
 É me na nee Pwiduée,
 nee Pwi Ukai maina!
 Pinaanapô ma ipwamaina
 wânidò napwéretôotù;
 Cidòri ma tòbuari
 naa na autâa kêe!»

39 Éco na wà pâra tèpa *Farasaio na rà tâa wê, âna rà pwa Iésu, â rà ina têe pâ: «Pwiini, [dau càcaa wâdé ê pwina rà ina wà tèpa béegà bène. Â] gâ ina târa pâ rà târi pwârâ!»

40 Â é tòpi târa pâ: «Wiàna pâri ma târi pwârâ, â rà o pwamaina Pwiduée ê pâ atü bène!»

É imuru Iérusaléma

41 É pâmwyenyabweri Iérusaléma wà Iésu, â ûna é côo i ville na coo béaa kêe, â é imuruê. **42** Â é ina pâ: «Au! Wârico! Ico Iérusaléma, dau nûmoo na wâgâ mwara, âna gâ pâmari ê pinaanapô nabà. Éco na tautâgâ, â o càcaa mwa caa pâri ma tèepaa nabâni!

⁴³ Ba o càcaa góiri, â rà o mwa tèepaa medarigà tèpa pièpàrigà. Â rà o cibèepigà ma cuwârigà, naa na diri ê pâ ére. Rà o pwa bëepigà pâ auba wâragu*, â rà o ipaa dàgà. ⁴⁴ Â [rà o tédidiri ê auba babé wâri'gà, â] o mwa ticè atü na o mwa pitâagòrâ too wê. Â rà o còogaiwà, ma êdiri tèpa âboro'gà. Wàrapwiri ba câgà caa côoinari ê pwi pàara na é medarigà na, wà Pwiduée, ba na é pa-udògà.»

É pacòobé tèpa pi-icu

⁴⁵ [Rà tèepaa pâ naa Iérusaléma, â] é tò wà Iésu naa na *Wâra pwapwicîri. Â é pacòobé tèpa gére pwa jèna†, gée na [gòroigé kâra] Wâra pwapwicîri.

⁴⁶ Â é ina târa pâ: «É ina wà Pwiduée naa na *Tii Pwicîri, pâ: *O mwa ina goo è wâ kôo pâ, wâ târa pwapwicîri.* *Ésaïe 56.7* Éco na wâguwà, âna guwà gére pwa ma aucârù kà tèpa mura!»

⁴⁷ Gée na càùé, â wà Iésu, âna é pacâmuri tèpa âboro, naa na Wâra pwapwicîri, na diri pâ tòotù. Napwa naa goo wà tèpa caa kà tèpa pwa *ârapwaailò, ma wà tèpa *dotée goro ê Naèà, ma wà tèpa pitûâ [kà tèpa Juif] âna rà tapoo mudàra cè pai pwa wèe, ba na rà tétàmwereê. ⁴⁸ Éco na càra caa pâmari, ba po dau wâru tèpa âboro, na rà câdiri ê pâ popai na é pacâmurirà goo.

20

Dà târù na é wakè goo wà Iésu?
Mataio 21.23-27; Maréko 11.27-33

* **19:43** Wâragu—Refuge. **19:44** Luka 21.6 † **19:45** Côte note goo Mataio 21.12. **19:47** Luka 21.37

¹ Wà Iésu, âna é pacâmuri tèpa âboro naa na *Wâra pwapwicîri, â é picémara târa ê *Picémara Wâdé.

Na jè tòotù, ûna é gére wârapwiri, â rà me burèe wà pârâ tèpa caa kâ tèpa pwa *ârapwaailò, ma wà tèpa *dotée goro ê Naèà, ma wà tèpa pitûâ.

² Â rà tawèerié pâ: «Pwiini, wâilàapà na naa târù tâgà, ma gâ pwa ê pâ muru bëepwiri? Wâilàapà na cùrugà?»

³ Â é ina târa pâ: «Go bwaa nama tawèeriwà, goro ji caapwi muru. Wâéni: ⁴ Wâilàapà na naa târù tà Ioane ma é *piupwaa? Wà Pwiduée, é, wà tèpa âboro?»

⁵ Â rà dau pitûra goo, â rà pi-inâ târa pâ: «Wiàna jè tòpi têe pâ: “Târù gée jaa wà Pwiduée” â ée mwa ina tâjè pâ: “Â gorodà na câguwà caa cèikî naa goo ê pwina é ina tâwà wà Ioane?” ⁶ Â wiàna jè tòpi têe pâ: “Târù gée jaa tèpa âboro” â rà o péa èijè goro atü wà tèpa âboro. Ba rà cau cèikî ba gòò pâ wà Ioane âna é pwi *péroféta, [na é fame ê popai gée jaa wà Pwiduée].»

⁷ Â êkaa, na rà tòpi tà Iésu pâ: «Îi, câbà caa tâmogòori.»

⁸ Â é ina târa pâ: «Â wâgo mwara, âna o câgo caa ina tâwà, wâilàapà na naa târù tôô ma go pwa ê pwina go pwa.»

Ucina naa goo tèpa wéaari nadipâa

Mataio 21.33-46; Maréko 12.1-12

⁹ Wà Iésu, âna é piwiâ tà tèpa âboro ê ucina bëeni: «É mwa tâa wà pwi jè âboro. É mwa câmi jè nadipâa. Â nabwé, â [é niimiri pâ é pâra nau

ipokâa naa jè napô. Â] é wâri pàra tèpa âboro, ba na rà wéaari i na aupwanapô kêe. Â é pâra, â tâpo góiri pai tâa kêe naa napô bëepwiri. ¹⁰ [Paé pâ parui, paé, paé, paé...] tèepaa naa na pàara na jè pétâ pwâra dipâa na. Â é panuâ pâ pwi jè âboro kîri kêe, ba na é tòpi jii tèpa wéaari nadipâa cè kêe gée goro ê piûnya. Éco na rà pâdié, â rà panuâê pâ côwâ, â nye ticè cèna rà naa têe.

¹¹ «Â géewê, â é panuâ me côwâ pwi jè âboro kîri kêe. Â rà èié mwara, â rà pé pidurié. Â rà panuâê pâ côwâ, â nye ticè cèna rà naa têe. ¹² Â nabwé, â é panuâ pâ mwara ê pwi békâracié kà tèpa âboro kîri kêe, â rà tanooriê, â rà tü têe.

¹³ «Â nabwé, â é pi-inâ têe wà pwi apooro nadipâa pâ: “Dà cèna go o mwa pwa? Go o mwa panuâ pâ pwi âji naîô, na dau wânümoo gooé. Ba pwiri rà o mwa tòimiriê.”

¹⁴ «Éco na, ûna rà cônê wà tèpa âboro èpâ bëepwiri, â rà pitérerà, â rà ina pâ: “Guwà cô, wâé kaa ni wà pwi ia ée mwa pwi apooro i na aupwanapô, na cè jè tòotù. Wâdé na jè tétâmwereê cawi, ba na o mwa tâ kâjè i na aupwanapô!”

¹⁵ «Â rà dàtié còobé jii i na aupwanapô. Â rà tétâmwereê.»

Â wà Iésu, âna é tawèeri tâpé na rà gére têreê, pâ: «Â o dà cèna ée pwa wà pwi apooro i nadipâa? ¹⁶ Ée mwa po me wâé, â ée mwa nama tétâmwara i tèpa wéaari wàra i na aupwanapô. Â ée mwa caa naa ê nadipâa bëepwiri tâ pàra tâpé, ba na rà wéaari. Nabwé!»

Êco na wà tâpé na rà gérê têre ê ucina bèepwiri, âna rà pò, â rà ina pâ: «Bwa! Pwacoé! O càcaa wàrapwiri!»

17 Â é niârirà wà Iésu, â é tòpi târa pâ: «Guwà jèe niimiri cai i pwi ia wii naa na Tii Pwicîri pâ:

*I pwi atü na rà tétâjii
wà tèpa ba wâ,
âna nye wâé kaa pwiri,
i âji êkêel!
[Tâutâra goo
pwi ò kâra wâao!]»*

Psaume 118.22

18 «Wiàna é tûu cè pwi jè âboro naa góro pwi atü-bà, â o tadiridiri ê naiié. Â wiàna é tûu i pwi atü-bà naa góro pwi jè âboro, â é câgagaié.»

*Wâripû kà tèpa Roma
Mataio 22.15-22; Maréko 12.13-17*

19-20 Wà tèpa dotée goro ê Naèà, ma wà tèpa caa kà tèpa pwa ârapwaailò, âna rà tâmogòori pâ é tâgérê pwa ucina wà Iésu naa goorà. Â dau nümarà na rà tâjûrué wài, ba na rà icurié tà pwi kupénoo kà tèpa *Roma. Êco na wâgotâra, gée goo na wâru tèpa âboro na rà wâdéarié, â rà naaê. Â rà gérê piwéaa gooé.

Na jè tòotù, â rà panuâ pâdarié tèpa âboro, ba na rà tawèerié goo pâra muru. Â wàilà, âna rà ina têe pâ, nümarà na rà tâmogòori ê âjupâra. Êco na rà mudàra cè pai pitòtié, naa na pai tòpi kêe târa.

21 Wàéni pwâra pitùra kàra ma wàé: «Pwi a pwa pupûra, bà nye tâmogòori pâ, gà ina ê âjupâra, â cágâ caa ipwaké goro âboro. Ba gâ nye picémara ba târù diri ê pâ muru na nüma Pwiduée na bà pwa. **22** Â êkaa, na nümbà na bà tawèerigà pâ: Pwiri wâdé* na jè wâripû† tà pwi ukai kà tèpa Roma? É, o càcaa wâdé?»

23 Éco na é tâmogòori ji ipwa tûâ kàra wà Iésu. Â é ina târa pâ: **24** «Paari tôô ê jè mwani atü. Naporomee î ma nee î, na wâgòro ê mwani bëeni?»

Â rà tòpi têe pâ: «Kà pwi ukai kà tèpa Roma.»

25 Â é ina târa wà Iésu pâ: «Â jèe wâdé, guwà pitôowâri tà pwi ukai ê pwina kêe; â guwà pitôowâri tà Pwiduée ê pwina kà Pwiduée.»

26 Â rà po dau pò goo ê pai tòpi kêe, ba càcaa pâri ma rà pwa tûâ têe na ara tèpa âboro. Â nye ticè cèna rà tòpi têe goo.

Pai o wâro cônâ kà tèpa bà

Mataio 22.23-33; Maréko 12.18-27

27 Napwa naa goo wà tèpa *Sadukaio, [jè ditâra pwapwicîri kà tèpa *Juif] âna càra caa cèikí pâ, rà o wâro cônâ wà tèpa bà. Â wà pâra tâpé gée goorà, âna rà medari Iésu. [Â târa ma rà paari pâ rà âjupâra] â rà tawèerié pâ: **28** «Ico pwi a pwa pupûra, é jèe wii tâjè wà *Moosé naa na ê *Naëà pâ: *Wiàna é bà wà pwi âboro, na ticè èpo kêe, â wâdé na é popa tô dàpwà kêe wà pwi jiié, ma ru piéa. Deutéronome 25.5* Â, na wàrapwiri, â é naa cè gòobàra pwi a bà.

* **20:22** Pwiri wâdé... é, Pwiri pwa târù kâjè. Pwiri rà ina ê Naëà kâra Wâra pwapwicîri kà tèpa Juif. † **20:22** Wâripû—Impôt.

²⁹ «Â wâdé. Êco na gà jèe niimiri cai ni: Pwa tèpa 7 aéjii. Â é piéa wà pwina ciàra, êco na é bà, â nye ticè èpo kêe. ³⁰ Â pwi a pâ wê, âna ru piéa ma tô dàpwà, êco na é bà mwara wà pwini, â nye ticè èpo kàru. ³¹ Â wà pwi béâracié, âna ipaiwà. Â wàrapwiri naa goo wà tèpa 7 aéjii bëepwiri. Ba rà cau bà, â nye ticè èpo kàra. ³² Â gée na càùrà diri, â é mwa bàra bà wà i tô ilàri. ³³ [Gà ina pâ] rà o mwa wâro côwâ wà tèpa bà, na jè tòotù. Â wiàna wàrapwiri, â wàilàapà narà, na o pwi éa tô ilàri-bà, na tòotù bëepwiri? Ba rà nye cau tèpa éaé diri! Â?! Gà tòpi cai!»

Pai tòpi kà Iésu

³⁴ É tòpi tàra wà Iésu pâ: «[Guwà pitanami.] Ba jè piéa co naa na pàara bëeni na jè bwaa wâro naa gòropuu. ³⁵⁻³⁶ Â o càcaa wàrapwiri naa na pàara noowê. Ba wà Pwiduée, âna ée mwa pitòrigari tèpa naîè–tápé na é niimiri pâ pâri ma rà picaatâa ma wâé. Â nye wàilà kaa na ée mwa pawârorà côwâ gée na aubà, â rà o pwacèwii tèpa *angela kêe. Ba o càra mwa caa bà côwâ. Â o càra mwa caa piéa côwâ.

³⁷ «[Guwà tawèerio] naa goo ê pai wâro côwâ gée na aubà. Â gona câguwà caa tâmogòori ê pwina é ina wà Moosé? Ba é pwa jèkutâ [naa na é tii kêe] goro i ji na nari upwâra, na ia tòò gò i ânye. Ba é ina goo Pwi Ukai Pwiduée pâ, é *Pwiduée kà *Abéraama, ma Isaaka, ma Iakobo.* *Exode*
^{3.6} ³⁸ [Pai ina wèe pâ] rà nye cau tàgére *wâro jaa Pwiduée! Ba wà Pwiduée, âna câé caa Pwiduée kà tèpa bà, â é Pwiduée kà tâpé na rà wâro.»

*Pai tòpi kēe tà tèpa dotée goro Naèà
Mataio 22.41-23.12; Maréko 12.35-40*

³⁹ Wà pàra tèpa dotée goro ê Naèà, âna rà têre ê pwina é ina wà Iésu tà tèpa Sadukaio, â rà ina têe pâ: «Aipaal! Nye dau wâdé kaa ê pai tòpi'gà, co pwi a pwa pupûra!» ⁴⁰ Ba ipwacoé târa, na rà tawèeri wà Iésu goo cè pàra muru.

⁴¹ Â é ina târa pâ: «Gorodà na rà ina wà tèpa âboro pâ, wà pwi *Mesia, [pwi ukai na guwà tapaciê] âna é pwi âboro kîri jii *Davita, gée goo na é pwi gòobèreè co‡?»

Dau pwamuru naa goo pwi Mesia

⁴²⁻⁴³ «Bwa, càcaa wàrapwiri, ba nye wà Davita kaa, na é ina naa na tii Salamo, pâ:

*Popai kà Pwi Ukai,
Pwi Ukai Pwiduée
na é patùra Pwi Ukai kôo:
“Gà me ma gà tâa ni.
Tâa ni góro îô étò.
[Go naa tâgà ê pitûâ.
O pwamainagà awé.]
Go nama gà còogai
tèpa ipaa dàgà.”*

Psaume 110.1

⁴⁴ «Ba ûna é ina pâ, *Pwi Ukai kôo*, âna é tâgére ina wà pwi Mesia. Â é paari pâ, wà pwi Mesia, âna pwi âboro na é piwéna jii diri pàra tâpé§!»

‡ **20:41** Grec: «Gorodà na rà ina pâ, wà pwi Mesia, âna é pwina naî Davita?» **20:42-43** Psaume 110.1 § **20:44** Grec: Wà Davita kaa, na é ina gooé pâ ‘Ukai’, â gorodà na é pwina naî?

Cibwaa ipwacèwii tèpa dotée-bà!

⁴⁵ Wâru pâ âboro na rà gére tàmaari ê pwina é ina wà Iésu. Â, na ararà diri, â é ina tà tèpa *câmu kêe pâ: ⁴⁶ «Guwà pwacôoco! Guwà cibwaa pwaduwà kà pàra tèpa dotée goro ê Naèà! Ba dau wâdé târa, na rà pâra na ê pâ ârabwée góri*. Â wâdé târa, na rà nye pwabwàcu târa, ma pwamainarà pâ âboro, naa na diri ê pâ ére aupitapitiri. Â rà nye mudàra taaci ê pâ autâa na tâa béaa, na *wâra pitapitiri, ma naa na pâ na aupi-ija maina. ⁴⁷ Â rà pwa ê pâ nyakâra pwapwicîri [ba na jè o niimiri pâ rà tèpa âboro na rà wâdé]. Éco na, ûna rà gére wàrapwiri, â rà popa diri jii ê pa dàpwà ê pâ muru na tà târa. Â gée goro kaa pwiri, âna o mwa pwa târa ê wârimuru na dau maina jii ê wârimuru kà pàra tâpé.»

21

*Iésu naa na Wâra pwapwicîri
Mataio 24.1-2; Maréko 12.41-13.2*

Tô dàpwà na ticè neemuruê

¹ É tâa na *Wâra pwapwicîri wà Iésu. Â é gére côo tèpa âboro na dau pwa neemururà na rà tòpò mwani târa Wâra pwapwicîri. ² Â é tèepaa me tô jè dàpwà, na piticè neemuruê. Â é naa ji du ârailu nari mwani atü. ³ Â é ina wà Iésu tà tèpa *câmu kêe pâ: «Go ina tâwà ê âjupâra pâ: Wà tô dàpwà bèeni na piticè neemuruê, âna po dau wéna awé ê pwina é tòpò, jii pàra tâpé. ⁴ Ba rà tòpò upûuê (ba ji ére

* **20:46** Ârabwée góri—Naa jaa tèpa Juif biu, âna câmu kà tèpa tàmanga ma tèpa pipapwicîrirà. **21:3** 2 Korénito 8.12

mwani gée goro aumaina goo wârirà). Â, na wàé, âna jèe nye piticè neemuruê kaa. Êco na é nye naa kaa diri ê mwani na o pâri ma é wâro goo.»

O mwa tédidiri Wâra pwapwicîri

⁵ Gée na càùé, â rà picâdiri i Wâra pwapwicîri wà pàrà tèpa âboro, pâ: «Nye dau wâdé kaa ê pâ atü goro ê auba, goo ê pé wâ bëeni! Po dau pwa kaamwa kêe. Â dau muugère pâ cûuê* na rà naa tèpa âboro, ba na uràpâra tà Pwiduée!»

⁶ Â é ina tarâ wà Iésu pâ: «Guwà côo diri pâ pwiiybà? Âna go ina tâwà pâ: O mwa tèepaa ê tòotù na o téura diri. Â o mwa ticè atü na o mwa pitâagòrâ too wê.»

Ê pwina o tèepaa na pwâadèreè

Mataio 24.3-35; Maréko 13.3-31

⁷ Rà tawèeri Iésu wà tèpa câmu kêe pâ: «Ico pwi a pwa pupûra, gà ina tâbâ pâ o wiidà cèna o tèepaa ê pwina gà gére ina. Â o dà cè câmu kêe ma bà o tâmogòori pâ, o jèe tèepaa me ê pwi pâara-bà?»

⁸ Â é ina tarâ pâ: «Guwà ipwacôowà, â guwà cibwaa pwa ma ipa-imwûruwà. Ba o wâru tâpé na rà o tèepaa me, â rà o pa ê neeô. Â rà o ina tâwà pâ: “Wâgo pwi Mesia [na go me gée jaa Pwiduée, na guwà tapaciê]!” â “Jèe wâni ê pâara kô.” Êco na guwà cibwaa pâra wiârâ! ⁹ Wiàna guwà têre jèkutâ goro pâ paa, ma pâ pai èpà wèe ê gòropuu, â guwà cibwaa nama wâgotâwà! Ba o nye mara tèepaa ê pâ pwiiybà, êco na o càcaa pâji pwâadâra gòropuu.»

* **21:5** Cûuê—Décoration. **21:6** Luka 19.44

10 Â é ina mwara wà Iésu pâ: «[Na pwi pàara-bà, â o wâru pâ ipaa pitiri gòropuu: Ba] ê pwi jè Ba, âna ru ipaa ma pwi jè Ba. Â wà pwi jè ukai, âna ru pipaa ma cè pwi jè ukai. **11** Â o gù napuu, na pâ pàra ére gòropuu, â o pâ nau tèepaa ê pâ copwa na maina, ma pâ pwécpa[†]. Â o wâru pâ muru na jè pwùkùru goo, â o wâru pâ câmu kêe, naanidò napwéretòotù.»

O tubaèpà tà tèpa cèikî

12 «Béaa kâra diri pâ pwiibà, âna o dau tubaèpà tàwà, wâguwà tèpa câmu kôo. Ba rà o tâjìruwà, â rà o mwa popawà pâ, naa na pâ *wâra pitapitiri, ma naa na pâ wâra karapuu. Â rà o dàtiwà na ara tèpa kupénoo, ma wà tèpa ukai, gée goro na guwà tèpa âboro kôo. **13** Â, na pwi pàara-bà, âna o naa tàwà, ba na guwà o tèpa *paâjupâraô, na ararà. **14** Â guwà cibwaa dau nünüma ma pidumapiê goro pai tòpi kâwà târa. **15** Ba go o mwa naa tàwà ê pâ popai na guwà o ina, bau ê autâmogòorimuru. Â o càcaa pâri ma rà tòpi tàwà wà tèpa pièpàriwà!

16 «Rà o icuriwà wà du nyaa ma caa kâwà, ma wà tèpa aéjii kâwà, ma wà tèpa jènerewà, ma wà tèpa bëewà, tiagoro na o tétâmwara pàra tâpé gée goowà.

17 Â rà o pièpàriwà gooò diri ê pâ âboro. **18-19** Éco na wà pwina é cimwü, âna ée mwa udò, â o tà têe ê *âji wâro. Â o nye ticè na rà pwa, na o tigée goro ê wâro bëepwiri na wâgoowà[‡].»

O dau pwaée kà tâpé Iérusaléma

[†] **21:11** Pwécpa—Épidémie. Pâ maagé na pâpitiri napô. **21:14**

Luka 12.11-12 **21:15** Apostolo 6.10 **21:16** Mataio 10.21-22

[‡] **21:18-19** Â o nye ticè... Grec: Â o nye ticè ji caapwi wàrapûruê na o tiàu.

20 «Na guwà côo pâ pwâra paa§ na rà cibèpi *Iérusaléma, â wàé kaa pwiri na guwà o tâmogòori pâ o jèe tédidiri i auba. **21** Wà tâpé na rà wâgôroigé jii i ville, âna rà cibwaa tò naa na! Â wà tâpé na rà tâa na i ville, âna rà uru wài! Üu, wâdé na rà cau uru wài naa gò pâ jaa, wà diri tâpé na rà tâa napô *Judée! **22-23** Au! Wârico! Ba, naa na pâ tòotù bëepwiri, âna po dau pwaée kâra pa ilàri na rà nyarana, ma pa ilàri na rà pa-di ê èpo kàra. Ba wàépwiri ê pàara na wà Pwiduée, âna ée mwa naa wârimuru târa ê Ba kêe, [wà tèpa *Juif]. Êkaa na wàrapwiri cè pai pacoo diri pâ popai kà tèpa *péroféta wâna *Tii Pwicîri.

«Â o po dau maina ê pwâra putàmu kêe, â rà o dau pwamaagé côo tèpa âboro wê, na pwi pàara-bà. **24** Â o dau wâru tâpé na o tétàmwararà goro ê tauwa. Â o wâru mwara tâpé na o piirà ma poparà pâ, naa na pâ napô na wâru, ba na rà tèpa *ênavéna kîri kà tèpa âboro wê. Ba ê pwi pàara bëepwiri, âna o pàara kà tâpé na càra caa tèpa Juif. Â rà o pwatari diri Iérusaléma. Â rà o mwa còogai ê napuu kêe bau ê Ba kêe, tiagoro ê tòotù na ée mwa pacoo pwiri [wà Pwiduée].»

Pai wâjué me cônâ kà Iésu

25-26 «[Gée na càùru pwiri] â o pwa pâ câmu na ité naa na i tòotù, ma ê parui, ma ê pâ îricò. Ba o gûmagù ê pàara napwéretòotù. Â [o nye ité mwara

§ **21:20** Pwâra paa—Armée. **21:22-23** Jérémie 5.29, 46.10; Osée 9.7 **21:24** Psalme 79.1; Auinapàpari 11.2 **21:25-26** Ésaïe 13.10; Ezékiel 32.7; Joël 3.4; Auinapàpari 6.12-13

i nawià, â] o pwa pâ diopwaa kâra pâri wià*, â o dau maina airà. Â wà tèpa âboro gòropuu, âna rà o pò goo diri pwiri, â o dau wâgotâra, â rà o pwùkùru. Ba rà o côo pâ, o jèe tèepaa ê pâara na po dau èpà awé naa gòropuu. ²⁷ Â nabwé, â rà o mwa bàra côoô, wâgo *Pwina naîri âboro, wiàna go tèepaa me na nee, naa na ê pâtâmoo, ma ê pai maina ma muugère kôo. ²⁸ Êkaa na go ina tâwà pâ: Wiàna guwà côo pâ, jèe tapoo coo ê pâ muru bëepwiri, â guwà gòò ma ipwâdée! Ba o jèe càcaa góiri ê tòotù, â ée mwa pa-udòwà wà Pwiduée!»

Câmu goro iri wâî

²⁹ Wà Iésu, âna [é patûrarà mwara goro ê pwina o tèepaa. Â] é ina târa ê ucina bèeni pâ: «Guwà côo ê *iri wâî, é, pwi jè upwâra. ³⁰ Ba, na é tapoo ti, â guwà tâmogòori pâ, ée jèe tèepaa me ê pâara na ucuu i napô. ³¹ Wàrapwiri na guwà côo pâ, gére tèepaa ê pâ pwi bëepwiri, na ia go ina, â guwà o tâmogòori pâ, ée jèe tapoo tòpò ê Mwaciri kêe wà Pwiduée. ³² Â go ina tâwà ê âjupâra pâ: [O càcaa góiri.] Ba wà pârèpa âboro nabà, âna rà o bwaa nye côo pwiri, béaa kâra pai o bà kâra. ³³ Ba o tiàu ê napwéretòotù ma ê gòropuu; â napwa ê popai kôo, âna o càcaa tiàu.»

Guwà tà tacî!

³⁴ «Guwà ipwacôoco! Guwà cibwaa wârori ê wâro imudi; guwà cibwaa dau wâdo ma ija! Â guwà cibwaa géaa goo ê pâ muru [na o tubatiâuwâ naa goo] naani gòropuu. Ba wiàna guwà tà èrà goo pâ muru bëepwiri, â péa guwà mwa tà pò, ma piticè

* **21:25-26** Pâri wià—Les grands brisants. **21:27** Daniel 7.13;
Mataio 26.64; Auinapàpari 1.7

càrawà, na go tèepaa me côwâ, ³⁵ pwacèwii diri pàra âboro gòropuu. Ba go o mwa cau papòrâ diri, pwacèwii [pwi a pwa puà, na é tü] puà kêe naa góro ê pu ârawéà. ³⁶ Èkaa na guwà tà tacî! Â wâdé na guwà pwapwicíri tà Pwiduée, ma ilari jiié pâ, na é wéaariwà jii diri pâ muru na èpà na o mwa tèepaa. Â [go o mwa ipwâdée goowà] wâgo Pwina naíri âboro, na guwà cima arao. Nabwé!»

³⁷⁻³⁸ [Na pâara na é tâa Iérusaléma na wà Iésu] â é tò naa na Wâra pwapwicíri na diri pâ tòotù, ba na é pacâmuri tèpa âboro. Ba mu ipitirirà naawê, naa diri pâ dàuru, ba na rà têreê. Â, na bàrane, â é mu wâjué côwâ naa górojaa Élaio, â é tâa wê naa ne.

22

É icuri Iésu wà Judas

Mataio 26.1-16; Maréko 14.1-2; Ioane 11.45-53

¹ Jèe pâmwünyabweri ê *tòotù maina kà tèpa *Juif, na ina goo pâ tòotù Paséka—pwi tòotù na rà ija poloa na ticè nyaa kêe. ² Â wà tèpa caa kà tèpa pwa *ârapwaailò, ma wà tèpa *dotée goro ê Naëà, âna rà imudàra cè pai pwa wèe, ba na rà tétàmwara wà Iésu. Èco na wâgotàra goo wà tèpa âboro. [Ba dau wâru tâpé na rà wâgoo Iésu.]

³ Â, na pwi pâara bëepwiri, âna wà *Caatana, âna é nye too kaa naa goo wà Judas Iscariote, wà pwi jè ârapâara tèpa 12 *apostolo kà Iésu. ⁴ Â é pâra wà Judas, nau côo tèpa caa kà tèpa pwa ârapwaailò, ma wà tèpa caa kà tèpa wéaari ê *Wâra pwapwicíri. Â é ina târa pâ, na ée mwa panuâ Iésu târa. ⁵ Â rà nye

dau ipwàdée kaa, â rà ina têe pâ, na rà o mwa naa cè mwani têe. ⁶ Â gée na càùé, âna é imudàra cè naigé, ba na é icuri pwàniri târa wà Iésu.

Pi-ija kà Pwi Ukai
Mataio 26.17-30; Maréko 14.12-26; 1 Korénito 11.23-25

⁷ É jèe tèepaa ê bétapoo tòotù kâra ‘pi-ija poloa na ticè nyaa kêe’—tòotù na rà mu taa ê nari mutô târa Paséka.

⁸ Â wà Iésu, âna é panuâ pâ naa *Iérusaléma wà Pétérú ma Ioane, â é ina târu pâ: «Gàu pâra béaa naa na ville, â gàu pwabwàti ê utimuru kâjè, târa ê tòotù Paséka.»

⁹ Â ru tawèerié pâ: «Wâpà na nümagà na jè pi-ija wê?»

¹⁰ Â é tòpi târu pâ: «Na gàu tò naa na ville, â o ipitiwà ma pwi âboro, na é popa ê wâra jawé. Â gàu pâra wiâê. Â, na é tò naa na jè pwârawâ, ¹¹ â gàu ina tà pwi apooro wê pâ: “É tawèeri me wà pwi a pwa pupûra kâbâ pâ, o wâpà ê naditârawâ, na bà o ija naima ê utimuru târa Paséka?”

¹² «Â ée paari tâu ê jè naditârawâ na wâdòiti—pwi naditârawâ maina na jèe ipwabwàti. Â gàu pwabwàti i uti kâjè naawê.»

¹³ Â nabwé, â ru pâra wà Ioane ma Pétérú, â ru pâmari wâra na é ina târu wà Iésu. Â ru pwabwàti ê utimuru târa Paséka.

I poloa ma i dipâa

¹⁴ Na bàrane, ûna jèe tèepaa ê pâara na rà pi-ija na, â rà tâa goro taapâ wà Iésu ma i tèpa 12 apostolo

kêe. **15** Â é ina tàra pâ: «Jèe góiri na go tapacíri ê ji pwi pàara bèeni, na jè pi-ija naima ê utimuru târa Paséka, béaa kâra pai picâri kôo. **16** Ba go ina tàwà pâ: O câgo mwa caa ija ê utimuru bèeni ma wâguwà, [naani góropuu]. Go o mwa ija cônâ na go o mwa bàra tubanabwé ê wakè [kâra âji Paséka] na pàara na é tòpò Mwaciri kêe wà Pwiduée*..»

17 Â é popa ê wârado dipâa. Â é pwaolé tà Pwiduée, â é ina tàra pâ: «Guwà popa, â guwà cau wâdo jècaa. **18** Ba go ina tàwà ê âjupâra pâ: O câgo mwa caa wâdo cè dipâa [naani góropuu]. Go o mwa wâdo ê dipâa na bwaa âmuê, naa na pàara na é tòpò Mwaciri kêe wà Pwiduée.»

19 Â é popa ê poloa, â é pwaolé tà Pwiduée. Â é tubiti, â é naa tàra, â é ina tàra pâ: «Êni, âna naiio, na go panuâ ba kâwà. Â, na wàrapwiri, â guwà o mwa nye tà pitaniimiri ê pwina go pwa tàwà.»

20 Gée na càùru ê pi-ija, â é pa i wârado dipâa†, â é ina tàra mwara pâ: «Êni, âna *câmu kâra *auip-wataâboro na bwaa âmuê, na é pwa wà Pwiduée goro ê domii kôo na o jèe joro. [Ba o wàrapwiri pai tòpò pinaanapô naa nabibiu kâwà ma wàé.]»

É patûrarà mwara na rà pi-ija

Mataio 26.20-35; Maréko 14.17-31; Ioane 13.21-38

* **22:16** Dernière phrase—Grec: Tiagoro na o pacoo, naa na Mwaciri kâ Pwiduée. † **22:20** É pa i wârado dipâa—Munaa é wàrapwiri na é naa tàra ê wârado na caapwi (nee tii 17), é, munaa é wàrapwiri gée na càùré, ba wiâra ê nyamanya kâ tèpa Juif, âna rà wacié wâdo i wârado dipâa, na tòtotù Paséka.

21-22 [É ina tarâ mwara pâ]: «Wâdé na go bà, wâgo *Pwina naïri âboro, ba na pacoo ê auniimiri kà Pwiduée gée na biu. Éco na, napwa naa goo wà pwi âboro na é pi-icurio, âna po dau pwaée kêe. Â guwâ côo, co tèpa béeò, é tâa jaajè ni, wà i pwi âboro bëepwiri, ba jè gére ija ma wâé.»

23 Â wà tèpa câmu kêe, âna [rà pò goo pâ popai bëepwiri, â] rà pitànunuu, â rà pitawèerirà pâ: «Wâilàapâ na o pwa pwiri?»

Guwâ ipakîriwâ pwacèwio

24 Rà tapoo pitòocia wà tèpa câmu. Ba rà imudàra cè pwi âboro na é imaina naa jaarà.

25 Â é ina tarâ wà Iésu pâ: «Guwâ côo, naa jaa wà tâpé na càra caa tèpa âboro kà Pwiduée‡, âna wà tèpa ukai ma wà tèpa pitûâ, âna rà còogai tèpa âboro. Â nümarà na jè tâ pwamainarà ma pwaolé tarâ taaci§. **26** Â wâguwâ, âna guwâ cibwaa pwacèwiirà! Ba wà pwi âboro imaina nabibiu kâwâ, âna wâdé na é pwacèwii pwi nari èpo. Â wà pwi a pitûâ, âna wâdé na é pwacèwii pwi ênawéna.

27 «Ba [naa jaa tèpa âboro gòropuu, âna] wà pwi ukai, âna é tâa goro taapâ; â wà tèpa ênawéna kêe, âna rà naa èe. Â guwâ côo, nye càcaa wàrapwiri naa nabibiu kâjè. Ba go jèe pâ nau pwi ênawéna kâwâ.

28 «Â wâguwâ, na guwâ tâa jaa na go tâa na aré ma tòina, **29** âna go mwa naa tâwâ [ê autâa na] ê

22:21-22 Psaume 41.10; Ioane 13.21-22

22:24 Luka 9.46

22:25 Mataio 20.25-27; Maréko 10.42-45 ‡ **22:25** Naa jaa wà tâpé... Grec: Naa jaa pâ Ba. § **22:25** Dernière phrase—Grec: Â rà nama jè ina goorâ pâ 'Tèpa pwa na wâdé'. **22:26** Mataio 23.11; Maréko 9.35 **22:27** Ioane 13.12-15

Mwaciri, na é jèe naa tôo wà Caa kôo. ³⁰ Â jè o mwa pi-ijs naima ma wâgo. Â guwà o mwa tâaboo naa gòro autâa kà tèpa ukai, ba guwà o pitûâ kà tèpa 12 wâao *Isaraéla.»

Gà mwa pitütôowâriô, co Pétérû

³¹ Wà Iésu, âna é tabiié naa goo Simona Pétérû, â é ina pâ: «Têre! Wà Caatana, âna é ilari pâ, na é jèpa tacaiwà. Â ée mwa nama gùmagù ê pwâranümwâ, naa na jè ji pàara*. ³² [Â ée mwa dau tacaigà co Simona, pwi âji béeò! Au, meaarigà! Ba gà o mwa tûu.] Êco na go jèe pwapwicîri ba kâgà, ba na gà mwa cimadò cônwâ. Â wiàna gà o mwa wâjué me cônwâ dario, â [pâragà, nal] gà pagòo tèpa aéjii'gà bèeni.»

³³ Â é tòpi têe wà Pétérû pâ: «Bwa! Bwa, co Pwi Ukai! Nye pâriô mwara ma go picâri pwacèwiigà, wiàna naa na karapuu, é ju capai bà!»

³⁴ Â é ina têe wà Iésu pâ: «Bwa, go ina tâgà ê âjupâra, co pwini, pâ: Naa na ne nabà, âna béaa kâra cè pai to kâra i ja, âna gà o wacié pitütôowâri pâ, cágà caa tâmogòorio.»

Guwà ipwabwàtiwà târa ipaa!

³⁵ É ina mwara wà Iésu tà tèpa câmu kêe pâ: «Na ia, âna go cùruwà [ba na guwà Picémara ê *Picémara Wâdé] âna ticè mwani, ma atà, ma wâraâwà na guwà popa wiâwà. Â wànau, gona nye tiàu jiiwà cè muru?»

Â rà tòpi têe pâ: «Bwa.»

^{22:30} Mataio 19.28 * ^{22:31} Pwa ucina naa na grec goo ê pai ura pwâra blé târa ma pinaaitiri ê pudòro blé ma ê parawéé. ^{22:32} Ioane 17.15 ^{22:35} Luka 9.3, 10.4

36 Â é ina tarâ pâ: «Êco na nabâni, âna go ina tarâ pâ, wâdé na guwâ popa cè mwani ma atâ kâwâ! Â wiàna ticè tauwa kâwâ, â wâdé na guwâ icuri ârabwée kâwâ, ba na o wâri wèe. **37** [Ba râ o jèe tubaèpâ tôo pwacèwii na go pwi âborò èpâ.] Ba pwa jè popai gooò, na wii naa na *Tii Pwicîri, pâ: *Rà naa wârimuru têe; ba râ ina pâ, é pwi a pwa na èpâ.* **Ésaïe 53.12** Â o jèe nye coo ê popai bëepwiri.»

38 Â râ ina têe wâ tèpa câmu kêe pâ: «Wàéni ê du ârailu tarâwa, co Pwi Ukai!»

Â é tòpi tarâ pâ: «Jèe pâri†!»

*É pwapwicîri wâ gòrojaa Élaio
Mataio 26.36-46; Maréko 14.32-42*

39 Râ còobé gée na wâ wâ Iésu ma wâ tèpa câmu kêe, â râ pâra naa gòrojaa Élaio. Ba mu nye câmaajé tarâ [na râ puu wê].

40 Una râ tèepaa naawê, â é ina tarâ pâ: «Guwâ pwapwicîri ba na o pwa cè nii ma góò kâwâ, wiàna tacaiwâ.»

41 Â é tâpo paé jiirâ, â é tûu jìrué, â é pwapwicîri tà Pwiduée. **42** Â é ina pâ: «Caa, wiàna nümagà, â gâ patâjii jiio ê pâ aré ma tòina bèeni. Êco na gâ cibwaa pwa ê pwina nümoo goo, â gâ nye pwa câbawâdé'gâ.»

43 Â é nye tèepaa kaa pwi jè *angela, me gée *napwéretòotù, â é pagòoé. **44** Â é nye pwapwicîri mwara wâ Iésu, â jèe po dau maina ê aré ma tòina

22:37 Ésaïe 53.12 † **22:38** Jèe pâri—Munaa pai ina wèe pâ: Jèe nabwé na jè tûra.

kêe. Â ê wétâu kêe, âna jèe pâra nau domii, â joro naa napuu pwacèwii ê pwâra jawé.

⁴⁵ Â nabwé, â é cimadò, â é wâjué me côwâ dari tèpa câmu kêe. Éco na é côo pâ rà puu. Ba dau oratàra gée goo pai pikîri kàra. ⁴⁶ Â é ina târa pâ: «Cina guwà puu? Guwà tâ tacî, â guwà pwapwicîri ba na o pwa cè nii ma góò kâwà, wiàna tacaiwà.»

Rà tâjìru Iésu

Mataio 26.47-56; Maréko 14.43-52; Ioane 18.3-12

⁴⁷ Una é bwaa gére ina pwiri wà Iésu, â é po tèepaa me wà Judas, wà i pwi jè ârapàara tèpa 12 apostolo kêe. Â rà tèepaa me wiâê pâ âboro na wâru, [ba na rà tâjìru Iésu]. Â é nye pâra dà Iésu kaa wà Judas, â é pwabwàcu têe, ma bwénüuê.

⁴⁸ Â é ina têe wà Iésu pâ: «Wàna, co Judas? Gà wàrapwiri târa pai pi-icurio, wâgo Pwina naíri âboro, goro ê pai bwénüuô'gà?»

⁴⁹ Wà tèpa câmu kà Iésu, âna rà côo pâ rà o jèe tâjìrué wà tèpa âboro. Â rà pò ma ina têe pâ: «Wâdé co Pwi Ukai, na jè piokéel! Wâéni tâuwa!»

⁵⁰ Â wà pwi jè ârapàararà, âna é nye tüboo kaa ê tâuwa kêe naa góoro pûru pwi âboro kîri kà pwi ukai kà tèpa pwa ârapwaailò. [Éco na] é tépàgà co i doronyüruê.

⁵¹ Â é ina târa wà Iésu pâ: «Bwa! Jèe pâri! Guwà cibwaa cicararà!»

Â é tu naa goo i doronyüruê, â nye wâdé côwâ kaa.

⁵² Â é patùra tèpa pitûâ kà tâpé na rà me nau tâjìrué—tèpa caa kà tèpa pwa ârapwaailò, ma wà

tèpa caa kà tèpa wéaari ê Wâra pwapwicîri. Â é ina târa pâ: «Wàna? Guwà me nau popao, goro ê pâ tauwa, ma ê bàra upwâra, pwacèwii na go pwi a pòtâmwara âboro! ⁵³ Diri ê pâ tòotù, âna go tâa nabibiu kàwà, naa na Wâra pwapwicîri, êco na caguwà caa tâjìruo! Bwa, wâdé na wàrapwiri. Ba ni, âna jèe pàara kàwà—pàara na é pitûâ ê pàtâmara ê bàutê.»

⁵⁴ Â rà tâjìru Iésu.

É pitütôowâri Iésu wà Pétérú

Mataio 26.69-75; Maréko 14.66-72; Ioane 18.16-27

Rà popa pâ Iésu naa pwârawâ kà pwi *ukai kà tèpa pwa ârapwaailò. Napwa wà Pétérú, âna é picâwiâê gée iti. ⁵⁵ Â é pâmari pàra tèpa wéaa, naa na gòroigé kâra pwârawâ. Ba rà pwa ê pé na ânye, â rà pwacârâu. Â é coo burà pwacârâu jaarà wà Pétérú.

⁵⁶ Â wà tô jè ênawéna, âna é côoê naa na pwéelaa kâra ânye. Â é ciburà ucâriê, â é côoinaê, â é ina [tâ tèpa âboro na rà tâa wê] pâ: «É! Wà pwini, âna é pwi jè bée Iésu gée Nazareth!»

⁵⁷ Éco na é pitütôowâri wà Pétérú, â é ina têe pâ: «Bwa! Câgo caa tâmogòorié, co tôoni.»

⁵⁸ Â gée na càùru ê ji pàara bèepwiri, â wà pwi jè âboro, âna é côoinaê mwara, â é ina têe pâ: «Pwiini, gona câgà caa pwi jè bée Iésu?»

Â é tòpi têe wà Pétérú, pâ: «Bwa!»

⁵⁹ Â wâna caapwi ineretòotù, â wà pwi jè âboro, âna é nye gó gorò ina tâ tèpa bée pâ: «Akaé! Âjupâra

pâ é pwi jè bée! Ba wàé mwara, âna é pwi a me gée Galilée!»

60 Â é tòpi têe wà Pétérù pâ: «Kaa! Gà têre, co pwini! Câgo caa tâmogòori ê pwina nümagà na gà ina!»

Una é bwaa gére ina pwiri, â é to i ja. **61** Â wà Pwi Ukai Iésu [na rà tágére pitèié naa na jè ére gòroigé] âna é nye tabiié kaa, â é ucâri wà Pétérù. Â é nye niimiri kaa wà Pétérù i pwi ia é ina têe wà Iésu pâ: «Béaa kâra ê pai to kâra i ja, âna gà o wacié pitütôowâri pâ, câgà caa tâmogòorio.»

62 Â é còobé naa gòroigé wà Pétérù, â é dau i pijinünü.

Rà tubaèpà tà Iésu ma pitèié

Mataio 26.63-27.2; Maréko 14.53-15.1; Ioane 18.13-14,19-24

63 Wà têpa âboro na rà wéaari Iésu, âna rà pitaurèe gooé, â rà èié. **64** Â rà târamiri ê naporomee, â ûna rà tòbitié, â rà ina têe pâ: «Wàilàapà na èigà? Gà pinadàra cai, [wiàna gà pwi *péroféta na gà tâmogòori diri ê muru]!»

65 Â rà dau tânyirié, ma ina têe pâ muru na po dau èpà.

Wâra pitèimuru kà têpa Juif

66 Una po dàuru moo, â rà pitapitirirà naima diri ê wâra pitûâ kà têpa Juif—wà têpa caa kà têpa pwa ârapwaailò, ma wà têpa pitûâ, ma têpa dotée goro ê Naèà. Â rà ina [tà têpa wéaa] pâ, na rà popa me Iésu na ararà.

67 Â rà ina têe pâ: «Wiàna wâgà wà pwi *Mesia, â gâ ina tâbâ!»

Â é tòpi tara wà Iésu pâ: «Wiàna go ina tawà ê âjupâra, â o câguwà caa cèikî naa gooô.

68 «Â wiàna go tawèriwà goro cè jè muru, â o câguwà caa tòpi tôo. **69** Èco na o jèe tèepaa ê pàara, na wà Pwina naîri âboro, âna ée mwa tâa gòro étò kà Pwiduée na dau pwa pàtâmee, [â ée mwa pitûâ].»

70 [Una rà tere pwiri, â rà nye dau putàmu kaa] â rà ina pâ: «Ico pwini! Gona gâ ina pâ wâgà, âna gâ *Pwina naî Pwiduée?»

Â é tòpi tara wà Iésu pâ: «Guwà jèe nye tâgéré ina!»

71 Â rà pi-iná pâ: «Jèe pâri! Guwà nye tere ê pwina é ina. Naaco cè tèpa pitòtié, [ba é jèe ipitòtié côwâ]!»

23

*Iésu na ara Pilato ma Héroda
Mataio 27.11-26; Maréko 15.2-15; Ioane 18.28-19.16*

1 Rà cau cimadò diri tèpa *wâratûâ kà tèpa Juif, â rà cia Iésu dari wà *Pilato, [pwi kupénoo kà tèpa Roma]. **2** Â rà pitòti Iésu, ma ina pâ: «Wà pwi âboro bèeni, âna é pitoo naa na pûru ê Ba kâbâ [tèpa Juif] ba na rà cicara César, pwi ukai. Ba é ticia jiirà, na rà wâri mwani wâripû têe, â é ina pâ wâé pwi *Mesia, pwi jè ukai maina.»

3 Â é tawèri Iésu wà Pilato pâ: «Gona nye wâgà kaa, na gâ Pwi Ukai kà tèpa Juif?»

É tòpi têe wà Iésu pâ: «Gâ jèe nye tâgéré ina.»

Luka 23:4

cli

Luka 23:12

Ticè pwina é pwa na èpà!

⁴ É tabiié wà Pilato naa goo tèpa caa kà tèpa pwa *ârapwaailò, ma wà pàra tèpa âboro na rà tâa wê. Â é ina târa pâ: «Câgo caa pâmari cè majoro wârimuru kêe.»

⁵ Éco na rà ina ba gòò têe pâ: «Bwa! Gà côo, é nama gùmagù napô pitiri, goro ê pai pwa pupûra kêe— tapoo na Galilée, tia ni *Iérusaléma!»

⁶ Â é ina târa wà Pilato pâ: «Wàna? Guwà ina pâ, é pwi âboro gée Galilée?»

⁷ Una rà tòpi têe pâ «Üu», â é panuâ pâ Iésu naa jaa *Héroda Antipas. Ba wàé na é pwi kupénoch na Galilée. Â, na pwi pàara-bà, âna é tâgére tâa Iérusaléma.

É coo ara Héroda Antipas

⁸ É nye dau ipwàdée kaa wà Héroda na é côo Iésu, ba jèe nye dau gòiri pai têre kêe ê jèkutâ gooé. Â nye nau nümee na é côo cè jè *câmu kâra pâtâmee cèna é pwa. ⁹ Â é tawèerié mwara goro pâ muru na wâru. Éco na câé caa tòpi têe wà Iésu. ¹⁰ Â [naa na diri ê pàara na ru gére wàrapwiri, â] wà tèpa caa kà tèpa pwa ârapwaailò ma wà tèpa *dotée goro ê Naèà, âna rà tâgére tâa wê, â rà nau tura too ma pitòtié. ¹¹ [Jèe pâ nau ora tâ Héroda gooé] â rà tânyirié ma piècaarié, wàé ma wà tèpa coda kêe. Â rà pwa ma é coona ê pé ârabwée kâra ukai. Â rà panuâê cônâ pâdari Pilato.

¹² Tapoo na pwi tòotù-bà, âna ru pitêreru wà Héroda ma Pilato. Ba béaa, âna nye tupédu a pièpà.

É coo côwâ ara Pilato

¹³ Wà Pilato, âna é panaimari ê napô, bau tèpa pitûâ kàra, ma tèpa caa kà tèpa pwa ârapwaailò. ¹⁴ Â é ina tarâ pâ: «Guwà pame pwi âboro bèeni, na guwà gére ina pâ: “É pitoo naa na pûru tèpa âboro, ba naa gùmagù ê napô.” Â go tawèerié goo, na arawà. Êco na câgo caa pâmari cène èpà na pâri ma pwa wârimuru têe goo.

¹⁵ «Â wà ukai Héroda Antipas mwara, âna câé caa pâmari cè èpà cène é pwa, â é panuâê côwâ me naani. Â nye ticè majoroé ma naa wârimuru têe, ma é bà. ¹⁶ Na wàrapwiri, â go o nye pwa ma pâdié co, â go o nye panuâê côwâ.» { ¹⁷ Ba pâra Pilato na é pacòobé ê pwi jè âboro gée na karapuu, na diri pâ naja, na tòotù *Paséka.}

Nümarà goo Barabbas

¹⁸ [Una é ina pwiri wà Pilato] â rà nye cau wiikau too kaa ê pâ âboro, ma ina pâ: «Nama é bà wà pwi âboro bëepwiri! Gà panuâ wà Barabbas!»

¹⁹ (Wà pwini Barabbas, âna é tâa na karapuu, ba é pwi a tétàmwara âboro. Â é pwi jè ârapàara mwara tâpé na pwa na rà cicara tèpa *Roma, naa Iérusaléma.)

Tanamirié naa goro kurucé!

²⁰ Wà Pilato, âna nümee na é panuâ Iésu, â pwa na é patûra tèpa âboro, [ba na é pacoorà]. ²¹ Êco na rà mwa nye dau uu ma tomara too kaa pâ: «Tanamirié! Tanamirié naa goro *kurucé!»

²² É bwaa wacié tawèerirà wà Pilato pâ: «Dà cè èpà cène é pwa pwi âboro bèeni? Na nye ticè

majoroé ma é bà. Go o nye nama pâdié co, ma panuâê cônwâ.»

23 Éco na rà mwa nye dau pwatàngürurà* ma uu too ma ina pâ: «Tanamiriê!»

24 Â é nye niimiri bamwara wà Pilato pâ, na é pwa ê pwina nümarà goo. **25** Â é panuâ wà Barabbas, wà i pwi pòroca†, â é panuâ wà Iésu tà tèpa coda kêe, ba na rà tétàmwereê‡.

Rà popa pâ Iésu ma rà nama é bà

Mataio 27.32-34; Maréko 15.21-24; Ioane 19.17

26 Wà tèpa coda roma, âna rà popa pâ Iésu, [âna é kâa i kurucé kêe]. Â ipitirà ma pwi jè âboro gée na ville Cyrène, na nee Simona, na é wâjué me gée na aupwanapô. Â rà tacoo gooé, ba na é kâa pwicò i kurucé kâ Iésu.

27 Â dau wâru pâ âboro na rà pâra wiâ Iésu. Â wà pa ilàri, âna rà imuruê ma pijinünü.

28 Â é tabiié Iésu naa goorà, â é ina tarâ pâ: «Pa èpo gée Iérusaléma, guwà cibwaa imuruô! Guwà imuruwà cônwâ, ma pâ èpo kàwà. **29** Ba o jèè tèepaa ê pâara na [o dau góo. Ba] o mwa ina pâ: “Rà ipwàdée pa ilàri na càcaa pâri ma rà ipièrù, ma wàilà na càra caa pâji pitàmari èpo, ma wàilà na càra caa pâji padi èpo!”

* **23:23** Pwatàngürurà—Se révolter, se débattre. † **23:25** Pwi pòroca—Meurtrier. ‡ **23:25** Ba na rà tétàmwereê—Grec: Ba na rà pwa têe ê pwina nüma tèpa âboro goo. **23:29** Luka 21.23

30 «Â [o dau maina ê pai picâri kà tèpa âboro, tiagoro na] o nümarà na tûu naa gòrà ê pâ jaa§, ba na naapwàñirirà [jii ê pé tòina bëepwiri]!

31 «Ba “Wiàna rà círi i upwâra na bwaa bwùu*, â rà o mwa wànau târa ê upwâra na jèe mwari?” [Ba rà tubaèpà tôô nabà, â rà o mwa tubaèpà tâwà gée na càùé.]»

32 Â wà tèpa coda, âna rà capai popa Iésu ma wà tupédu a pwa na èpà, ma capai tanamirirà.

Rà tanamiriê naa goro kurucé
Mataio 27.35-44; Maréko 15.25-32; Ioane 19.18-27

33 Rà popa Iésu pâ, tèepaa naa na ére na ina goo pâ ‘Napwiripûru âboro’. Â rà tanamiriê naa goro *kurucé. Â rà tanamiri mwara i tupédu a pwa na èpà; pwì jèpwi naa gòro étò kêe, â pwì jèpwi naa gòro aèmwü.

34 Â wà Iésu, âna é ina tà Pwiduée pâ: «Caa, gà pwanaurirà, ba càra caa tâmogòori ê pwina rà pwa.»

Â wà tèpa coda, âna rà picàù noo kâra tii, naa goro ê ârabwée kêe.

35 Wâru pâ âboro na rà coo wê, â rà gére ucâri diri ê pwina tèepaa. Â wà tèpa pitûâ kà tèpa Juif, âna rà pitaurèe goo Iésu, â rà ina pâ: «É pi-iná gooé

23:30 Osée 10.8; Auinapàpari 6.16 § **23:30** O nümarà na tûu naa gòrà ê pâ jaa—Grec: Rà o ina tà tèpa jaa: Guwà câjipibà! Rà mwa ina târa nari jaa: Guwà tûu naa gòbà. (Cô Osée 10.8.) * **23:31** Wiàna rà círi i upwâra... Pai ina wèe pâ, wiàna é picâri wà Iésu, wàé, na câé mu caa pwa na èpà, â rà o mwa dau picâri kaa wà tèpa jènereé, tèpa Juif, na rà pwa na èpà. **23:34** Psalme 22.19; Ésaïe 53.12 **23:35** Psalme 22.8-9

pâ é pwi Mesia, [*pwi a pa-udò na é cùrué me wà Pwiduée]! Â é tâmogòori ma é pa-udò pâra tâpé, êco na câé caa tâmogòori ma é ipa-udòé côwâ!»

36-37 Wà tèpa coda, âna rà pitaurèe mwara gooé. Ba rà nye tà pame darié dipâa na maga, â rà nye tà ina têe pâ: «É! Pwiini, wiàna gà pwi ukai kà tèpa Juif, â gà nye ipa-udògà côwâ!»

38 Â rà ténamiri dòiti kâra pûruê jè ére upwâra na wii naa goo ê aupwa tii na ina pâ: IÉSU, PWI UKAI KÀ TÈPA JUIF.

39 Â wà i pwi jè bâadi na ia tanamiriê naa goro jè jènere Iésu, âna é dau tânyiriê, â é ina têe pâ: «A! Wàna co pwini? Gà ina pâ, wâgà pé pwi Mesia. Â gà upagà ni, â gà cau upajè naima!»

40 Êco na é tòpi têe wà pwi bée, na ia é tâa goro jè jènere Iésu, ma ina têe pâ: «Pwiibà, gorodà na càcaa wâgotâgà goo Pwiduée, wâgà na gà o jè tâpo bà[†], [â gà o mwa coo araé]? **41** Gà côo, nye *târù ê pai pwa wârimuru kâju, ba ju dau tupédu a pwa na èpà. Â napwa wàé, âna nye ticè èpà na é pwa!»

42 Â é ina tà Iésu pâ: «Au, Iésu, gà nyi niimiriô, wiàna gà mwa tâa na ê Mwaciri'gà.»

43 Â é tòpi têe wà Iésu pâ: «Go ina tâgà ê âjupâra pâ: Nabàni, âna gà o tâa jaaو, naa napô kôo na tâa wê pinaanapô[‡].»

23:36-37 Psalme 69.22 † **23:40** Wâgà na gà o jè tâpo bà—Grec: Wâgà na ipaiwà ê wârimuru kâu. ‡ **23:43** Napô kôo na tâa wê pinaanapô—Grec: Paradis. Rà ina mwara wà tèpa ijiao pâ: Paradaiso.

Maagé bà kà Iésu
Mataio 27.45-56; Maréko 15.33-41; Ioane 19.28-30

44-45 Una po gopaé bwàti, â câé mwa caa té i tòotù, â nye po bàutê pitiri ê napô§ tiagoro na âracié ineretòotù na càùru ija. Â ê pé ciitâ maina, [na é târiwâri ê ére na dau pwicîri] naa na i *Wâra pwapwicîri, âna nye tidàpa kaa. **46** Â é tomara ba maina wà Iésu pâ: *Caa, go panuâ tâgâ cônâ é nyuâaô!* **Psaume 31.6** Â nye êgò kaa ôomaa kêe.

47 Una é côo pai bà kêe, wà pwi caa kâra coda roma, â é pwamaina Pwiduée, â é ina pâ: «Nye âjupâra pâ, wà pwi âboro bèeni, âna nye ticè èpà na é pwa!»

48 Â wà diri tèpa âboro na ia rà tâa wê, âna rà wâjué cônâ naa jaarà, â dau tòina pwâranümarà. **49** Napwa naa goo wà tèpa bée Iésu, ma wà mwara pa ilàri na ia rà pâra wiâê gée Galilée, âna rà tâ coo iti ma côo pwiri.

Tòpòé naa na auipwâni
Mataio 27.57-61; Maréko 15.42-47; Ioane 19.38-42

50-51 Pwa pwi jè âboro na nee Ioséfa, pwi âboro gée Arimathée wâ napô *Judée. É pwi âboro na é pitòimiriê, ma ê pwi âboro na é *tarù na ara Pwiduée. Â é pwi a nye tâ gòò goro tapacîri ê pai tèepaa me kâra ê *Mwaciri kà Pwiduée. Â é pwi jè a tâa na wâratûâ kà tèpa Juif, êco na dau càcaa wâdé têe ê pwina rà pwa tâ Iésu wà tèpa wâratûâ bée.

23:44-45 Luka 8.2-3 § **23:44-45** Pitiri ê napô—é, Pitiri ê gòropuu.

52 Â wà pwiibà, âna é pâra naa jaa ukai Pilato, â é ilari jiié i naii Iésu, [â é naa tarù têe wà Pilato].

53 Â é tapwutù i naii Iésu gée gòro i *kurucé. Â é târamiri goro imwaano na góri. Â é popaé, â é tòpòé naa na ê auipwàni na bwaa âmuê, pé pwêe na îri naa na pé atü, na bwaa nye ticè âboro bà na tòpòé naa na. **54** Diri ê pâ namuru bëepwiri, âna pacoo na papwicî, tòotù béaa kâra ê *tòotù pwicîri kà têpa Juif. (Na papwicî, âna rà pwabwàti ê pi-ija târa tòotù pwicîri.)

55 [Ûna é gére popa i naii Iésu gée goro kurucé wà Ioséfa, â] wà i pa ilàri gée Galilée, âna rà côoê, â rà pâra wiâê. Â rà côo i auipwàni, na tòpò Iésu naawê. **56** Â nabwé, â rà wâjué côwâ naa pwârawâ, â rà pwabwàti ê pâ wâi ma jawé ûrea, ba na rà wicèpwiri naa góro ê naii Iésu. Êco na, [ûna bàrane, â] rà tâpo coo, ba jèe tapoo i tòotù pwicîri. Â pwicîri na rà wakè na pwì tòotù-bà.

24

É wâro côwâ gée na aubà

Mataio 28.1-10; Maréko 16.1-8; Ioane 20.1-10

1 Na pwapwicîri, [na dàuru kâra *tòotù pwicîri kâra] na bwaa góropwaa, â rà pâra naa na auipwàni wà i pa ilàri. Â rà popa pâ i jawé ûrea na ia rà pwabwàti. **2** Â rà côo i atü, bécamoori i pwêe, âna jèe pwùru tâjii. **3-4** Â rà tò, â rà dau pò, ba càra caa pâmari i naii Iésu. Na rà gére pitawèerirà goro ê pwina gére tèepaa, â ru nye piâpàparirà kaa tupédu

âboro, na ru coona ê ârabwée na dau pwaa, ma pwâra*. ⁵ Â rà cigòboo i pa ilàri, ba po dau wâgotàra.

Êco na ru ina târa pâ: «Gorodà na guwà mudàra nacârû, pwi âboro na é jèe wâro [côwâ]? ⁶ Jèe tiàu Iésu ni! Ba é jèe wâro côwâ gée na aubà†! Gona câguwà caa niimiri i pwi ia é ina tâwà, na guwà bwaa tâa ma wâé na Galilée? ⁷ Ba ia é ina pâ, o mwa panuâê tà tèpa âboro èpà, wâé *Pwina naîri âboro. Â rà o mwa tanamiriê naa goro *kurucé. Â, naa na bêâracié kâra tòotù gée na càué, âna ée mwa wâro côwâ gée na aubà.»

⁸ Â wà i pa ilàri, âna rà nye niimiri kaa pâ, ia é jèe nye ina pwiri târa wà Iésu. ⁹ Â rà nye itâa kaa gée na auipwâni, ba na rà piwiâ tà tèpa *câmu kêe, ma êdiri pâra tèpa âboro ê pwina tèepaa marirà. ¹⁰ Napwa naa goo wà pa ilàri bëepwiri, âna wà Maria gée Magdala, ma Jeanne, ma Maria tô nyaa kà Jacques, ma wà pâra ilàri mwara.

Â rà pwa jèkutâ tà tèpa *apostolo. ¹¹ Êco na càra caa cèikî naa goorà, ba rà niimiri pâ rà piwâmirà. ¹² Êco na wà Pétérû, âna é cimadò, â é itâa naa na auipwâni, [ba na é côo. Â câé caa tò] â é nye po cùué boo co, â é niâ dò naadò wâ, â é pò na é côo ê pâ imwaano co na gére tâaboo naani napuu. Â é wâjué côwâ naa pwârawâ, â é dau pinünüma naa goro ê pwina gére tèepaa.

* **24:3-4** Tupédu âboro... Pai ina wèe pâ, tupédu angela. Côo mwara Angela naa na Neeremuru (Vocabulaire) naa pwâadàra tii. **24:6** Luka 9.22 † **24:6** Jèe tiàu Iésu... Pâ popai bëepwiri, âna nye tiàu na pâra Tii Pwicîri naa na grec.

*É ipaarié naa góro naigé Emmaüs
Maréko 16.12-13*

13 Na tòotù bëepwiri, âna ru pâra wà tupédu ârailu bée Iésu, naa Emmaüs, pwi village, wâpâ na 11 kilomètres gée *Iérusaléma.

14-15 Â wii naigé, âna ru gére pwa jèkutâ gorô ê pâ pwina gére tèepaa. Â é pâmwünyabweriru wà pwi jè âboro, â rà picaapâra. Nye wà Iésu kaa, **16** êco na càru caa côoinaê.

17 Â é tawèeriru pâ: «Dà ê pwina gâù gére pwa jèkutâ goo, co tupéeni?»

Â ru coo, na ru nye dau pikîri. **18** Â wà pwi jèpwi (na nee Cléopas), âna é tòpi têe pâ: «Wànau, co pwini? Gona câgâ caa tâmogòori ê pwina gére tèepaa na pâ tòotù bëeni? Diri ê pâ âboro wâ Iérusaléma, âna rà nye tâmogòori, â nye wâgâ co?»

19 Â é tòpi taru pâ: «Gona dà?»

Â ru ina têe pâ: «Ê pwina tèepaa dari Iésu gée Nazareth, pwi *péroféta na é piwéna! Ba dau pwa pâtàmara ê pwâratûra kêe, ma ê pwina é pwa. Â é dau wâdé na ara Pwiduée, â wâru tèpa âboro mwara na rà picâdirié. **20** Â wà tèpa pitûâ kâjè, ma tèpa caa kâ tèpa pwa *ârapwaailò, âna rà tâjûrué, ma panuâê [tâ tèpa *Roma] ba na rà pwa wârimuru têe, ma é bà. Â rà nama tanamirié naa gorô *kurucé. **21** Â [wàibà-ni, âna bà nye po dau pikîri kaa] ba bà nye tà wâari pâ, wàé kaa [pwi *Mesia, na é] *pwi a pa-udò ê Ba kâjè *Isaraéla. Â ni, âna jèe âracié tòotù gée na càru pai bà kêe.

22 «Â èri, âna wà pàra illari gée jaabà, âna rà dau papòbà kaa [goro jèkutâ kàra]. Ba, na bwaa po dàuru, âna rà pâra naa na auipwàni. **23** Â càra caa pâmari i naiié, â rà ina pâ rà côô du *angela, na ru ina târa pâ, é jèe wâro cônâ wà Iésu! **24** Â wà pàra tèpa paaō gée goobà, âna rà itâa pâ naa na auipwàni, ba na rà côô, â nye âjupâra pâ, tiàu naii Iésu! [Nye dau ité kaa!]»

É tòpi tarù

25 É ina tarù wà pwini pâ: «Au, meaariwà! Ba nye ticè cène guwà tâmogòori! Po dau ipwâ ma guwà cèikî naa goro ê pâ pwi ia rà wii wà tèpa péroféta biu! **26** Ba rà ina pâ: Wâdé na é pwamaagé côô wà pwi Mesia naa na pai pwa wèe bêepwiri, béaa kâra pai o paari ê pai maina ma muugère kêe.»

27 Â, [na rà gére pâra wii naigé, â] é napéati tarù wà pwini, êdiri pâ jèkutâ gooé na wii naa na *Tii Pwicîri—tapoo naa goro pâ tii kà *Moosé, tèepaa naa goro pâ tii kà tèpa péroféta.

28 Â nabwé, â rà tèepaa pâ naa na village na ru pâra naawê wà tupédu âboro. Â wà pwiibà, âna pwa na é pâra jiiru. **29** Èco na ru tacoo gooé, â ru ina têe pâ: «Bwa, gà tâpo tâa jaabu‡, ba jèe bàrane.»

Â rà pagà naa pwârawâ, â rà tâa wê.

Ru côoinaê na é tubiti poloa

30 Nabwé, ûna rà tâa goro taapà, â é popa ê poloa wà pwini, â é pwaolé tà Pwiduée, â é tubiti i poloa,

24:24 Ioane 20.3-10 **24:26** Luka 9.22 **24:27** Psalme 22.2-22;
Ésaïe 53 ‡ **24:29** Gà tâpo tâa jaabu—Rà ina mwara wà tèpa ijiao pâ: Jè jèe tâa ma wâibu.

â é ipâdi tàru. ³¹ Ûna wàrapwiri, â ru nye côoina kaa pâ wà Iésu, êco na, na ji pàara bëepwiri, âna é nye pò ma tiàué jiiru kaa. ³² Â ru pi-iná naa gooru pâ: «Nye dau ité kaa ê pé ipwàdée, na tâa na pwâranümaju, na ia é tágére patùraju me wii naigé, goro ê Tii Pwicîri!»

³³ Ru cimadò, â ru wâjué côwâ wài naa Iérusaléma, ba na ru ina tà tèpa 11 a câmu na rà gére caatâa wê, ma pàra tèpa bée Iésu. ³⁴ Êco na rà mara ina tàru pâ: «Nye âjupâra kaa pâ, é jèe wâro gée na aubà wà Pwi Ukai! Ba é côoê wà Simona Pétérû!»

³⁵ Â wà i tupédu âboro, âna ru piwiâ ê pwina tèepaa mariru wii naigé. Â ru ina mwara pâ: «Bu nye côoinaê kaa, na é tubiti ê poloa.»

*É ipaarié tà tèpa câmu kêe
Mataio 28.16-20; Maréko 16.14-18; Apostolo 1.6-8*

³⁶ Wà tèpa câmu kà Iésu ma wà tèpa bérà, âna rà pwa jèkutâ [goro pai wâro côwâ kêe gée na aubà]. Na rá bwaa gére pi-iná pwiri, â é nye coo kaa nabibiu kàra wà Iésu, â é ina târa pâ: «Bwàcu kàwà! Cidòri nyuâawà!»

³⁷ Â rà cau pò ma po dau wâgotàra, ba rà niimirí pâ pé duée. ³⁸ Êco na é ina târa wà Iésu pâ: «Cina wâgotàwà ma gùmagù pwâranümwà? Gorodà na câguwà caa cèikî pâ wâgo?»

³⁹⁻⁴⁰ Â é paari târa ê du iê ma i du âê, â é ina târa pâ: «Guwà côo ê du îô, ma ê du âô. Nye wâgo kaa!

Guwà côo naiio, â guwà tu naa goo! Ba ê duée, âna nye ticè naiié!»

41 Â rà po dau pò wà tèpa câmu kêe. Â rà ipwàdée, [ba nümarà na rà cèikî] éco na rà piwâ, ba càra caa pâji cèikî bwàti. Â é pwa ma tawèerirà Iésu pâ: «Nye pwa cè uti kâjè?»

42 Â rà naa têe jè noo kâra ârawéà na cîri, **43** â é uti na ararà.

É tàpiri pai côoina kàra ê Tii Pwicîri

44 É pwa ma ina tarâ pâ: «Guwà niimiri, na jè bwaa tâa ma wâgo, â ia go ina tâwà pâ: O mwa coo diri ê pâ pwina rà wii naa gooò, wà Moosé, ma wà tèpa péroféta, ma naa na tii *Salamo.»

45 Â é tàpiri pai côoina kàra ma pai tâmogòori kàra ê Tii Pwicîri. **46** Ba é ina pâ: «Jèe wii naa na Tii Pwicîri pâ, wà pwi Mesia, âna wâdé na é pwamaagé côo, ma bà. Â naa na bêâracié kâra tòotù§, â ée mwa wâro cônâ gée na aubà.

47 «Â [go panuâwà, ba na guwà] picémara târa diri ê Ba, tapoo na Iérusaléma, ê popai goro pai pinünüma. [Â guwà ina tarâ] naa na neeô pâ: «Guwà biiwà ma pitôotéri ê wâro kâwà, â ée mwa pwanauri tâwà ê pâ èpà kâwà wà Pwiduée!»

24:44 Luka 9.22

24:46 Psaume 16.10; Ésaïe 49.6, 53.10–11

§ **24:46** Naa na bêâracié kâra tòotù—É bà wà Iésu na papwicî, â é wâro cônâ na pwapwicîri. Nabà, âna jè ina pâ, ârailu tòotù gée na càùé. Éco na wiâra ê pai pûra tòotù kà tèpa Juif, âna papwicî, âna pwi pâbéaa kâra tòotù; â capâto, âna pwi bêârailu kêe; â pwapwicîri, âna pwi bêâracié kêe.

48 «Ba nye wâguwà, na guwà tèpa *paâjupâra ê pwiibà! **49** Êco na guwà bwaa tâpo tâa ni, na ville, tapacîri cè pai tòpi kâwà ê pâtâma Pwiduée. Ba go o mwa panuâ me tâwà ê [Nyuâaê Pwicîri] âraimeai na ia é ina béaa wà Caa.»

É too jiirà naa napwéretòotù

Maréko 16.19-20; Apostolo 1.9-11

50 Wà Iésu, âna é popa tèpa câmu kêe, naa na jè ére na wâmwünyabweri Bétani. Â é tòpò naa gorà ê du iê, â é *pwényunyuâarirà. **51** Ûna é gére wàrapwiri, â dàgòtùé too jiirà naa napwéretòotù. **52** Â rà dau pwamainaê. Â nabwé, â rà wâjué côwâ naa Iérusaléma, â nye dau maina kaa ê ipwàdée kàra. **53** Â rà gòò goro picâdiri Pwiduée taaci naa na *Wâra pwapwicîri.

**Tii Pwicîri: Âmu Aamwari naa na cî
New Testament in Paicî (NC:pri:Paicî)
Le Nouveau Testament à Paicî**

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Paicî

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Paicî

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-03-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022

94c5d202-9853-5b91-879f-4a3023457d58